

PÖYTÄKIRJA

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y:n
XXII Puoluekokouksesta, joka pidettiin
22. 5.-24. 5. 1952 Helsingin
Työväentalon juhlasalissa

Laatinut: AARO MÄKELÄ

ENSIMMÄINEN KOKOUSPÄIVÄ

Helatorstaina, toukokuun 22 päivänä 1952 klo 11.

Kokoushuone, Helsingin Työväentalon juhlasali, on tilaisuutta varten koristeltu laakeripuvin ja kukkasin, puolumerkein sekä Suomen, kutsuvierasmaidan ja puolueen lipuin. Kokousedustajain pöydillä on lisäksi pienikokoisia puoluelippuja. sekä kutsuvieraitten pöydillä kunkin osanottajamaan pienoisliput. Näyttämökorokkeen yläpuolelle puheenjohtajapöydän kohdalle on sijoitettu isokokoinen puolueinerkki.

Avajaisohjelma.

Sen jälkeen kun kokousedustajat, kutsuvieraat ja muut kokouksen osanottajat ovat asettuneet heille varatuille paikoilleen puoluekokouksen avajaisohjelman suorittaa Viipurin Työväen Soittajat, joka esittää kuuli jäin suosionosoituksin palkitsemat musiikkimerot, lopuksi Meiikannon "Työväen marssin", jota kokouksen osanottajat kuuntelevat se^oalleen nousten.

Kokouksen avaus:

Sävelten tauottua asettuu puhujakorokkeelle puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Emil Skog*, joka suorittaa kokouksen avauksen seuraavin sanoin:

Arvoisat edustajat, kunnioitettavat kutsuvieraat!

Puoluetoimikunnan puolesta lausun Teidät, edustajat ja kutsuvieraat, tervetulleiksi Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 22. varsinaiseen puoluekokoukseen.

Aikana, jolloin puoluekokouksemme kokoontuu, on kansainvälinen tilanne jatkuvasti kireä. Viimeksi pitämämme kokouksen jälkeen on maailmassa koettu tapahtumarikkaita vuosia. Idän ja

lännen valtioryhmien välillä vallitseva jännitys ja ristiriitaisuus — ns. kylmä sota — on eräällä maailmankolkalla puhjennut avoimeksi kansainvälien selvittelyksi. Mitään merkkiä siitä, että tämä jo v. 1950 alkanut sota, joka tuhoavana on käynyt Korean yli, päättyisi lähiaikoina, ei ele näkyvissä. Maailmassa on monia muita tulenarkoja ja polttavia kohtia. Asevarustelu, joka kaikissa suuremmissa ja pienemmissäkin maissa — Suomea lukuunottamatta — on jatkunut vuodesta toiseen, on nyt jo ehtinyt saada sellaiset mittasuhteet, ettei sellaista ole aikaisemmin nähty.

On onnellista, että meidän maamme on nämä vuodet saanut olla sivussa suurten riitelemisistä. Toivottavasti niin tulee vastaisuudessakin olemaan. Se antaa takeet sen rauhallisen kauden jatkumisesta, joka viimeksi kuluneiden neljän vuoden aikana on maassamme vallinnut. Suhteemme naapurimaihin samoin kuin kaikkiin valtakuntiin ovat hyvät. Kauppasopimuksia olemme tehneet miltei kaikkien maiden kanssa. Taloudellinen ja sivistyksellinen vuorovaikutus sekä naapurimaiden että kaukaisempien kansojen kesken on ollut vilkasta. Olemme hitaasti mutta varmasti nousseet siitä aallonpohjasta, mihin sodan jälkeen jouduimme. Sotakorvauskin, joka on eräs suurimmista ja raskaimmista, mitä voitetulle koskaan on pantu kannettavaksi, tulee tämän vuoden aikana loppuun suoritetuksi. Sodan hävittämä Lappi on rakennettu uudelleen entistä ehompaan kuntoon ja lähes puolimiljoonaiselle karjalaiselle siirtoväelle, jolta voittaja vei maat ja mannut, on hankittu uudet asuinsijat.

Mitä sisäiseen elämään tulee, on se ollut vilkasta monine väeleineen ja muine koko kansaa koskeneine tapahtumineen. Elämä on kulkenut normaaliin uomiin, joskin eräitä poikkeusilmiöitäkin on ollut olemassa. Lähinnä tämä koskee taloudellista elämää, jossa on ollut eräitä kriisikohtiakin.

Varsin tuntuvalta ja haitallisella tavalla tämä ilmeni Kekkosen ensimmäisen hallituksen aikana, jolloin inflaatio pääsi uudelleen valtoimeksi hävittäen rahamme arvoa 30—40 %. Tohtori Kekkonen hallitus, joka oli tullut valtaan rauhallisuutta ja turvallisuutta luoneen sosialidemokraattisen hallituksen jälkeen talvella 1950, epäönistui toiminnassaan niin perinpohjaisesti, että sen täytyi erota VO kuukauden valtakauden jälkeen. Kun ryhdyttiin neuvottelemaan uuden hallituksen muodostamisesta, esittivät eräät hallituksen mupdostettavaksi ns. kolmen suuren «pohjalle, jolloin kommunistitkin sosialidemokraattien ja maalaisliittolaisten ohella x>lisiyat tulleet hallitukseen. Tähän ei kuitenkaan voitu

mennä aikaisemman kokemuksen, kommunistien epäsuomalaisen kannan ja heidän talouselämän vakauttamiselle kielteisen suhtautumisensa vuoksi. Kun kommunistit ja kokoomus siten olivat poissa pelistä, olivat jäljellä sosialidemokraatit, maalaisliitto ja ruotsalaiset. Uudesta Kansanpuolueesta ei tiedetty mitään sellaista, joka olisi aiheuttanut sen huomioimisen. Näiden kolmen puolueen, siis sosialidemokraattien, maalaisliiton ja ruotsalaisten varaan onkin nojautunut hallitus, joka nyt on ollut "remmissä" lähes puolitoista vuotta.

Vaikka tätä uutta punamultahallitusta onkin paljon arvosteltu — ja ilmeisesti monasti aiheellisestikin — niin toisaalta on todettava, että hallitus on ollut työkykyinen ja että se sen vuoksi on voinut käydä käsiksi moniin suuriin tehtäviin. Eräänä kiistämättömänä, saavutuksena on se, että kilpajuoksu hintojen ja palkkojen kesken on pysähtynyt ja melko vankka taloudellinen tasapaino saatu aikaan. Kansalaisten luottamus sekä rahan arvoon että valtiovallan kykyyn hallita tilannetta on jälleen palautunut. Pahin turvattomuuden ja epävakaisuuden ilmapiiri on ihmisistä kaikkonnut. On pidettävä suurena voittona, että puolue on ollut toisen suuren kansanvaltaisen puolueen kanssa yhteistyössä.

Epäilykset silloin otettuun askeleeseen olivat kuitenkin oman puolueemmekin piirissä suuret. Olihan vuosien mittaan tehty useitakin yrityksiä, jotka useimmiten olivat jääneet vajavaisiksi. Oli myös aiheellista epäillä, saataisiinko maalaisliitto sopimaan sosialidemokraattien kanssa yhteisestä ohjelmasta ja siten näkemään, että jos mieli päästä tukevalle pohjalle, on oltava valmis kärsivällisyyteen ja itsehillintään. Kun kaiken lisäksi eri puolueissa on ollut sängen mahtaviakin piirejä, jotka häikäilemättömästi ovat asettuneet vakauttamispyrkimyksiä vastaan, ei ole lainkaan ihme, että omassa piirissäkin on joskus epävarmuutta ollut.

Nyt me voimme todeta, että vakauttamisy yrityksissä on tyydyttävästi onnistuttu. Tilanne on nyt täysin toinen kuin vuosi sitten, indeksin nousu on pysähtynyt, onpa hinnoissa eräillä aloilla saatu aikaan laskuakin. Inflaation selkäranka on murrettu. Uusin toimenpitein tulee nyt turvata tähänastiset saavutukset ja luoda tulevaisuus valoisammaksi.

Meidän on tässäkin puoluekokouksessa myönnettävä, että menestysten ja voittojen rinnalle mahtuu tappioitakin. Jälleen on riveistä poistunut monia tovereitamme, joiden paikka on siten jäänyt tyhjäksi.

Puolueemme, joka heinäkuussa täyttää 53 vuotta, näkee keskuudessaan enää harvoja perustajajäseniä. Viime vuonna vaipui ikuiseen lepoon kunniam veteraani, puolueen perustajajäsen *Matti Vuolukka* ja tänä vuonna siirtyi suureen tunteettomaan puolueen kunniajäsen, talousneuvos *Miina Sillanpää*. Keskuudestamme on poistunut myös puolueen verouudistuskomitean jäsen *Abel Ahola*, SAK:n työvaliokunnan entinen jäsen, maaherratar *Laura Härmä*, entinen päätoimittaja *Kalle Lampinen*, kansanedustaja *Jere Juutilainen*, entinen kansanedustaja *Armas Paasonen*, entinen kansanedustaja *Väinö Sinisalo*, päätoimittaja *Osmo Viitasalo*, puolueenvoston jäsen, kauppalanjohtaja *Jalmari Vuorinen* ja Metallityöväen Liiton sihteeri *Ulfas Mäkinen* sekä monia muita, jotka ovat puolueemme hyväksi tehneet paljon työtä. Nämä vainajat ovat aikanaan tehneet suuren ja raskaan päivätyön puolueemme hyväksi. Kiittäen ja kunnioittaen muistelkaamme heitä. Viettäköämme hetken hiljaisuus.

Puoluekokous kunnioittaa vainajien muistoa seisomaan nousten hetken hiljaisuudella.

Kutsuvieraiden esittely.

Skog: Meillä on kunnia ja ilo nähdä keskuudessamme vieraina arvovaltaisia puoluetovereita eri maiden sosialidemokraattisista puolueista.

Ruotsin sosialidemokraattista puoluetta edustaa *Gösta Elfving*.

Tanskan sosialidemokraattista puoluetta edustaa *E. Jörgensen*.

Norjan sosialidemokraattista puoluetta edustaa *Olav Larsen*.

(jatkaa ruotsiksi suomeksi tulkittuna).

Suhteemme Skandinavian maiden puoluetovereihin on ollut erittäin läheinen. Minä pyydän lausua teidät sydämellisesti tervetulleiksi.

(jatkaa suomeksi).

Amerikan-suomalaisen kansanvallan liittoa edustaa täällä *Lydia Nylander*.

Ulkoimaisten puoluetoverien läsnäolo kokouksessamme on osoituksena siitä, että puolueittemme väliset suhteet ovat läheiset ja luottamukselliset. Lausun Teidät sydämellisesti tervetulleiksi.

Meillä on ilo nähdä täällä keskuudessamme kunniam veteraaneja, kunniajäseniä ja veteraaneja. Esitän tervehdyksen kunniam veteraaneille, puolueen perustajille *Ida Aalle-Teliölle* ja *J. E. Lillnixille*.

Tervehdin myös kunniajäseniämme *Santeri Saarikiveä, Maria Sinisaloa, Martta Salmela-Järvistä, Väinö Tanneria* ja *Otto Toivosta*.

Edelleen tervehdin *Alexi Aaltosta, Väinö Hakkilaa, Väinö Kivisaloa, E. Kotirantaa* ja *A. Sireniä*, jotka puoluetoimikunta on kutsunut uusiksi kunniajäseniksi.

Me iloitsimme siitä, että jatkuvasti olette mukana puolueen toiminnassa ja siten tunnette elävää harrastusta puolueettamme kohtaan.

Uudet kunniajäsenet, pyydän saapumaan tähän näyttämön eteen.

Uusien kunniajäsenten esittely ja kukittaminen.

Näyttämön edustalle saapuvat edellämäinitut uusiksi kunniajäseniksi nimetyt henkilöt, jotka kukitetaan.

Nuorten Kotkain lausuntakuoro esittää lausuntaa.

Skog: Puoluekokouksen puolesta pyydän kiittää Nuoria Kotkia tästä erittäin hyvästä esityksestä. Toivon Nuorten Kotkain järjestölle mitä parhainta menestystä.

Kotimaisten kutsuvieraiden esittely.

Skog: Täällä on edustettuna myöskin sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä. Lausun *Arvi Turkan* tervetulleeksi (suosionosoituksia).

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliittoa edustaa *Eero Antikainen*, Suomen Pienviljelijäin Liittoa edustaa *Valter Kuusela*, Sosialidemokraattista Naisliittoa *Aino Malkamäki*, Työväen Urheiluliittoa *E. Vuokko*, Sosialidemokraattista Nuorisoliittoa *Antti Hietanen*, Nuorten Kotkien edustajana on *Pentti Sulonen*, Sosialidemokraattisen Raittiusliiton edustajana on *Yrjö Saarinen*, Työväen Sivistysliiton edustajana on *A. Hautamäki*, Pienviljelijäin Neuvottelukuntaa edustaa *Hannes Tiainen*, Kristillistä Sosialidemokraattista Liittoa *Väinö Kivisalo*, Työväen Kustannusliikkeiden Liittoa edustaa *Matti Alanko* ja Kansan Elokuva, Psyko-Työtä, Ohjelmopalvelua, Yhteismainosta ja Kansan Pika-arpajaisia johtaja *Janne Hakulinen*, Työväenyhdistysten Keskusliittoa edustaa *Länsimies*, Työväen Matkailuliittoa edustaa *E. K. Louhikko*.

Edelleen lausun tervetulleiksi tilintarkastajien edustajat, halli-

tusryhmän jäsenet, piirijärjestöjen ja puoluelehtien edustajat sekä eri kysymysten alustajat. Lausun puoluekokouksen kaikki vieraat tervetulleiksi ja toivon, että yhdessäolomme edelleen lisää ja parantaisi niitä hyviä ja luottamuksellisia suhteita, jotka edustamiemme järjestöjen (kesken aina ovat vallinneet.

Alkavan kokouksemme työlistalla on puoluekokoukselle sääntöjen mukaan kuuluvien asioiden lisäksi huomattavan suuria ja laajoja kysymyksiä," joista meidän tässä kokouksessa tulee tehdä päätökset.

Huomattavin näistä kysymyksistä on uusi periaateohjelmamme. Se Forssan puoluekokouksessa hyväksytty ohjelma, joka edelleen on puolueemme ohjenuorana, on yleisesti todettu vanhentuneeksi ja ikäänkuin aika on mennyt sen ohitse. Useimmat sen asettamista vaatimuksista ovat tulleet jo hyväksytyiksi ja tänä aikana on yhteiskuntamme siinä määrin muuttunut,, että meidänkin suhtautumisemme näihin ohjelmakysymyksiin on jonkin verran muuttunut.

Me kuulemme täällä myöskin kunnallispoliittisen selostuksen, jonka pohjalla voimme suorittaa sekä menneen arvostelua että tulevaisuuden viitoittamista.

Meidän on myöskin päätettävä järjestöpoliittisesta ohjelmasta, josta täällä esitetään laaja alustus. Monet seikat vaikuttavat siihen, että meidän on löydettävä entistä läheisempi yhteistyö kaikkien työväenliikkeen eri haarojen kesken. Siten me voimme säilyttää työväenliikkeemme alati laajenevana vaikutukseltaan.

Erikseen meidän on kiinnitettävä huomiota siihen nuorisoa koskevaan esitykseen, joka täällä kokouksessa on myöskin esillä. Meidän on entistä selvemmin tajuttava, että nuorisojärjestömme eivät ole mitään erillisiä liittoja, vaan ovat ne elävä osa puolueestamme.

Kun vielä mainitsen, että kokouksessa tulee esille verotusohjelma, kunnallispoliittinen ohjelma sekä lukuisia puoluejärjestöjen alustuksia, niin me voimme ilolla todeta, että olemme varanneet itsellemme täysipainoisen työjärjestyksen. Uskon, että me näistä kysymyksistä teemme tuloksellisia ja puoluetta vahvistavia päätöksiä.

Puolue-toimikunta jättää nyt kolmen vuoden työnsä puoluekokouksen punnittavaksi. Samalla tämän kokouksen tehtävänä on viitoittaa se tie, jota tulevana vuosina kuljemme.

Julistan puoluekokouksen avatuksi.

Kokouksen laillisuuden toteaminen.

Skog: Puoluesäntöjen 16 §:n mukaan on kokouksesta ilmoitettava 6 kuukautta ennen varsinaista kokousta puoluelehdissä ja lopullinen kutsu on julkaistava puoluelehdissä viimeistään kahta kuukautta ennen kokousta, jossa kutsussa, mainitaan puoluekokoukselle esitettävät asiat. — Tästä puoluekokouksesta on ilmoitettu ensi kerran marraskuun 18 päivänä 1951 Suomen Sosialidemokraatissa ja muissa puoluelehdissä; toisen kerran, jolloin kutsuun liittyi myös yksityiskohtainen ilmoitus puoluekokouksessa käsiteltävistä asioista, maaliskuun 22 päivänä 1952 Suomen Sosialidemokraatissa ja muissa puoluelehdissä. Kokouksesta on sitä paitsi ilmoitettu perusjärjestöille 20. 3. 1952 lähetetyssä kierto-kirjeessä ja tämän kirjeen ohella seurasi puoluekokousalustukset ynnä muut esitykset.

Kun kokouksen koolle kutsuminen on toimitettu sääntöjen määräysten mukaisesti, niin voitaneen todeta, että kokous on laillisesti koolle kutsuttu.

Kokous todettiin laillisesti kokoonkutsutuksi.

Valtakirjain hyväksyminen ja kokousedustajani läsnäolon toteaminen.

Skog: Nimenhuudon toimittaa sihteeri *A. Mäkelä.*

Toimitetussa nimenhuudossa merkitään läsnä oleviksi seuraavat edustajat:

Äänioikeutetut edustajat:

Helsingin piiri:

<i>Kivi, Paavo,</i>	Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
<i>Kulonen, Martta,</i>	— " —
<i>Lehto, Lempi,</i>	— „ —
<i>Leivo-Larsson, Tyyne,</i>	— „ —
<i>Lindblom, Olavi,</i>	— „ —
<i>Paasivuori, Arvo,</i>	— „ —
<i>Seme, Aune,</i>	
<i>Tanner, Väinö,</i>	— „ —
<i>Valpas, Olavi,</i>	— „ —*

Uudenmaan piiri:

Eronen, Eino, Järvenpää—Kauniainen vaaliyhtymä
Harju, Kauko, Nurmijärven vaaliyhtymä
Helle, Onni Hj., Lohjan mlk:n Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Hietanen, Juho, Loviisa—Pernaja vaaliyhtymä
Hummelin, Kalle, Karjaan, Hangon, Pohjan ja Karjalohjan
 vaaliyhtymä
Jokinen, Kalle, Lohjan Työväenyhdistys
Järvinen, Leo, Orimattilan vaaliyhtymä
Kanervo, Niilo, Nummen, Pusulan ja Sammatin vaaliyhtymä
Kivisalo, Mikko, Pornaisten, Artjärven, Myrskylän, Pukkilan ja
 Lapinjärven vaaliyhtymä
Luja, Olavi, Espoon vaaliyhtymä
Längström, Lennart, Porvoon, Askolan, Sipoon ja Porvoon mlk:n
 vaaliyhtymä
Löv, Oiva, Tuusulan vaaliyhtymä
Parkkonen, Vilho, Keravan vaaliyhtymä
Penttilä, Toivo, Ruotsinpyhtään vaaliyhtymä
Pinnioja, Oiva, Hyvinkään vaaliyhtymä
Rosendahl, Nestori, Vihdin vaaliyhtymä
Sainio, Väinö, Mäntsälän ja Hyvinkään mlk:n vaaliyhtymä
Siren, Eino, Helsingin mlk:n vaaliyhtymä
Virta, Veikko, Karkkilan ja Pyhäjärven vaaliyhtymä

Turun l. eteläinen piiri:

Helenius, Yrjö, Naantalın, Rymättylän, Maskun, Raision ja Vahdon
 vaaliyhtymä
Kallioinen, Allan, Uskelan, Suomensjärven, Kiikalan ja Perttelm
 vaaliyhtymä
Kari, Yrjö, Muurlan ja Kiskon vaaliyhtymä
Koikkalainen, Johannes, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kälviäinen, Vilho, Auran, Kyrön, Marttilan, Maarian ja Tarvas-
 joen vaaliyhtymä
Laakso, Ossian, Perniön Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Laaksonen, Viljo, Loimaan kauppalan, Alastaron, Tammiaisten,
 Metsämaan, Oripään, Yläneen ja Pöytyän vaaliyhtymä
Lehtonen, Leo, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Lyytikäinen, Osk., — — —
Paasio, Kosti, Salon Sbs.-dem. Kunnallisjärjestö

Raunio, August, Halikon, Angelniemen ja Kemiön vaaliyhtymä
Sahlström, Paavo, Paimion, Piikkiön, Paraisten ja Sauvon vaaliyhtymä
Sainio, Erkki, Uudenkaupungin, Uudenkaupungin mlk:n, Kalannin, Kustavin ja Pyhärannan vaaliyhtymä
Sanne, Aleksanteri, Laitilan, Vehmaan, Mietoisten, Mynämäen, Nousiaisten, Lokalahden ja Kodisjoen vaaliyhtymä
Tuominen, Eino, Liedon ja Kaarinan vaaliyhtymä

Satakunnan piiri:

Brander-Wallin, Laura, Porin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Fallila, Vihtori, — „ —
Haikonen, Juho, Euran Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Haronen, Vilho, Porin mlk:n vaaliyhtymä
Hietala, Mikko, Huittisten, Keikyän, Kouvatsan, Kiikoisten ja Vampulan vaaliyhtymä
Kalliokoski, Viljo, Ikaalisten vaaliyhtymä
Kalliomäki, Eino, Parkanon, Karvian, Kihniön, Honkajoen ja Jämijärven vaaliyhtymä
Ketola, Frans E., Rauman Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kokko, Pekka, Ulvilan vaaliyhtymä
Komi, Aulis, Harjavallan ja Kokemäen vaaliyhtymä
Koskinen, Uno, Noormarkun vaaliyhtymä
Kuusinen, Toivo, Siikaisten, Merikarvian, Ahlaisten ja Kullaan vaaliyhtymä
Lampinen, Eero, Kankaanpään, Pomarkun ja La vian vaaliyhtymä
Pajunen, Niilo, Punkalaitumen ja Tyrvään vaaliyhtymä
Palmu, Frans, Porin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Rantanen, Vilho, — „ —
Saarinen, Erkki, Eurajoen ja Rauman mlk:n vaaliyhtymä
Saarivuori, Eino, Lapin, Honkilahden ja Hinnerjoen vaaliyhtymä
Salmi, Veikko, Luvian, Nakkilan, Köyliön ja Säskylän vaaliyhtymä
Snäll, Nestori, Kiukaisten vaaliyhtymä
Suojanen, Urpo, Hämeenkyrön, Viljakkalan, Mouhijärven, Suoniemen, Suodenniemen, Karkun ja Kiikan vaaliyhtymä

Hämeen l. eteläinen piiri:

Aalto, Lauri, Janakkalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Aaltonen, K, J., Forssan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö

Ahonen, Toivo, Urjalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Alho, Ahti, Koijärven, Kylmäkosken ja Toijalan vaaliyhtymä
Fagerlund, Aug., Sääksmäen ja Tyrvännön vaaliyhtymä
Hakala, Olavi, Hämeenlinnan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Heinonen, Aarne, Humppilän, Someron, Somerniemen ja Ypäjän
 vaaliyhtymä
Helander, Edvart, Hauhon, Kosken ja Vanajan vaaliyhtymä
Karlsson, Helge, Hausjärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kiipi, Topias, Asikkalan, Hollolan ja Padasjoen vaaliyhtymä
Koivisto, Aarne, Lahden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Koskinen, Eino, Kalvolan, Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kotinoja, Kustaa, Rengon ja Tammelan vaaliyhtymä
Mikkola, Arvi, Viialan ja Heinisuon vaaliyhtymä
Ojanen, Sulo, Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Pihlman, Martti, Kärkölän ja Nastolan vaaliyhtymä
Ruoho, Jussi, Jokioisten Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Saarinen, Niilo, Hattulan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Sorsa, Huugo, Lammin ja Tuuloksen vaaliyhtymä
Virtanen, Yrjö, Lopen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Vuorinen, Kalle, Valkeakosken Sos.-dem. Kunnallisjärjestö

• *Hämeen l. pohjoinen piiri:*

Aarni, Felix, Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Ahonen, Heimo, Ruoveden vaaliyhtymä
Aronen, Lauri, Kuhmalahden, Kuhmoisten, Luopioisten ja Saha-
 lahden vaaliyhtymä
Heinonen, Aarne, Lempäälän ja Ylöjärven vaaliyhtymä
Heinonen, L. H., Mäntän vaaliyhtymä
Helsingius, Lauri, Jämsänkosken vaaliyhtymä
Järvinen, O., Korpilahden, Muuramen ja Säynätsalon vaaliyhtymä
Kaivola, Oiva, Nokian vaaliyhtymä
Kanervia, Lauri, Vilppulan vaaliyhtymä
Kolinen, Elsa, Tampereen vaaliyhtymä
Laakso, Taisto, — „ —
Lehtinen, Paavo, — „ —
Lindfors, Erkki, — „ —
Lehto, Eero, Pirkkalan ja Tottijärven vaaliyhtymä
Multamäki, Meeri, Tampereen vaaliyhtymä
Mäkinen, Sulo E., Jämsän vaaliyhtymä
Niemi, Risto, Tampereen vaaliyhtymä

Nieminen, Erkki, Aitolahden ja Kangasalan vaaliyhtymä
Palomäki, Eino, Kurun vaaliyhtymä
Peltonen, Tauno, Juupajoen ja Pälkäneen vaaliyhtymä
Rimpinen, Aino, Tampereen vaaliyhtymä
Rintala, Viljo, Pohjaslahden, Teiskon ja Vesilahden vaaliyhtymä
Salminen, Paavo, Eräjarven ja Oriveden vaaliyhtymä
Syvänen, Eino, Koskenpään, Kuoreveden ja Längelmäen vaaliyhtymä

Kymen piiri:

Aho, Viljo, Imatran ja Ruokolahden vaaliyhtymä
Hagelin, Jonne, Kymen ja Karhulan vaaliyhtymä
Hammell, Kerttu, — „ —
Hietanen, Taavi, Kuusankosken Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Joronen, Lauri, Simpeleen, Parikkalan, Uukuniemen ja Rautjärven vaaliyhtymä
Järvinen, Veli, Kymen ja Karhulan vaaliyhtymä
Kaartinen, Aarne, Iitin ja Elimäen vaaliyhtymä
Kajander, Unto, Kuusankosken Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Karttaavi, Olavi, Kotkan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kauria, Taavetti, Luumäen, Suomenniemen, Savitaipaleen, Taipalsaaren, Ylämaan ja Lemminkäisten vaaliyhtymä
Kelkka, Arvo, Vehkalahden vaaliyhtymä
Koivula, Emil, Pyhtään vaaliyhtymä
Kuusela, Pauli, Kuusankosken Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Lassila, Reino, Anjalan vaaliyhtymä
Lautiainen, Armas, Joutsenon ja Nuijamaan vaaliyhtymä
Lehtonen, Sulo, Haminen vaaliyhtymä
Leino, Lempi, Kotkan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Matilainen, Kalle, Imatran ja Ruokolahden vaaliyhtymä
Mellin, Volamar, Kymen ja Karhulan vaaliyhtymä
Merisalo, Pauli, Virolahden vaaliyhtymä
Mylläri, Tapani, Kotkan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Nummiaro, Toivo, Kouvolan vaaliyhtymä
Rajamäki, Laura, Sippolan vaaliyhtymä
Ranta, Artturi, Imatran ja Ruokolahden vaaliyhtymä
Räsänen, Aino, Lappeenrannan vaaliyhtymä
Siihari, Toivo, Valkealan ja Jaalan vaaliyhtymä
MuXXMai heikko, Sippolan vaaliyhtymä
Turppo, Risto, Lappeen ja Lauritsalan vaaliyhtymä
Vainio, Arvo, Kymen ja Karhulan vaaliyhtymä

Mikkelin piiri:

Härkönen, Armas, Juvan, Joroisten, Kangaslammin ja Savonrannan vaaliyhtymä
Jauhiainen, Kalle, Pieksämäen kauppalan ja mlk:n vaaliyhtymä
Juutilainen, Otto, Heinäveden vaaliyhtymä
Kaukinen, Onni, Mikkelin vaaliyhtymä
Kuuramaa, Antti, Enonkosken ja Punkaharjun vaaliyhtymä
Laakso, Kalle, Heinolan, Sysmän ja Luhangan vaaliyhtymä
Leikas, Mauri, Joutsenon, Kangasniemen ja Hartolan vaaliyhtymä
Lepistö, Onni, Mikkelin mlk:n vaaliyhtymä
Paunonen, Einar, Säamingin vaaliyhtymä
Rissanen, Sulo, Kerimäen ja Puumalan vaaliyhtymä
Rusanen, Toivo, Anttolan, Haukivuoren, Ristiinan, Jäppilän ja Virtasalmen vaaliyhtymä
Salomaa, Veikko, Savonlinnan vaaliyhtymä
Tuomina, Arvo, Mäntyharjun, Heinolan mlk:n ja Pertunmaan vaaliyhtymä
Veijalainen, Vilho, Rantasalmen ja Sulkavan vaaliyhtymä

Kuopion l. itäinen piiri:

Hannonen, Emil, Kiteen vaaliyhtymä
Korpelainen, Juho, Enon vaaliyhtymä
Kärnä, Oiva, Ilomantsin vaaliyhtymä
Ojala, Johannes, Pielisensuun vaaliyhtymä
Nevalainen, Veikko, Juuan vaaliyhtymä
Pennanen, Antti O., Joensuun vaaliyhtymä
Puumalainen, Anni, Lieksan ja Pielisenjärven vaaliyhtymä
Romppanen, Eino, Kontiolahden vaaliyhtymä
Sinervo, Onni, Nurmeksen vaaliyhtymä
Sirviö, Antti, Polvijärven vaaliyhtymä
Vaakanainen, Kasper, Kuusjärven vaaliyhtymä
Vatanen, Erkki, Lieksan ja Pielisjärven vaaliyhtymä
Väisänen, Jalmari, Liperin vaaliyhtymä
Vänttinen, Yrjö, Tohmajärven vaaliyhtymä

Kuopion l. läntinen piiri:

Happonen, Ananias, Tuusniemen, Juankosken, Muuruveden, Riistaveden, Vehmersalmen vaaliyhtymä
Iivarinen, Martti, Varkauden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö.

Juutilainen, Maunu, Leppävirran Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Karjalainen, Kalle, Rautalammin ja Hankasalmen vaaliyhtymä
Korhonen, Kalle, Kiuruveden, Sonkajärven, Varpaisjärven ja Viere-
 män vaaliyhtymä
Kutvonen, Uuno, Varkauden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Lappalainen, Eelis, Lapinlahden, Maaningan, Pielaveden, Siilin-
 järven ja Nilsiä vaaliyhtymä
Malinen, Otto, Vesannon, Keiteleen, Karttulan ja Tervon vaali-
 yhtymä
Matilainen, August, Konneveden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Simonen, Eljas, Suonenjoen ja Kuopion mlk:n vaaliyhtymä
Tuominen, Yrjö, Kuopion kaupungin vaaliyhtymä
Ulmanen, Veikko, Iisalmen ja Iisalmen mlk:n vaaliyhtymä

Vaasan l. itäinen piiri:

Björk, Aatu, Saarijärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Friman, Emil, Äänekosken vaaliyhtymä •
Heininen, Tauno, Jyväskylän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Hämäläinen, Kaarlo, Viitasaaren Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Järvinen, Kalle, Jyväskylän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kolehmainen, Evert, Viitasaaren Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Lahtinen, Yrjö, Toivakan, Kannonjärven, Hilmonkosken, Kivijär-
 ven, Peuralinnan, Konginkankaan, Kalaniemen ja Karstulan
 vaaliyhtymä
Luoto, Erkki, Keuruun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Monthan, Aaro, Suolahden vaaliyhtymä
Mäkinen, Lauri, Virtain vaaliyhtymä
Pajula, Kerttu, Multian, Petäjaveden ja Pihlajaveden vaaliyhtymä
Puntola, Kaarlo, Alavuden, Vimpelin, Korttesjärven, Kuortaneen,
 Inankylän, Evijärven ja Salonkylän vaaliyhtymä
Ranta, Matti, Ähtärin vaaliyhtymä
Rönnqvist, Väinö, Jyväskylän mlk:n vaaliyhtymä
Tiainen, Nestori, Pihtiputaan vaaliyhtymä
Vesterinen, Martti, Laukaan vaaliyhtymä
Öhman, Tauno, Uuraisten, Honkolan, Parantalan ja Koiviston
 vaaliyhtymä

Vaasan l. eteläinen piiri:

Ilkkala, Eino, Jalasjärven, Luopajarven, Hyypän, Pantaneen, Äys-
 tön, Kaskisten, Kristiinan, Metsälän ja Isojoen vaaliyhtymä

Roden, Akseli, Vaasan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Suurniemi, Vilho, Ilmajoen vaaliyhtymä
Vierinen, Antero, Laihian, Vähäkyrön, Panttilan ja Kurikan vaaliyhtymä
Vuorinen, Viljo, Seinäjoen vaaliyhtymä

Vaasan l. pohjoinen piiri:

Hakala, Simo, Kokkolan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Lassila, Lassi, Pietarsaaren, Kauhavan, Härmän ja Lapuan Mustamaan vaaliyhtymä
Piikämäki, Veikko, Isonkyrön, Lapuan, Ylistaron ja Nurmon vaaliyhtymä -
Virkkala, Konsta, Himangan, Marinkaisten, Kälviän, Kannuksen, Toholammin, Lestijärven ja Perhon vaaliyhtymä

Oulun piiri:

Aho, Eino, Hintta, Korvensuoran, Madekosken, Muhoksenseudun, Utajärven, Ahmaksen, Vaalan, Kutujoen, Kestilän, Piippolan, Rantsilan ja Tyrnävän vaaliyhtymä.
Hailuoto, Taito, Oulun vaaliyhtymä
Jurmu, Bertel, Limingan, Kempeleen, Oulusalon, Iin, Kiimingin, Pudasjärven, Taivalkosken, Kostonseudun ja Kuusamon vaaliyhtymä
Jylhä, Lauri, Kalajoen, Alavieskan, Ylivieskan, Metsäperän* Raudaskylän, Sievin, Nivalan, Järvikylän, Karvosfeylän, Oksavan ja Haapajärven vaaliyhtymä
Lindqvist, Alpo, Haukiputaan vaaliyhtymä
Seppälä, Vilho, Ruukinkosken, Revonlahden, Siikajoen, Pattijoen, Raahen, Lapaluodon, Vihannin, Oulaisten, Haapaveden, Käräsämäen, Saviselän, Pyhäsalmen, Kiekuan ja Hiidenkylän vaaliyhtymä

Kajaanin alipiiri:

Mikkonen, Konsta, Kajaanin Sös.-dem. Kunnallisjärjestö
Okkonen, Artturi, Sotkamon, Puolangan, Ristijärven, Kuhmon ja Suomussalmen vaaliyhtymä
Väkiparta, Toivo, Säräisniemen, Paltamon, Vuolijoen ja Hyrynsalmen vaaliyhtymä : •••••• -,.-.-.-.

Lapin viiri:

Arvta, Tyyne, Kemin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Kuoppala, Erkki, Aavasaksan, Kaulirannan, Kemin pitäjän, Muonion, Ylimuonion, Pellon, Tervolan ja Turtolan vaaliyhtymä
Lumikero, Iivari, Alatornion Sos.-dem. Kunnallisjärjestö
Perälä, Viljo, Kemijärven, Kursun, Leppiahon, Misin, Pelkoseniemen, Perä-Posion, Sodankylän ja Ylikylän vaaliyhtymä
Värn, Kerttu, Rovaniemen seudun vaaliyhtymä

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto:

Ekman, Johannes, Pietarsaaren, Vaasan, Pennasin, Kokkolan y.m. ruotsalainen vaaliyhtymä
Frelander, Herman, Turun, Maarianhaminan, Paraisten ja Kemiön ruotsalainen vaaliyhtymä
Henriksson, Gunnar, Espoon y.m. ruotsalainen vaaliyhtymä
Laine, Yrjö, Loviisan, Metsäkylän, Porvoon, Tolkkisten y.m. ruotsalainen vaaliyhtymä
Lindholm, Alf, Hangon, Bromarvin, Snappertunan, Tammisaaren, Tenalan ja Solbergin ruotsalainen vaaliyhtymä
Nilsson, Nils, Helsingin Ruotsalainen vaaliyhtymä
Sundman, Bruno, Fiskarsin, Pohjan, y.m. ruotsalainen vaaliyhtymä
Vuorinen, Pentti, Karjaan, Billnäsin, Inkoon ja Fagervikin ruotsalainen vaaliyhtymä

LAUSUNTO- JA ESITYSOIKEUTETUT EDUSTAJAT

Puoluetoimikunnan jäsenet:

	<i>Skog, Emil</i>	
<i>Aaltonen, Aleks</i>	<i>Salmela-Järvinen,</i>	<i>Martta</i>
<i>Fagerholm, K.-A.</i>	<i>Sumu, Aku</i>	
<i>Lepistö, Matti</i>	<i>Tervo, Penna</i>	
<i>Leskinen, Väinö</i>	<i>Varjonen, Unto</i>	

Varajäsenet:

<i>Kuukkanen, Viljo</i>	<i>Liljeström, Vald.</i>
	<i>Pusa, Eeno</i>

Tilintarkastajain edustaja:

Salovaara, Väinö V.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän edustaja:
Turkka, Arvi

LAUSUNTO-OIKEUTETUT EDUSTAJAT:

Ministerit: (eivät muuten edustettuna)

Huunonen, Emil Peltonen, Onni
Oittinen, Reino H. Rantala, Viljo

Alustajat: (eivät muuten edustettuna)

Anto, Aito Kajala, Olavi
Simonen, Aarre

Sos.-dem. Piiritoimikuntien edustajat:

Helsingin piiri		Yrjö Rantala ja Veikko Järvinen
Uudenmaan l.	vaalipiiri	Erkki Väre
Turun l. et.		Abel Saarinen
Satakunnan		Olavi Vella
Hämeen l. et.		Martti Lahtinen
Hämeen l. pohj.		Pentti Heinonen
Kymen l.		Valde Nevalainen
Mikkelin l.		Väinö Ikonen
Kuopion l. länt.		Aimo Siltari
Kuopion l. it.		Vilho Turunen ja Emil Kirkinen
Vaasan l. et.		Paavo Virtanen
Vaasan l. pohj.		Eero Viitala
Oulun l.		Pauli Lehtinen
Lapin l.		Erkki H. Tervonen
		Arvo Vdd, Lauri Pajunen ja Heino Uksila
Suomen Ruotsalainen		Lars Lindeman
Työväenliitto		Unto Saarnisto
Lappeenrannan alipiiri		Kalervo Neiglick
Kajaanin alipiiri		

Sos.-dem. Puoluelehtien edustajat:

Suomen Sosialidemokraatti	Atte Pohjanmaa ja Sulo Manninen
Turun Päivälehti	Raf. Paasio ja M. E. Malkamäki
Uusi Aika	Vilho Rantanen
Hämeen Kansa	Mauno Pelkonen
Kansan Lehti	Niilo Teerimäki
Eteenpäin	Holger Salokangas
Kansan Voima	A. J. Kosonen
, Vapaus	Alpo Tiitinen

Savon Kansa
 Työn Voima
 Pohjanmaan Kansa
 Pohjolan Työ
 Työläisnuorisio
 Tulevaisuus
 Svenska Demokraten
 TST

Tuomo Salo
 Onni Haini
 Pentti Ketola
 Arvi Turkka
 Olavi Hurri
 Anu Karvinen
 Gunnar Henriksson
 Toivo Kivinen

Kunniaveteraanit:

Aalle-Teljo, Ida

Lillnix, J. E.

Kunniajäsenet:

Saarikivi, Santeri
Salmela-Järvinen, Martta
Sinisalo, Maria

Tanner, Väinö
Toivonen, Otto
Tokoi, Oskari

Uudet kunniajäsenet:

Aaltonen, Aleksi
Kivisalo, Väinö
Siren, Aatto

Hakkila, Väinö
Kotiranta, Otto Emil

Kutsuvieraat:

Ruotsin Sosialidemokraattinen
 Puolue
 Tanskan Sosialidemokraattinen
 Puolue
 Norjan Työväenpuolue
 Amerikan Suom. Kansanvallan
 Liitto

Gösta Elfving
Ejgill Jörgensen
Olav Larssen
Lydia Nylander

Keskusjärjestöjen edustajat:

Sos.-dem. Naisliitto
 Sos.-dem. Nuorisoliitto
 Nuoret Kotkat
 Sos.-dem. Raittiusliitto
 Pienviljelijäin Neuvottelukunta
 Kristillinen Sos.-dem. Liitto
 SAK
 TUL
 TSL
 Työväenyhdistysten Keskusliitto
 Työväen Matkailuliitto

Aino Malkamäki
Antti Hietanen
Pentti Sulonen
Yrjö A. Saarinen
Hannes Tiainen
Väinö Kivisalo ja
K. Hautamäki
Eero Antikainen
Eino A. Wuokko
Arvi Hautamäki
Arvo P. Länsimies
E. K. Louhikko

Työväen Kustannusliikkeiden

Liitto

Työväenlehdistö

Suomen Pienviljelijäin Liitto

Psyko-Työ

Kansan Elokuva

Ohjelmapalvelu

Yhteismainos

Kansan pika-arpajaiset

Matti Alanko

Erik Broström

Walter Kuusela

J. Hakulinen

Skog: Puoluetoimikunta on määrännyt valtakirjan tarkastajiksi Veikko Puskalan ja A. Mäkelän. He ovat valtakirjat tarkastaneet ja jättäneet seuraavan lausunnon, joka täällä luetaan:

"Valtakirjantarkastajain lausunto.

Sosialidemokraattisen puoluetoimikunnan toimeksiannosta olemme tänään suorittaneet puoluekokousedustajien valtakirjojen tarkastuksen kuluvan toukokuun 22 päivänä alkavaa puoluekokousta varten ja saamme tarkastuksen tuloksena esittää seuraavaa:

Tarkastuksessa olemme havainneet, että valtakirjat muodollisestikin ovat oikein kirjoitetut. Sen sijaan yhden piirin kohdalla valtakirjat ovat puoluetoimistolle saapuneet yhden päivän sen jälkeen, mikä sääntöjen mukaan edellytetään valtakirjojen saapumiselle, ja erään piirin kohdalla on asianmukaisissa tilityksissä tapahtunut viivytyksiä. Koska valtakirjat vaalyhtymien edustajamääriin nähden ovat kuitenkin paikkansa pitäviä eikä tällä kertaa viivytyksistäkään aiheutunut painatustöiden jakamiselle ja edustajille postittamiselle voittamattomia vaikeuksia ja huomioon ottaen asianomaisten piirien vaikeat olosuhteet, esitämme, että kaikkien ilmoitettujen puoluekokousedustajien valtakirjat hyväksyttäisiin.

Edellä esittämämme perusteella ehdotamme siis, että kaikki osanottoluettelossa mainitut henkilöt hyväksyttäisiin äänivaltaiseksi edustajiksi puoluekokoukseen.

Helsingissä toukokuun 15 päivänä 1952.

Veikko Puskala

Aaro Mäkelä"

Skog: Valtakirjain tarkastuslautakunnan lausunnon perusteella nimenhuudossa läsnäoleviksi merkityt edustajat hyväksytään täysivaltaisiksi puoluekokousedustajiksi ja oikeutetuiksi päättämään Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekokoukselle esitettävistä asioista.

Kokous todetaan päätösvaltaiseksi'.

Työjärjestyksen hyväksyminen

Puoluekokouksen työjärjestykseksi hyväksytään keskustelutta puoluetoimikunnan ehdotus, joka on seuraava:

1. Puoluekokouksen avaus, toimittaa puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Emil Skog*.
2. Todetaan kokouksen laillisuus.
3. Valtakirjain hyväksyminen ja kokousedustajain läsnäolon toteaminen.
4. Puheenjohtajien, sihteerien ja pöytäkirjantarkastajien vaali.
5. Kutsuvieraiden tervehdykset ja saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen.
6. Työjärjestyksen ja järjestyssäännön hyväksyminen.
7. Järjestävän valiokunnan ja muiden valiokuntien asettaminen.
8. Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vv. 1949—51.
9. Katsaus v. 1952 toimintaan.
10. Puoluetoimikunnan tilikertomukset vv. 1949—51. Tilintarkastajain lausunnot.
11. Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puolueuustolle.
12. Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toimintakertomukset.
13. Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomukset.
14. Määrätään puolueuuston ja tilintarkastajain palkkiot.
15. Valitaan puolueuuston jäsenet.
16. Valitaan puoluetoimikunnan jäsenet.
17. Valitaan tilintarkastajat.
Päätetään puolueen ohjelmaa ja menettelytapaa koskevat asiat:
18. Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen periaateohjelma. *Puoluetoimikunnan esitys.*
19. Talouspolitiikan ajankohtaisia peruskysymyksiä. *Puoluetoimikunnan esitys.*
20. Alustus lähiajan sosiaalipoliittisista tehtävistä. *Puoluetoimikunnan esitys*
Tässä yhteydessä käsitellään:
 - a) Ammattientarkastus ja työturvallisuuslain uudistaminen; *Tikkurilan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*
 - b) 5-päiväisen työviikon toteuttamisesta; *Rekolan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*

- c) Sosiaalisen ajattelun syventäminen; *Sos.-dem. Naisliiton esitys.*
21. Sos.-dem. Puolueen verotuspoliittinen ohjelma, *Puoluetoimikunnan esitys.*
Tässä yhteydessä käsitellään:
a) Verotus tasapuoliseksi; *Rautalammin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*
22. Sos.-dem. Puolueen kunnallispoliittinen ohjelma; *Puoluetoimikunnan esitys*
Tässä yhteydessä käsitellään:
a) Tonttipoliitiikan tarkistus; *Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*
b) Katurakennus- ym. kustannukset; *Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*
23. Lähiajan järjestöpoliittinen ohjelma; *Puoluetoimikunnan esitys.*
Tässä yhteydessä käsitellään:
a) Alipiirijärjestö Iisalmeen; *Iisalmen Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*
b) Heikkojen piirijärjestöjen tukeminen; *Leppävirran Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*
c) Valistustyön tehostaminen Lapin piirissä; *Lapin Piirijärjestön esitys*
d) Ohjelmatoiminnan kehittäminen puolueemme piirissä; *Haapaveden Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*
e) Kuvarainojen valmistaminen; *Lapin piirijärjestön esitys.*
f) Varhaisnuorisotyön keskittäminen; *Riihimäen Työväenyhdistyksen esitys.*
g) Nuorisotoiminnan tehostaminen; *Helsingin Sos.-dem. Keskusteluseuran esitys.*
h) SAK:n ja Puolueen väliset suhteet; *Rauman Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys*
i) Kansanedustajaehdokkaiden henkilökohtainen mainostaminen; *Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*
j) Tiedoitussihteerien palkkaaminen; *Lappeenrannan Teollisuusustyöväen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.*
24. Talousarvio vuodelle 1952—54.
25. Puolueen jäsenmaksun korottaminen; *Puoluetoimikunnan esitys.*
26. Jäsenmaksun perintäjärjestelmän muuttaminen; *Puoluetoimikunnan esitys*

Tässä yhteydessä käsitellään:

"Ylimääräiset verot"; *Lappeenrannan Teollisuustyöväen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.*

27. Takaus- ja kiinnitysasioita.

28. Sääntömuutosesityksiä:

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen säännöt; *Puoluetoimikunnan esitys.*

Sosialidemokraattisen piirijärjestön säännöt; *Puoluetoimikunnan esitys.*

Sosialidemokraattisen kaupunkipiirijärjestön säännöt; *Puoluetoimikunnan esitys.*

Tässä yhteydessä käsitellään:

a) Työväenyhdistyksen sääntöjen muuttaminen; *Iisalmen Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys. Haminan Työväenyhdistys, Joensuun Sos.-dem. Toveriseura, samoin.*

b) Muutosehdotus Sos.-dem. kunnallisjärjestön sääntöihin; *Rauman Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys*

c) Piirijärjestön sääntöjen muuttaminen; *Kontiolahden Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys ja Uudenmaan piiritoimikunnan esitys.*

d) Puolueen sääntöjen muuttaminen; *Tampereen Sos.-dem. Naisyhdistyksen esitys.*

29. Maatalouspoliittisia esityksiä:

a) Pienviljelijäneuvoja Koillis-Pohjanmaalle; *Pudasjärven Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys*

b) Muutokset vuoden 1936 asetuslakiin; *Pudasjärven Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*

c) Huomion kiinnittäminen maaseudun vaikeuksiin; *Paisuan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*

30. Raittiuskysymys; *Ralttiusväen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.*

31. Sekalaisia esityksiä:

a) Puoluetovereiden sinuttelemine; *Helsingin Sos.-dem. Keskusteluseuran esitys.*

b) Piirijärjestön historiategoksen kustantaminen; *Kuopion piirijärjestön esitys.*

c) Puolueen perustajajäsenien asema; *Kelkkalan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys.*

d) Mantaalikuntalaitoksen äänivalta-perusteen muuttaminen; *Hauhon Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*

32. Jäsenyys useassa puolueyhdistyksessä; *Puoluetoimikunnan esitys.*

33. Esitys rakennuslainarahastosta; *Puoluetoimikunnan esitys.*
34. Määrätään valintaperuste seuraavia puoluekokousedustajavaaleja varten.
35. Päätetään pöytäkirjan painattamisesta ja puoluejärjestöille lähettämisestä.
36. Kokouksen lopettaminen.

Puoluekokouksen järjestyssääntö

Puoluetoimikunnan ehdottamana hyväksytään puoluekokoukselle seuraava järjestyssääntö:

1 §. Puheenvuoroja pyydetään puheenjohtajalta kirjallisesti.

Edustaja saa puhua ainoastaan kerran käsiteltävänä olevasta asiasta. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, voidaan se antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puhujalistalle merkityt puhujat ovat käyttäneet puheenvuoronsa.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä, kuin ne on pyydetty. Puoluetoimikunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorojärjestyksestä riippumatta.

Puheenvuorot saavat yleensä kestää enintään kymmenen minuuttia, ellei kokous pyynnöstä myönnä korkeintaan 5 minuuttia lisää aikaa. Asian esittelijän ja alustajan lausunnoille myönnetään aikaa viisitoista minuuttia.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aikaa vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää keskustelun lopetettavaksi, vaikka kaikkia pyydettyjä puheenvuoroja ei olisi-kaan käytetty. Keskustelun päättymistä tarkoittava ehdotus alis-tetaan äänestykseen ilman keskustelua.

Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeen on puoluetoimikunnan puolesta selityksen antajalle samoin kuin alustajallekin suotava ti-laisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuk-siin ja tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus ennen kuin keskustelu julistetaan päättyneeksi, ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Kahta minuuttia pitemmät puheenvuorot tulee esittää tarkoituk-seen varatulta puhujapaikalta.

Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puheenvuoroja yleisen pu-heenvuorojärjestyksen ulkopuolellakin, jos niitä pyydetään asiain käsittelyjärjestykseen.

Puheenvuoroja antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kenellä on seuraava puheenvuoro.

2 §. Puheenvuorossa on puhuttava ainoastaan käsiteltävänä olevasta kysymyksestä. Jos puhuja poikkeaa varsinaisesta aiheestaan, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin pyydetty puheenvuoro on käytetty eikä uusia pyydetä, tai puheenvuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §. Asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan ratkaisee vaaleissa arpa, muissa asioissa se mielipide voittaa, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Ennen äänestykseen ryhtymistä selostaa puheenjohtaja keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatetuista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestusehdotuksen.

Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asianomaisen kunnallisjärjestön jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajain luvulla.

Ellei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että vaalilautakunta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla, kun se leimataan ja pannaan uurnaan.

Puheenjohtajien vaali.

Skog: Puolueoimikunta esittää valittavaksi 4 puheenjohtajaa.

Hyväksytään.

Skog: Puolueoimikunta ehdottaa *Kalle Järvisen* Jyväskylältä, *Viljo Vuorisen* Seinäjoelta, *Veikko Siukkolan* Inkeroisista ja *Emil Skogin* Helsingistä.

Puolueoimikunnan esitys valittaviksi puheenjohtajiksi hyväksytään yksimielisesti.

Sihteerien vaali.

Skog: Sihteereiksi ehdotetaan *Aaro Mäkelä* ja *Veikko Puskala* sekä pikakirjoittajiksi *Akseli Valta* apulaisineen.

Hyväksytään.

Pöytäkirjantarkastajien vaali.

Skog: Ehdotetaan karhta.

Hyväksytään.

Skog: Ehdotetaan *Martta Kulonen* Helsingistä ja *Onni Hj. Helle Lohjan* maalaiskunnasta.

Hyväksytään.

Kutsuvieraiden tervehdykset.

Skog: (ruotsiksi) Kokousohjelman jälkeen on ulkolaisten vieraitten tervehdykset. Minä annan puheenvuoron Gösta Elfvingille. (suomeksi)

Siirrymme puoluekokouksemme tervehdyksiin, jolloin ruotsalaisen sosialidemokraattisen puolueen edustajalla on ensimmäinen puheenvuoro.

Puheenvuoron saatuaan lausui Ruotsin Sosialidemokraattisen Puolueen edustaja

Gösta Elfving: (puheen tulkitsi suomeksi Ola Wikström): Puoluetoverit, Ruotsin sosialidemokraattinen työväenpuolue esittää lämpimimmän tervehdyksen Suomen veljespuolueelle varmana siitä, että tämä kokous tulee osoittautumaan hyödylliseksi sekä Suomen demokraattiselle työväenliikkeelle että koko Suomen kansallekin. Ei ole tarpeellista tässä yhteydessä korostaa sitä ihailua, jota Ruotsissa tunnetaan Suomea kohtaan. Tuleva kuningasvierailu on sekä eräs tämän ihailun ja yhteenkuuluvaisuuden osoitus.

Tämä yhteenkuuluvaisuus koskee myöskin Suomen ja Ruotsin sosialidemokraatteja, kuten yleensä pohjoismaista työväenliikettä. Toisen menestys on merkinnyt menestystä toisellekin. Tiedämme myös, miten suunnattoman paljon Suomen työväenliike on merkinnyt sodanjälkeiselle Suomelle. On vaadittu kestävyyttä, sisua ja riipeitä otteita, mutta niinpä näyttää myöskin tulos, varsinkin sotakorvauksen suorittaminen, todella imponeeraavalta. Myös Ruotsin puolue pitää kokouksensa jonkin viikon kuluttua ja tämä seikka on estänyt pääministeri Erländeria saapumasta tänne Suomen puolueen kokoukseen.

Viime vuosina on Ruotsin puolue voimistunut suuresti. Jäsenmäärä oli v. 1948 606.000 ja on nyt 750.000. Tämä on erittäin tarkmokkaan värväyskampanjan huomattava tulos. Kommunistit eivät enää tulevissa eduskuntavaaleissa tuota meille suurtakaan vaivaa, sillä viime aikojen paljastukset ovat kokonaan vieneet pohjan heidän toiminnaltaan. Sitävastoin pystyimme v. 1948 vain vaivoin lyömään takaisin porvarillisen hyökkäyksen, ja ns. kansanpuolue, joka häikäilemättömästi käyttää hyväkseen taloudellisia vaikeuksiamme, tulee nytkin olemaan päävastustajamme. Tulevissa vaa-

leissa tulee pääkysymyksenä olemaan uudistusten reaaliarvojen säilyttäminen ja uusien uudistusten aikaansaaminen. Suoritamme tänä vuonna huomattavia veronalennuksia, mutta porvarilliset vaativat vieläkin suurempia veronalennuksia varsinkin suurimmille tulojen saajille. Tähän emme voi suostua. Meidän on ensi kädessä autettava suuria perheitä, leskiä, äitejä ja kaikkia niitä, jotka elävät vaikeuksissa. Myös vapaa terveydenhoito vaatii suuria summia. Vasta kun nämä tehtävät on suoritettu, voimme jatkaa veronalennusten tiellä. Toivomme tietenkin menestystä vaaleissa. Uskomme, että tulemme edelleen lisäämään vaikutusvaltaamme, jos vain kaikki suorittavat velvollisuutensa.

Tässä taistelussa otamme Suomen esikuvaksemme. Suomalaisen sisu ja suomalaisten urhoollisuus tulee innoittamaan meitäkin. Tässä mielessä tervehdimme teitä sydämellisesti ja toivotamme teille menestystä.

Tanskan Sosialidemokraattisen Puolueen tervehdyksen esittää sen edustaja toveri Jörgensen.

Puheenvuoron saatuaan lausui Tanskan Sosialidemokraattisen Puolueen edustaja

Ejgill Jörgensen (puheen tulkitsi suomeksi Ola Wikström): Rakkaat suomalaiset toverit, kiitän teitä sydämellisesti kutsusta saapua tähän kokoukseenne tänään. Teidän tulee tietää, että me Tanskassa aina mitä suurimmalla mielenkiinnolla seuraamme, mitä Suomessa tapahtuu. Onhan niin, *että meillä on paljon erikoisintressejä, mutta myöskin paljon yhteisiä intressejä ja surumme ja ilomme ovat yhteisiä.

Saan' ensinnäkin esittää puoluetoimikunnan tervehdyksen, myös entisen pääministeri Hedtoftin sekä puoluesihteeri H. C. Hansenin tervehdyksen, joka viime puoluekokouksessa myöskin edusti meidän puoluetta. Molemmat olisivat saapuneet tänne, mutta eduskuntatyö on heitä estänyt siitä.

Sitten pari sanaa tämän päivän tanskalaisesta politiikasta. Meillä on porvarillinen hallitus ja eduskunnassa vallitsee tasapaino. Viimeistään kahden vuoden kuluttua meillä on uudet vaalit, jotka toivottavasti tekevät taas sosialidemokraattisen hallituksen mahdolliseksi Tanskassa, niinkuin nyt on Ruotsissa ja Norjassa. V. 1945 olivat Tanskan eduskunnassa suhteet seuraavat: sosialidemokraateilla oli 48 edustajaa ja kommunisteilla 18. Nyt on sosialidemokraateilla 59 edustajaa ja kommunisteilla vain 7. Kommunistit näin ollen eivät muodosta mitään erikoisempaa problemaa Tanskassa. Puolueessamme on nyt 276.000 jäsentä ja jäsenyys

on yksityistä aivan niinkuin Suomessa, eikä kollektiivista niinkuin Ruotsissa.

Suhteemme ammatilliseen liikkeeseen on erinomaisen hyvä. Me tanskalaiset iloitsemme aina siitä pyrkimyksestä pohjoismaiseen yhteistyöhön, jota suomalaiset toverimme aina ovat osoittaneet, kun näistä asioista on ollut kysymys. Tiedämme, että useilla aloilla, sosiaalisilla niinkuin sivistyksellisilläkin, jo nyt on olemassa yhteistyötä ja että tämä yhteistyö on laajentunut ja kehittynyt sodankin jälkeen. Mutta on ollut myöskin sellaisia aloja, joilla ei ole ollut mahdollista saada kaikkia pohjoismaita mukaan, johtuen tämä poliittisesta kehityksestä maailmassa. Me kuitenkin iloitsemme jokaisesta tuloksesta, suuresta niinkuin pienestäkin, joka lähentää maitamme toisiinsa.

Tässä mielessä saan Tanskan sosialidemokratian edustajana tervehtiä suomalaista sosialidemokratiaa lujalla kädenpuristuksella sekä toivottaa teidän kokouksellenne mitä parhaita menestystä.

Norjan Työväenpuolueen edustaja

Olav Larsen (puheen tulkitse suomeksi Ola Wikström): Toverit, esitän Norjan Sosialidemokraattisen puolueen tervehdyksen. Ne, jotka ovat arvostelleet jälleenrakennustyötämme Norjassa, ovat usein viitanneet Suomeen, jossa vauhti on kovempi ja kestävyys suurempi. Tähän emme ole voineet vastata mitään. Päinvastoin on meidän täytynyt tunnustaa, että he ovat oikeassa. Myös Norjassa meillä oli edessämme tavattoman suuri työ sodan loppuessa, mutta se oli kuitenkin vähemmän komplisoitu kuin Suomessa. Meillä oli myös poltettuja kyliä ja hävitettyjä maakuntia, mutta meidän maamme oli kuitenkin säilynyt eheänä eikä meillä ollut sotakorvaussuorituksia. Nyt kaikki on jälleenrakennettu ja elintaso on korkeampi kuin vuonna 1939. Työttömyyttä ei ole esiintynyt sodan jälkeen eikä myöskään vakavampia työselkkauksia. Tuotanto on kasvanut 40 prosentilla ja tässä yhteydessä lienee syytä todeta, että työväenpuolue on koko ajan ollut vallassa Norjassa. Sillä on eduskunnassa 84 paikkaa ja neljällä porvaripuolueella yhteensä 64 paikkaa. Kommunisteilla ei ole yhtään paikkaa eduskunnassa.

Myös Suomessa on päästy vastaaviin tuloksiin, joskin poliittiset voimasuhteet täällä ovat olleet toisenlaiset. Sotakorvaukset on pian suoritettu. Kun me ulkoapäin katsomme Suomen kehitystä sodan jälkeen, on meidän kuitenkin sanottava, että suurin voitto on kokonaan toisella alalla. Suomi on myrskyisenä aikana pystynyt

säilyttämään pohjoismaisen demokratian ja oikeusturvan, ja se on suurin saavutus.

Näillä sanoilla haluan esittää teille Norjan veljespuolueen tervehdyksen sekä toivottaa kokouksellenne hyvää menestystä.

Sähketervehdys.

Skog: Sitten on kokoukselle saapunut seuraava sähkösanoma, jonka esitän tässä suomeksi käännettynä:

"Sydämellisesti tervehtien lähetämme puoluekokouksellenne parhaat onnentoivotuksemme. Saksan demokratia on jo vuosia seurannut taisteluanne demokraattisen sosialismin puolesta mitä suurimmalla ihailulla ja on tietoinen siitä, mitä taistelunne merkitsee vapaalle maalle. — Saksan Sosialidemokraattinen Puolue.

Kurt Schumacher

Erich Ollenhauer"

(ruotsiksi)

Puoluekokouksen puolesta pyydän kiittää meidän skandinaavisia vieraitamme heidän tervehdyksistään. Toivon, että se läheinen yhteistyö, joka on vallinnut meidän maidemme ja puolueidemme kesken, tulisi yhä voimakkaammaksi tulevaisuudessa.

(suomeksi)

Luovutan puheenvuoron Amerikan Suom. Kansanvallan Liiton edustajalle Lydia Nylanderille.

Amerikan Suom. Kansanvallan Liiton edustaja

Lydia Nylander: Olen kovin iloinen, että minä olen saanut kutsun tähän suureen kokoukseen, joskaan en voi sanoa että olen aivan valtuutettu jäsen, sillä mitään valtuuksia minulla ei ole Amerikan Kansanvallan Liiton puolesta annettu, mutta kun olin täällä maassa, niin tämä kunnia annettiin minulle ja kutsuttiin tähän kokoukseen, joten minä puolestani lausun Amerikan Suom. Kansanvallan Liiton puolesta mitä parhaat terveiseni ja onnitteluni tälle kokoukselle kuin myöskin koko Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle. Kiitän!

Skog: Puoluekokouksen puolesta pyydän lämpimästi kiittää kaikkia ulkolaisia vieraitamme heidän esittämistään tervehdyksistä. Toivon, että maittemme ja puolueittemme välillä vallinnut läheinen yhteistyö voisi tulevaisuudessa entisestään voimistua.

Vastaussähkeitä.

Skog: Ehkä me lähetämme tervehdyksen ja vastauksen Saksan Sosialidemokraattiselle Puolueelle.

Hyväksytään lähetettäväksi.

Skog: Ehdotan edelleen, että puolueen perustajajäsenelle Lill-nixille, joka ei ole voinut saapua tänne kokoukseen, lähetetään tervehdys.

Hyväksytään lähetettäväksi.

Skog: Viimeksimainitun sähkösanoman sisältö on seuraava:

"Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen 22. puoluekokous tervehtii rohkeata taistelijaa ja kunniajäsentään uranuurtavan työne suurta merkitystä kunnioittaen".

Puoluekokous hyväksyy sähkeen sanamuodon yksimielisesti.

Skog: Samansisältöinen sähkösanoma ja tervehdys esitetään lähetettäväksi toveri Oskari Tokoille.

Hyväksytään yksimielisesti.

Kotimaisten kutsuvieraiden tervehdykset.

Skog: Nyt tulevat kotimaisten kutsuvieraiden tervehdykset. Me saamme kuulla lyhyitä tervehdyksiä useammalta järjestöltä ja järjestöjen edustajilta. Ensimmäisenä on puheenvuorossa Arvi Turkka, joka edustaa eduskuntaryhmää.

Arvi Turkka: Puoluetoverit, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän nimissä ja puolesta on minulla tilaisuus esittää puoluekokoukselle ryhmän tervehdykset.

Sen jälkeen kun puolueemme viimeksi piti puoluekokousta, on maamme niin poliittisessa kuin taloudellisessakin elämässä taapahtunut paljon huomionarvoista ja hyvinkin tärkeää. Kun näistä seikoista tullaan täällä eri yhteyksissä lähemmin puhumaan ei niistä ole syytä tässä yhteydessä erikoisemmin huomauttaa. Toiteankin vain lyhyesti, että eduskuntaryhmämme on joutunut olemaan mukana miltei kaikissa tärkeimmissä ratkaisuissa, jotka ovat koskeneet puoluettamme ja sen suhdetta maan asioiden hoitoon. Suurella ilolla on todettava, että puolueen, sen puoluetoimikunnan ja eduskuntaryhmän väliset suhteet ovat olleet avoimet ja luottamukselliset ja kaikki oleellimmat ratkaisut on tehty yksimielisyyden vallitessa. Samanlainen avoin ja välitön suhde on vallinnut ryhmän ja hallituksessa olevien puoluetoveriemme kesken. Poikkeuksetta kaikista tärkeimmistä kysymyksistä on halli-

tuksessa olevien toverien taholta pidetty eduskuntaryhmää jo asiain käsittelyvaiheessa tapahtumien tasalla. Niinikään ryhmällä on ollut tavalla tai toisella läheinen kosketus puolueemme piiri- ja perusjärjestöihin. Tällainen kiinteä ja välitön yhteys onkin saanut aikaan, että asiain käsittely on muodostunut omassa piirissämme kitkattomaksi ja samalla myöskin tulokselliseksi. Voinkin todeta, että tällainen johdonmukainen menettely on saanut aikaan, että puolueemme ja sen eduskuntaryhmän vaikutus yleisten asiain hoitoon on ollut paljon suurempi kuin meidän päälukumme parlamentissa edellyttää. Meidän puolueemme, kuten sosialidemokratia yleensä, edustaa maassamme suurta vastuuntuntoisuutta sekä myöskin samalla arvostelun sietävää julkisuuden toimintaa. Tätä vastuuntuntoisuutta tuntien puolueemme toissa talvena juuri valtiollisten vaalien kynnyksellä lähti mukaan siihen hallitusryhmittymään, joka edelleenkin on vallitsevana, lähti osallisena hoitamaan yhteistä laivaamme, joka edellisten kymmenen kuukauden aikana oli kolunnut karikoissa ja alkanut pahasti vuotaa. Silloisissa oloissa olisi ollut houkuttelevaa jäädä arvostelemaan oppositioon ja siten saada mahdollisesti jokin lisäpaikka puolueellemme parlamenttiin. Mutta näin ei tahdottu eikä voitukaan edellämämainituista syistä menetellä. Puolueemme käsitti, että vaikka näin joudutaan monien vaikeuksien ja ehkä tilapäistenkin menetysten keskelle, niin sittenkin on tärkeämpää, että pelastetaan maamme vähävaraiselle väestölle se, mikä vielä pelastettavissa on, eikä anneta poliittisten voimien ryhmittyä siten, että siitä koituu demokratiallemme vaaraa. Näissä suurissa periaateratkaisuissa on eduskuntaryhmämme ollut täydellisesti yksimielinen. Olemmeko näin tehden menetelleet oikein tai väärin, se kuuluu puolueemme suurten jäsen- ja kannattajajoukkojen arvosteltaviin, ja tulemeko yhteisessä pyrkimyksessämme onnistumaan, sen näyttää parhaiten aika.

Mitä yleensä eduskuntatyöhön ja ryhmämme osuuteen siinä tulee, on se jokaiselle puoluekokousedustajalle päivälehtienkin selostuksista ainakin suurinpiirtein selvillä ja käy julki edustajille jaetuista toimintakertomuksista. Todettakoon vain, että pääasiallisimman eduskuntatyön esilläolevanakin toimikautena ovat antaneet monet hallituksen esitykset. Mutta myöskin ryhmämme taholta on tehty lukuisia aloitteita, jotka tähtäävät laveampaan leipään ja suurempaan sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Monia sosiaalisia parannuksia on nytkin saatu aikaan, m.m. viimeksi suurlmerkityksellinen vanhuusavustuslaki. Mutta työkenttää edel-

leenkin riittää. Niinpä asuntotuotannon kohottaminen, eräät työaikalait ja monet muut tärkeät kysymykset odottavat vuoroaan. Toivottavasti näissäkin kysymyksissä päästään ryhmämme ponnistuksilla tuloksiin. Onkin syytä todeta, että yhtään sosiaalista lakia ei tässä maassa ole tähänkään mennessä saatu ilman sosialidemokraatteja.

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä toivoo hartaasti, että puoluekokous tekisi onnekkaita päätöksiä, jotka lujittavat kansanvaltaa ja rakentavat samalla sosialismia, (suosionosoituksia)

SAK:n toinen puheenjohtaja

Eero Antikainen: Arvoisa puoluekokous! Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton puolesta pyydän kiittää järjestömme saamasta ystävällisestä kutsusta. Samalla minulla on varsin mieluisana tehtävänä tuoda puoluekokouksellenne SAK:n työvaliokunnan tervehdys.

Maan suurimman puolueen puoluekokous on sinänsä aina huomiota ansaitseva tapaus jokaisen kansanvaltaisen maan yhteiskuntaelämässä. Sosialidemokraattisen Puolueen kokouksena on tämä kokous sitä ennenkaikkea maamme suurten työläisjoukkojen kannalta katsoen. Näin riippumatta siitä, edustaako kukin yksityinen jäsen aktiivisena järjestö työn tekijänä puoluetta tahi ammattiyhdistysliikettä tai sitten kumpaakin näistä, niinkuin useassa tapauksessa on asianlaita.

Suuremmassa mittakaavassa kuin koskaan aikaisemmin on viimeksi elettyinä vuosina käyty meidänkin maassamme aatteiden välistä taistelua, taistelua ennen muuta työväestön keskuudessa ja työväestön nimissä. Tätä taistelua ei ole käyty yksinomaan juhlapuheissa, se ei ole rajoittunut yksinomaan puoluejuhstuksiin vaan sitä enemmän sitä on käyty tehtaissa, pelloilla ja metsissä eli kaikissa työpaikoissa ja jokapäiväisen arkisen elämän piirissä. Tästä johtuukin, että ammattiyhdistysliikkeestä on tullut suuressa määrin se taistelulentä, jonka piirissä tapahtuvista ratkaisuisista ja sen jäsenistön omasta valinnasta on mitä suurimmassa määrin ollut työväestön ja koko yhteiskuntamme kohtalo riippuvainen.

Tietoisina siitä, että maamme sosialidemokraattisen puolueen aatteet ja yhteiskunnalliset päämäärät ovat samat kuin vapaan kansanvaltaisen ammattiyhdistysliikkeen toiminnan tavoitteet, ovat työntekijät työpaikoillaan entistä enemmän valinneet sosialidemokratian tien ja siten tahtoneet antaa käytännössä jatkuvasti kasvavan panoksensa yhteiskunnallisen ja taloudellisen kansanvallan perustalla tapahtuvan turvallisuuden rakentamiseksi. Tässä

tilaisuudessa onkin aiheellista korostaa sen yhteisen taistelun merkitystä, jota sosialidemokraattinen puolue ja itsenäinen ammattiyhdistysliike — toinen ensisijassa työpaikoilla ja toinen valtioliikesssä elämässä — on edellämainittujen tavoitteiden hyväksi kyennyt suorittamaan.

Minulla on SAK:n edustajana ilo todeta, että tämän päivän ammattiyhdistysliike on päämääriensä selvydessä, yhteiskunnallisessa vaikutusvallassaan, taistelutahdossaan ja vastuuntunnossaan palkkatyöntekijäin voimakas järjestö. Me pystymme täyttämään tehtävämme työväestön yhteisessä taistelussa sen elinetujen, yhteiskuntavapauden ja kansanvallan puolesta.

Kun me samalla tunnemme suurta mielenkiintoa sosialidemokraattisen puolueen toimintaa ja menestystä kohtaan, niin tapahtuu tämä siksi, että olemme riittävästi selvillä siitä, että oman työme ohella ja sen yhteydessä tarvitaan todellakin suurta ja todella työväen oikeata ihanteista kiinnipitävää puoluetta, ennenkuin työväestön yhteiset tavoitteet on lopullisesti saavutettu. Työväen joukkotoiminta on aatteellista liikettä. Ennenkuin aatteellisuudella on kuitenkin riittävää käytännöllistä merkitystä, täytyy sen pyrkimyksenä olla käytännöllisten mahdollisuuksien löytäminen paremman ja turvallisemman yhteiskunnan rakentamiseksi. Tässä mielessä on ammattiyhdistysliikkeellä ja sosialidemokraattisella puolueella parhailtaan edessään todella suurtehtävä, tehtävä, joka tähtää talouselämän suunnitelmalliseen ohjaukseen ja sitä tietä yhteisen työn tulosten entistä oikeudenmukaisempaan jakoon. Jos kykenemme käyttämään vaikutusvaltamme oikein, niin on meillä tällä hetkellä entistä suuremmat mahdollisuudet vaikuttaa koko kansantaloutemme tulevaan kehitykseen ja siihen, että sen johtamisen tavoitteina eivät enää ole yksityiset ryhmäedut, vaan tämän yläpuolella oleva kokonaisuus.

Ammattiyhdistysliike ja ' sosialidemokraattinen puolue ovat asennoitumisellaan ja aktiivisella toiminnallaan näiden suunnitelmien hyväksi osoittaneet ottavansa omalta osaltaan vastuun talouselämämme suunnitelmallisesta kehittämisestä. Kun pyrkinessämme tähän emme hetkeksikään unohda suurten työläisjoukkojen asemaa ja tarpeita, niin silloin on puolue ja ammattiyhdistysliike todella kunniakkaasti täyttänyt tehtävänsä.

Olen iloinen tuodessani puolueen suurkatselmukselle toisen suuren joukkojärjestön SAK:n parhaat onnentoivotukset. Vain sosialidemokraattisten aatteiden ja niiden mukaisen työväen toiminnan varassa on työväenluokan tulevaisuus. Näissä merkeissä

toivotan SAK:n puolesta kokouksenne työlle parhainta menestystä, (suosionosoituksia)

Suomen Pienviljelijäin Liiton edustaja

Valter Kuusela: Herra puheenjohtaja, arvoisat läsnäolijat E Kiittäen sos.-dem. puolueen puoluetoimikuntaa kutsusta saapua seuraamaan edustajakokoustanne minulla on mieluisa velvollisuus Suomen Pienviljelijäin Liiton puolesta esittää teille tervehdyksemme ja toivottaa onnea ja menestystä edustajakokouksellenne.

Tarkastellessamme sos.-dem. puolueen yli puolivuosisataista toimintaa meidän maassamme on tyydytyksellä todettava, että puolue on työskennellyt myöskin maamme pienviljelijäin hyväksi ja useassa vaiheessa kyennyt aikaansaamaan tärkeiden asioiden myönteisiä ratkaisuja, jotka ovat vakiinnuttaneet ja vahvistaneet pienviljelijäin yhteiskunnallista ja taloudellista asemaa.

Suomen Pienviljelijäin Liitto on myöskin kolmen toimintavuotensa aikana pyrkinyt omalla ammatillisella työsarallaan huolehtimaan pienviljelijäin eduista neuvonnallisella, taloudellisella ja lainsäädännöllisellä alalla. Liittomme organisaatorinen laajuus osoittaa kiistämättömästi, että me olemme saavuttaneet myöskin harvinaista luottamusta. Meillä on tällä hetkellä keskusjärjestöömme liittynyt 11 piirijärjestöä ja 466 perusjärjestöä, joiden yhteinen jäsenmäärä on 31.364 henkilöä. Liittomme palveluksessa on tällä hetkellä 39 vakinaista työntekijää. Kun nyt alkavassa puoluekokouksessa todennäköisesti tulee esille jossakin yhteydessä puolueen suhtautuminen ajankohtaisiin ja lähiajan maatalouspoliittisiin pulmakysymyksiin, rohkenen olla vakuuttunut siitä, että kokouksen tekemät päätökset ovat myöskin maamme suurimmalle ammattiryhmälle, pienviljelijöille, myönteisiä. Seurauksena tulee olemaan, että pienviljelijät tulevat entistä lukuisammin antamaan tukensa sos.-dem. puolueelle sen taistelussa oikeudenmukaisemman kansankodin rakentamiseksi meille kaikille. Näissä merkeissä toivotan toistamiseen menestystä tämän puoluekokouksen työlle, (suosionosoituksia)

Sos.-dem. Naisliiton edustaja

Aino Malkamäki: Arvoisat puoluetoverit, Sosialidemokraattisen Naisliiton puolesta pyydän tuoda lämpimimmät tervehdykset ja onnentoivotukset nyt alkaneelle puoluekokoukselle. Sosialidemokraattisen puolueen ja Sosialidemokraattisen Naisliiton suhteet ovat aina olleet läheiset ja ystävälliset, niinkuin tuleekin olla niiden kesken, jotka ahertavat samoilla vainioilla ja samojen päämäärien hyväksi. Naisliittomme on, vaikka sillä onkin oma itse-

nainen järjestökoneistonsa, oikeastaan osa sosialidemokraattisesta puolueesta, sillä naisliiton kaikkien jäsenien on oltava myös puolueen jäseniä, joten naisliiton suorittama työ on siten kokonaan puolueen hyväksi suoritettua työtä. Puoluetoimintamme jatkuvalla menestykselle on taas aivan välttämätöntä, että myöskin naiset kootaan entistä tiiviimmin lippujemme alle ja että myöskin jatkuvasti suoritetaan syvämuokkausta jo järjestyneiden naisten keskuudessa.

Naiset muodostavat tässä maassa enemmistön sekä kansalaisina että äänestäjinä, joten naisten kannanotot tulevat vuosi vuodelta määräämään yhä enemmän ja vastaisuudessa tulee parhaiten menestymään se puolue, joka pystyy valloittamaan ja vakuuttamaan naiset ja innostamaan heidät yhä tehokkaampaan puolue-toimintaan.

Sosialidemokraattinen Naisliitto iloitsee siitä, että meidän puolueemme on oivaltanut naisten avainaseman kehittyvässä yhteiskunnassa ja osoittanut myötämielisyyttä ja kiinnostusta naisliiton työtä ja ponnistuksia kohtaan. Liiton piirissä toivotaan, että hyvät suhteet jatkuvat edelleen ja mikäli mahdollista vielä entisestäänkin paranevat. Naisliitto puolestaan on valmis suorittamaan osuutensa ja velvollisuutensa puolueen jäsenmäärän lisäämiseksi ja järjestön kasvatus- ja valistustyössä. Sosialidemokraattinen Naisliitto toivottaakin hyvää työtahtia ja onnistuneita päätöksiä puolueväen kokouspäiville, (suosionosoituksia)

Työväen Urheiluliiton edustaja

Eino A. Wuokko: Arvoisat kokousedustajat. On tullut miellyttäväksi tavaksi, että työväenliikkeemme eri työmuodot esittäytyvät edustajiensa kautta silloin, kun puolueväen parlamentti kokoontuu määräajoin käsittelemään meille kaikille tärkeitä elinkysymyksiä. Teen tämän tehtävän mielelläni TUL:n puolesta.

Viime vuosina ja varsinkin viime aikoina on työväen urheiluliike enemmän kuin ehkä ennen ollut yleisen huomion kohteena. Lisääntyvä mielenkiinto nähtävästi johtuu siitä, että liikkeen merkitys yhteiskuntamme rakenteessa on entisestään tehostunut. Pariinsataantuhanteen nouseva jäsenjoukko, pitkän matkaa toiselle tuhannelle ulottuva perusjärjestöjen luku ja miksei vakiintunut taloudellinen asemamme ovat nähtävästi niitä arvoja, joita kunnioitetaan. Sen vuoksi lienee yhä vähäisemmäksi supistunut aikoinaan melko yleinen käsitys, että urheiluliikettä voitaisiin ylläpitää tai hoitaa niistä tekijöistä riippumatta, jotka vaikuttavat poliittisen elämän kulkuun. Siten on kuin itsestään astunut

päiväjärjestykseen kysymys vuoronvaihdoksesta urheiluelämässämme. Sen tarkoituksena on pyrkiä toista tietä samoihin tavoitteisiin, ilman että tämä pyrkimys heikentäisi muiden työmuotojen toimintaedellytyksiä. Me nimitämme tuota pyrkimystä urheiluelämämme organisation uudelleenjärjestämiseksi tai, niinkuin paremmin tunnetaan, valtakunnan urheiluliittohankkeeksi.

Ilmaisin tämän ajatuksen tässä yhteydessä, koska kysymys on meille tärkeä ja koska halusin saattaa puolueväen edustajien tiedoksi, millaisten kysymysten parissa tavallisen toiminnan ohella meillä parhaillaan painiskellaan. Halusin sen saattaa tiedoksi myös sen vuoksi, että kysymyksen kantavuus käsitykseni mukaan ulottuu työväenliikkeeseemme kokonaisuudessaan, ja siten se on meille kaikille yhteinen. Vaikka asia ei tiettävästi sisälly tämän kokouksen käsitteilypiiriin, saattaisi silti kokouksen mielipiteen ilmaisu edistää asian ratkaisua.

Esitän kiitokseni Työväen Urheiluliiton puolesta kutsusta sekä toivotan kokouksen työlle hyvää menestystä, (suosionosoituksia)

Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton edustaja

Antti Hietanen: Hyvät toverit, kun Sosialidemokraattinen Nuorisoliitto tervehtii sosialidemokraattista puoluetta on se kuin joukko poikia tervehtisi isäänsä, tervehtisi häntä, säteilisi tyydytystä saadakseen olla sellaisen isän poika. Näinhän puolueen ja nuorisoliiton suhteet varsin helposti voidaan käsittää. Sallittaneen siksi, että sosialidemokraattisten nuorten tervehdyksen esittäjä heittäytyy hieman lapselliseksi ja esittää tervehdyksensä tälle puoluekokoukselle ikäänkuin pojat sen tekevät omalle isälleen.

Kuulehan isäukko! Taas on kulunut kolme vuotta siitä, kun viimeksi tapasimme näissä merkeissä, kolme menestyksellistä ja kokemusrikasta vuotta, joiden aikana on ehtinyt tapahtua aika paljon. Sinä olet omalla tavallasi vaurastunut ja kehittynyt. Olet joskus saanut aika pahoja iskujakin. Mutta pian sinun tarpeellisuutesi jälleen havaittiin. Sinut todettiin entistäkin tärkeämmäksi ja sinä olet taas mukana tehtävissä, joita ei tunnuta voitavan hoitaa ilman sinua. Selkeytesi, oikeudenmukaisuutesi ja tarmokkuutesi ansiosta olet sinä tähän asemaan siitä noussut, asemaan, josta sinua ei noin vain voida eikä uskalletakaan suistaa. Me vakuutamme, isäukko, että saada olla sinun poikiasi, on kaiken tämän vuoksi aika mukavaa. Se on mukavaa ennenkaikkeaa muutamain tärkein edellytyksin: Sinä olet suuruudestasi ja voimastasi huolimatta kohtalaisen lempeä poikiasi kohtaan. Sinä myötaitlet heidän edesottamuksiaan. Me olemme saaneet mellastella mel-

kein kuin itse olemme halunneet ja on kai sitten oma vikamme, jos emme joidenkin mielestä ole pystyneet mellastelemaan ja touhuamaan tarpeeksi ja saaneet tarpeeksi jälkeä aikaan. Sallinet poikiesi myös kiittää niistä taskurahoista, joita sentään hivenen on tositarpeisiin laihasta kukkarostasi liiennyt. Jos se vanha sanonta, jossa väitetään jotain, että joka vähästään antaa jne. pitää paikkansa, voidaan sinut tässäkin suhteessa arvostaa, ellei nyt täysin hyväksi, niin ainakin kohtalaiseksi.

Eräs seikka painaa meidän poikiesi mieliä tavallista enemmän. Se koskee meitä itseämme ja sitä poikajoukkoa, jonka me muodostamme. Katsos, kun meillä on sellaisia ilkeiltä tuntuvia ajatuksia joskus mielissämme, että me ollaksemme kyllin arvokkaita, ollaksemme sinun poikiasi, olemme hieman keskenkasvuisia ja voimattomia ja että se poikajoukko, jonka muodostamme, on voimastaankin huolimatta heikko palvelukseen ja auttaakseen sinua riittävässä määrin tehdesi arvokasta työtäsi. On paljon ihmisiä, jotka eivät edes tiedä, että sinulla yleensä poikia onkaan. On ihmisiä, jotka meidät kyllä tuntevat ja pitävät sinusta, mutta jotka eivät oikein jaksa tajuta eivätkä tunnustaa, että meidänkin työllämme on oma tärkeä merkityksensä. Me muistamme vielä varsin hyvin, että sinä, isäukko, olet useasti taputtanut meitä olkapäille ja sanonut jotenkin tähän tapaan: Teissä poikani on minun tulevaisuuteni, työni jatkajat. Siksi minä vaalin teitä kuin silmäterääni, teidän toimintojanne, ja annan niille suuren arvon.

Kaikessa kopeudessaamme toivomme, että sinä kyllin painavasti ja tehokkaasti veisit todellisuuteen, käytännön elämään nuo omat ajatuksesi. Silloin ei olisi epäilystäkään siitä, että kun sinä ensi vuonna tulet tervehtimään meitä, kun me olemme siinä tilanteessa kuin sinä nyt, olet itsekin kuin ällikällä lyöty, ja häkeltyisit sanomaan: Kylläpä sinä poikajoukkoni olet kasvanut ja kehittynyt, ja me puolestamme lupaamme: Me seisomme sinun rinnallasi nyt ja jatkamme tulevaisuudessa sinun aloittamaasi työtä. Me haluamme voimistaa ja kehittää itseämme pystyäksemme tekemään sen mahdollisimman hyvin, ja me olemme varmoja siitä, että me myöskin näissä pyrkimyksissämme tulemme onnistumaan.

Näillä ikäänkuin poikamaisilla ajatuksilla haluan Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton puolesta kiittää kutsusta ja toivottaa alkavalle puoluekokoukselle mitä parhaita menestystä, (suosionosoituksia)

Nuorten Kotkain edustaja

Pentti Sulonen: Hyvät puoluekokousedustajat! Varhaisnuorisoi-

liikkeen edustajana minun tietenkkin pitäisi puhua maitopullostta tai jostakin muusta sellaisesta, lapsille yhtä läheisistä esineistä tai asioista. Niin en kuitenkaan aio tehdä. Aion sen sijaan kertoa teille vain Kotka-liikkeestä.

Te kenties viime kesänä panitte merkille, että Nuorten Kotkain Keskusliitto muodostettiin tai Kotkajärjestö muodostettiin viime kesänä omaksi liitoksi. Meidän Kotkien mielestä ja varmasti myöskin monien toisten mielestä tämä tapaus oli osoitus siitä, että varhaisnuorisotoiminta meidän maassamme sotien jälkeen on mennyt voimakkain askelin eteenpäin. Tietenkään me emme voi väittää, etteikö Kotka-liike jatkuvasti eläisi hyvin suurissa toiminnallisissa vaikeuksissa. Mutta voimme kuitenkin todeta, että se organisaatorisesti on tällä hetkellä voimakkaampi kuin koskaan aikaisemmin. Kiitos tästä ei tietenkään lankea yksinomaan meidän omille ponnistuksillemme, vaan yhtä paljon ne varmasti ja paljon enemmän sille myötätunnolle, jota me yhä lisääntyvässä määrin olemme saaneet muun työväenliikkeen puolelta, nuoriso- ja naisosastojen taholta. Erityisen ilahduttavaa on ollut panna merkille se, että oma-aloitteisuus työväenjärjestöjen piirissä Kotka-toiminnan aloittamiseksi, uusien osastojen perustamiseksi on jatkuvasti kasvanut.

Tätä taustaa vastaan katsellessa on varmasti aihetta uskoa, että ne monet vaikeudet ja epäkohdat, joita meidän toiminnassamme tällä hetkellä on, ajan mukaan poistuvat tai ainakin niiden vaikutus saadaan vähennetyksi.

Kotka-liike ei suinkaan ole mikään paikallinen vain meidän maallemme ominainen ilmiö. Kuten sosialidemokratia yleensä, on Kotka-liike voimakkaasti kansainvälinen. Tanskassa ja keski-Europassa se on aloittanut työnsä jo tämän vuosisadan alussa ja tällä hetkellä kuuluu kansainväliseen kotkasihteeristöön kaiken kaikkiaan 13 maata, ja niin ollen myöskin 13 järjestöä. Yhteinen tunnuslauseemme, joka muuten näkyy tuolla kokouskanslian seinällä: "Yhdistämme maailman ystävyydellä", kokoaa piiriinsä jatkuvasti yhä laajenevia varhaisnuorisoujoukkoja työväestön keskuudesta. Se kiinteä yhteistyö, joka vallitsee Kotka-järjestöjen välillä, on omalta osaltaan edesauttava myöskin meitä luomaan tänne pohjolaan karuun maahamme voimakkaan ja selvästi sosialististen tunnusten alla toimivan varhaisnuorisojärjestön. Me toivomme, että tässä puoluekokouksessa esilläolevat asiat ja niiden johdosta tehtävät päätökset olisivat myöskin omiaan auttamaan meitä tässä pyrkimyksessämme.

Näillä ajatuksilla pyydän tervehtiä puoluekokousta ja toivottaa sille keskusliittomme puolesta mitä parhaita menestystä, (suosionosoituksia)

Sosialidemokraattisen Raittiusliiton edustaja

Yrjö Saarinen: Arvoisa puheenjohtaja, arvoiset edustajat, minä tuon puoluekokoukselle Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton ja Päivän Nuorten parhaimman tervehdyksen. Sosialidemokraattinen Raittiusliitto on perustamisestaan lähtien omaksumut sosialidemokraattisen maailmankatsomuksen mukaisen toimintaperiaatteen ja yhteiskunnallisten uudistusten ajamisen, koska juoppoutta voidaan parhaiten vastustaa sellaisessa yhteiskunnassa, jossa vallitsee korkea kulttuuri, inhimilliset olosuhteet ja sosiaalisesti turvattu elämä. Ja kun sosialidemokraattinen puolue juuri ajaa näitä uudistuksia, on tällaisella toiminnalla myöskin väkijuomien käyttöön nähden erittäin arvokas merkitys.

Liittomme on tällä hetkellä jäsenmäärältään maan suurin ja myöskin toiminnallisesti sen asema on viime aikoina vahvistunut.

Samoin Päivän Nuorten toiminta, joka on rmnakkaistoimintaa Nuorten Kotkien kanssa, on jatkuvasti voimistunut. Päivän Nuoriin kuuluu tällä hetkellä 16.000 nuorta ihmistä, jotka myöskin toimivat juuri samojen periaatteiden mukaisesti kuin sosialidemokraattinen liike. Ensi kesänä kokoontuu Lohjalla 1.500' Päivän Nuorta * leiripäiville, joka on tällaisen nuoren väen ensimmäinen voimannäytös juuri Päivän Nuorten kohdalta.

Mainitsen vielä, että meidän liittoamme ja koko raittiusliikettä huolestuttavat tällä hetkellä raittiuspoliittiset asiat. Niinkuin tiedämme, on uudessa väkijuomalakiehdotuksessa, joka tullaan jättämään ennenpitkää eduskunnalle, sellaisia kohtia, jotka tähtäävät maaseudun alkoholisoimiseen. Kun meidän maassamme maaseutu on ollut toistaiseksi varsin raitista, olisi kohtalokasta, jos maaseudulle ryhdyttäisiin perustamaan väkijuomien anniskelu- ja jakelupaikkoja. Se ei olisi varmaan onneksi sosialidemokraattiselle työväenliikkeelle, joka suuresta juomalakosta lähtien on ankarasti taistellut juuri sen tähden, että työväestö voitaisiin suojella väkijuomien tuottamalta kurjuudelta.

Kiinnitän puoluekokouksen huomiota erikoisesti siihen seikkaan, että kun tällainen uusi väkijuomalaki eduskunnalle annetaan, puolue tekisi voitavansa, jotta meidän maassamme maaseutua ei voitaisi alkoholisoida.

Toivon, että ne hyvät siteet, jotka ovat vallinneet raittiusliiton ja puolueen välillä monta vuotta, edelleen jatkuisivat ja lujittui-

sivat. Sosialidemokraattinen Raittiusliitto puhaltaa yhteen hiiheen sosialidemokratian kanssa ja tahtoo omalta osaltaan tehdä sen, minkä se voi sosiaalisten uudistusten hyväksi, puolueen voimistamiseksi ja ennen kaikkea tietysti väkijuomien kulutuksen supistamiseksi, joka meidän työväestön kannalta on hyvin tärkeätä.

Toivotan kokouksen työlle parhaita menestystä ja samalla esitän uudelleen vielä tälle kokoukselle liittomme kunnioittavan tervehdyksen, (suosionsoituksia)

Työväen Sivistysliiton edustaja

Arvi Hautamäki: Hyvät toverit, Työväen Sivistysliitolle on uskottu työväenliikkeen sivistysharrastusten vaaliminen ja sivistystyön suorittaminen työväenliikkeen piirissä. Me emme pyri ollenkaan työssämme työväenliikkeen ulkopuolelle, teemme vain työtä työväenliikkeen sisällä. Tässä työssä olemme jokapäiväisessä kosketuksessa sosialidemokraattisen puolueen ja sen monien järjestöjen kanssa. Olemme sitä käytännöllisesti, mutta olemme sitä myöskin periaatteellisesti. Työväen Sivistysliiton työ ei ole eikä voi olla puolueetonta, vaikka pidämmekin opinnollisia näkökohtia silmällä. Muistuu mieleeni erittäin voimakkaasti Työväen Sivistysliiton perustajan, professori Väinö Voionmaan sanat, kun hän sanoi, että "Hengetön sivistys on herralle kauhistus". Tänä työemme sisältönä taas ei voi olla muu kuin kansanvaltainen sosialismi ja siihen sisältyvä ajatuksen ja hengen vapaus, kulttuurijärjestöjen valinta vapaus. Työväen Sivistysliitolle joutuu yhä suuremmassa määrässä myöskin kulttuuripoliittisia tehtäviä ja me olemme sosialidemokraattiselle puolueelle kiitollisia siitä, että se viime puoluekokouksessaan hyväksyi syvän, periaatteellisesti oikealle pohjalle rakentuvan sivistysohjelman. Monesti olemme joutuneet viittaamaan tähän sivistysohjelmaan ja paljon meidän piirissämme on siitä puhetta ollut.

Kun ajattelen tämän kokouksen tehtäviä, niin erityisesti silloin huomio kiintyy periaateohjelmaan, probleemiin. Työväen Sivistysliiton tehtävänä on johtaa työväenliikkeen nuorempi polvi opiskelemaan sosialismin aatetta ja sosialismin teoriaa. On hyvä, että puolueemme uudella ohjelmalla viittoittaa tälle opiskelulle nykyaikaisemman ja uudemman sisällön. Tällä puoluekokouksella on myöskin tärkeä tehtävä käsitellessään järjestöpoliittista ohjelmaa. Jos mikään järjestö niin Työväen Sivistysliitto työväenliikkeen yhteisenä järjestönä tajuaa, että työväenliikkeen haarautumisella moniin eri järjestöihin on omat heikot puolensakin. Yh-

tenäisyys tahtoo hävitä ja hajota. Toivon, että tämän puoluekokouksen jälkeen ryhdytään todenteolla luomaan kiinteämpää yhteyttä kaikkien niiden järjestöjen ja niiden jäsenten kesken, jotka ovat sosialidemokratian aatteille uskollisia.

Teidän jokapäiväinen ahertelunne usein kuluu poliittisessa toiminnassa ja tällä toiminnallahan me rakennamme askel askeleelta kansanvaltaista sosialismia. Mutta tämän toiminnan ohessa ei saa koskaan unohtaa jälkipolven kasvattamista. Iloitsen, että tämän puoluekokouksen ohjelmaan on otettu myöskin varhaisnuoris- ja nuorisotyö. Vain siten, että kasvatamme myöskin uuden nuoren polven tietoisiksi sosialisteiksi, sosialidemokraattinen liikkeemme voi edetä yhä edelleen, (suosionosoituksia)

Työväenyhdistysten Keskusliiton edustaja

Arvo P. Länsimies: Kunnioitettava herra puheenjohtaja, arvoisat kokousedustajat. Työväenyhdistysten Keskusliiton, TK:n puolesta kiitän kutsusta ja samalla tuon julki iloni siitä, että minulle on suotu kunnia edustaa liittoamme tässä arvovaltaisessa kokouksessa. Samalla pyydän saada esittää liittomme kiitokset rakentavasta yhteistyöstä ja luottamuksesta, jota puolue aina ja erikoisesti viime aikoina yhä enenevässä määrin on osoittanut tälle nuorelle taloudelliselle keskusjärjestöllemme.

Toivotan kokouksen työlle mitä parhaita menestystä, (suosionosoituksia)

Työväen Kustannusliikkeiden Liiton edustaja

Matti Alanko: Herra puheenjohtaja. Puoluetoimikunnan kertomuksen 19—20 sivuilla on pieni muistelu siitä työstä ja niistä asioista, joidenka päällä lepää koko puolueen toiminta ja kaikkien näiden edellä mainittujen liittojen toiminta, jotka täällä ovat niin lukuisasti lausuneet tervehdyksiänsä. Sa on työväen sanomalehdistö. Tuonkin Työväen Kustannusliikkeiden Liiton ja työväen sanomalehdistön tervehdyksen. Minä toivoisin, että tässä kokouksessa osanottajat hetken viivähtäisivät siinä, jossa käsitellään erästä tärkeintä asiaa puolueemme toiminnassa: työväen sanomalehdistön osaa. Millä tavoin sitä voitaisiin viedä eteenpäin? Meidän kustantajien samoinkuin toimittajien ym. on se mieli, että ellei sitä voida kohentaa, niin kaikki muukin jää. Minä toivoisin, että tämä kokous löytäisi joitakin keinoja niiden työväen sosialidemokraattisten sanomalehtien edesauttamiseksi, jotka tällä kertaa kituvat puutteessa, ja jotka tällä kertaa ilmestyvät vajavaisina eivätkä voi tehdä sitä tehokasta työtä, jota sociali-

demokraattisten sanomalehtien pitäisi tässä maassa kyetä tekemään.

Minä toivonkin, että te, hyvät kokouksen osanottajat, löydätte sopivia päätöksiä tämän asian eteenpäin auttamiseksi. Se vie myöskin eteenpäin meidän muuta puolueloimintaamme. Sisällytän ajatukseni kunnailismiehille, sisällytän ajatukseni osuustointamiehille ja kaikille muillekin: älkää unohtako yhtä tärkeintä, työväen sanomalehdistöä, vaan löytäkää sillekin joitakin ratkaisuja.

Tuon kokoukselle parhaimmat onnentoivotukset ja toivon, että se tekisi hyviä päätöksiä kaikissa muissakin asioissa, (suosionosoituksia)

Työväen Matkailuliiton edustaja

E. K. Louhikko: Työväen Matkailuliitto ja sen sisarjärjestö Kansan Matkatoimisto toivottavat kokouksellenne parhainta menestystä ja uskovat, että olemme jatkuvasti vahvistuneet ja voimistuneet, niin että mekin saamme liikutettavia ja kansalaisia ympäri maata käyttämään matkoihin osan palkastaan, että mekin vähän eläisimme ja toimisimme, (suosionosoituksia)

Kristillisen Sosialidemokraattisen Liiton edustaja

Väinö Kivisalo: Kristillinen Sosialidemokraattinen Liitto tervehtii kunnioittaen tätä arvokasta kokousta, kiittää kutsusta olla siinä edustajana, ja toivottaa sen työlle menestystä.

Kristinuskon ja sosialidemokratia, niillä on yhteistä se, että kumpainenkin tunnustaa jokaisen ihmisen yhtäläisen ihmisarvon, kumpainenkin julistaa, että ihminen on tarkempi kuin mitkään tavarat ja hänen ihmisarvonsa vaaliminen on tärkeämpää kuin omaisuuksien kasaaminen. Jo Karl Marxin etevä oppilas W. Liebknecht kirjoitti aikanaan, että sama historiallinen osa, mikä kristinuskolla oli orjuuteen perustuvan roomalaisen yhteiskunnan kulkuun, on sosialismilla porvariyhteiskunnalle. Niinkuin silloinkin, nousevat nytkin ihmisten omattunnot kapinaan raakaa aineellisuuden valtaa vastaan, joka vailla kaikkia ihanteita tahtoo alentaa ihmiset eläimiksi ja markkinatavaroiksi. Tähän Liebknechtin sanoihin voimme lisätä, että kapitalismi on lyönyt leimansa koko aikakautemme elämäntapakuun eikä se tunne työlläisen[^] sen paremmin henkistä kuin ruumiillista työtä tekevän ihmisen elämälle muuta tarkoitusta kuin rahamiesten rikastumisen välineenä olemisen. Niinkuin muinaisen Rooman orjat alennettiin ja nimitettiin puhuviksi työkaluiksi, niin kapitalismi on alennanut ihmisen mammonan orjiksi ja pyrkii kovettamaan heidät jon-

kinlaisiksi ajatteleviksi koneiksi, jotka saattavat olla älykkäitä ja ulkonaisesti hienoja, mutta joilta puuttuu oikeudentuntoa, lähimmäisen rakkautta ja yhteiskunnallista vastuuntuntoa. Tällaiset ajatteleviksi koneiksi kovettuneet ihmiset ovat pystymättömiä rakentamaan uutta ihmisyydelle perustuvaa yhteiskuntaa. He ovat kykenemättömiä säilyttämään edes sitä hyvää, minkä olemme perineet menneiltä sukupolvilta, ja tuloksena siitä täytyy olla kansanvallan rappeutuminen ja luisuminen diktatuuriin, josta jo on saatu esimakua moniaalla.

Kristityillä ja sosialidemokraateilla on siis pohjimmaltaan ottaen yhteinen vihollinen: raaka, kaikista moraalisisista arvoista ja velvoituksista piittaamaton mammonan palvonta ja tanssi kultaisen vasikan ympärillä. Taistelussa sitä vastaan tulee kumpaisenkin ymmärtää toisiansa ja tukea toistensa työtä. Kristittyjen ja sosialidemokraattien keskinäinen ymmärtämys on myös omansa helpottamaan taistelua huliganismia ja yhteiskunnallista välinpitämättömyyttä vastaan.

Ilolla onkin todettava, että edellämainittu käsitetään laajoissa sosialidemokraattisissa ja jossain määrin kirstillisissäkin piireissä. Puolueemme johto, sen useat järjestöt ja lehdet ovat suhtautuneet liittoomme myönteisesti ja siitä johtuu, että se pienuudesta huolimatta on voinut jollakin tavoin vastata tarkoitustaan. Tämän vaikutukset uskoakseni tulevat näkymään tulevaisuudessa vieläkin selvempinä kuin näkyvät tänä päivänä.

Minä kiitän kaikkia liittollemme osoitetusta myötämielisyydestä ja uskon sen myöskin jatkuvan työväen onneksi ja kansamme yhteiseksi onneksi, (suosionosoituksia)

Pienviljelijäin Neuvottelukunnan edustaja

Hannes Tiainen: Hyvät puoluetoverit! Pienviljelijäin Neuvottelukunta toivoo nyt alkavalle puoluekokoukselle parhaita menestystä. Puolueemme asema yhteiskunnallisten ja taloudellisten kysymysten selvittelyssä on aina ollut ja on nytkin johdonmukainen ja selvä. Tästä ovat todisteena menneiden vuosikymmenien aikana kerta toisensa jälkeen puoluekokouksissamme laaditut maa- ja metsätalousohjelmatkin. Ne ovat kaivanneet ajan kuluessa vain täydennystä, mutta eivät periaatteellisia muutoksia. Sekä yleis- että maatalouspoliittisten kysymysten hoito arkipäiväisessä käytännössä on kuitenkin valitettavan usein jäänyt vaille yhdenmukaista linjaa ja onpa niinkin, että monasti on jouduttu poikkeamaan myöskin virallisesti hyväksytystä periaatelinjasta. Joku voi sanoa tätä luonnolliseksi asiaksi, joku toinen taas väittää,

että näin ei ole hyvä ja lisää, että juuri maatalouspoliittisten kysymysten selvittely muodostaa käytännössä puolueemme politiikan aktiivisimman vyyhden. Puolueemme Pienviljelijäin Neuvottelukunta on viime viikkoina todennut erikoisen runsaasti sellaisia ilmiöitä, jotka osoittavat puolueemme keskuudessa vallitsevien käsityskantojen maatalouspoliittisten kysymysten hoidossa menneen käytännössä hajalle. Näin on käynyt siitä huolimatta, että neuvottelukuntamme omassa keskuudessaan on koettanut tehdä parhaansa käytäntöön sopivien periaateohjelmien ja ratkaisujen löytämiseksi, ja esittänyt siinä mielessä yksimielisen ehdotuksensa.

Toivomme, että puoluekokous löytää tälläkin kertaa sellaiset ratkaisut kaikkien esilletulevien kysymysten hoitoon, jotka tekevät oikeutta työläisille ja pienviljelijöille heille tärkeiden taloudellisten elinehtojen lujittamistyössä. (suosionosoituksia)

Psyko-Työn, Kansan Elokuvan, Ohjelmalvelun, Yhteismainoksen ja Kansan pika-arpajaisen edustaja

Janne Hakulinen: Hyvät puoluetoverit! Minä tämmöisen luetelon jälkeen voisin luonnollisesti pitää 5 puhetta (nauria kokouksensa), mutta minä tyydyn vain yhteen puheeseen, ja keskityn asiaan, joka on hyvin läheinen koko työväenliikkeelle, tarkoitan tuoleja, joilla työväenliike istuu työväentaloissa ja samalla myöskin työväentaloja, joissa meidän aatteemme elävät. Tosi-asia on se, että näiden talojen rakentaminen, niiden ylläpitäminen ei ole vain lainoilla ratkaistavissa, vaan ennen kaikkea tuloilla, millä tavoin saamme työväentaloille tuloja. Me tiedämme hyvin, että seuranäyttämötoiminta ei tuo rahaa, tanssiaiset ovat kannattamattomia, arpajaiset eivät myöskään tuo mitään. Tarvitaan uusia keinoja. Nämä eri yritykset, joita minulla on kunnia täällä edustaa, pyrkivät palvelemaan työväenliikettä ennen kaikkea elokuvatoiminnan avulla elokuvateatterien perustamiseksi, ohjelmatoiminnan alalla, teatteritoiminnan ja ohjelmatoiminnan edistämiseksi. Kansan pika-arpajaiset ovat meille kaikille tuttuja, sillä mehän äsken veimme suurella menestyksellä puolueen arpajaiset voittoon.

Kaikki nämä yritykset palvelevat työväenliikettä, niiden tehtävänä on auttaa sitä siltä osaltaan, mitä ne voivat itehdä. Meidän vakaa käsityksemme on, että voimakkaan työväenliikkeen todellinen symboli on hyvin hoidettu taloudellisesti vauras työväenyhdistys.

Näissä merkeissä toivotan puoluekokoukselle parhainta menestystä, (suosionosoituksia)

Skog: Kiitän kaikkia edustajia niistä tervehdyksistä, joita he ovat puoluekokouksellemme esittäneet. Toivon, että järjestöjemme välillä hyvät suhteet edelleen kehittyisivät ja vahvistuisivat. Kiitoksia paljon.

Tervehdykset ovat siis loppuneet ja siirrymme valitsemaan valiokuntia.

Järjestävän valiokuntien ja muiden valiokuntien asettaminen.

Puoluetoimikunnan esityksen mukaisesti asetetaan seuraavat valiokunnat ja niihin valitaan allamainitut henkilöt:

Järjestävä valiokunta

Puheenjohtaja *Emil Skog* Helsingistä
 Jäsen *Kalle Järvinen* Jyväskylästä
Veikko Siukola Inkeroisista
Viljo Vuorinen Seinäjoelta
Veikko Puskala Helsingistä
Aaro Mäkelä Helsingistä
Uuno Kutvonen Varkaudesta

Menettelytapavaliokunta

Puheenjohtaja *Erkki Lindfors* Tampereelta
 Jäsen *Erkki Saarinen* Rauman mlk:sta
Johannes Koikkalainen Turusta
Paavo Kivi Helsingistä
Alpo Lindqutist Haukiputaalta
Olavi Lindblom. Helsingistä
Konsta Virkkala Toholammilta
Olavi Karttaavi Kotkasta
 Asiantuntijaj. *Väinö Leskinen* Helsingistä

Valistusasiainvaliokunta

Puheenjohtaja *Iivari Lumikero* Tornioista
 Jäsen *Veikko Salomaa* Savonlinnasta
Lassi Lassila Pietarsaaresta

Jäsen *Laura Brander-Wallin* Porista
Aimo Rimpinen Tampereelta
 „ *Aarne Koivisto* Lahdesta
 Asiantuntijaj. *Veikko Puskala* Helsingistä

Ohjelmavaliokunta

Puheenjohtaja *Artturi Ranta* Imatralta
 Jäsen *Leo Lehtonen* Turusta
Tyyne Leivo-Larsson Helsingistä
Veli Järvinen Karhulasta
Yrjö Vänttinen Tohmajärveltä
 „ *Sulo Ojanen* Riihimäeltä
 Asiantuntijaj. *Aaro Mäkelä* Helsingistä

Sääntövaliokunta

Puheenjohtaja *Eino Siren* Helsingistä
 Jäsen *Frans E. Ketola* Raumalta
Pauli Kuusela Kuusankoskelta
Mauno Juutilainen Leppävirroilta
Jalmari Väisänen Liperistä
Olavi Valpas Helsingistä
 Asiantuntijaj. *Aarne Kesänen* Helsingistä

Raha- ja talousvaliokunta

Puheenjohtaja *Väinö Tanner* Helsingistä
 Jäsen *Oskari Lyytikäinen* Turusta
Nils Nilsson Helsingistä
Vihtori Fallila Porista
Sulo E. Mäkinen Jämsästä
 „ *Onni Kaukinen* Mikkelistä
 Asiantuntijaj. *Aarne Paananen* Helsingistä

Ääntenlaskijat.

Skog: Olisi valittava vielä ääntenlaskijat. Mitään ehdotusta puolueoimikunta ei ole tehnyt, mutta ehkä kuusi henkilöä riittänee.

Hyväksytään.

Skog: Keitä ehdotetaan?

Ehdotetaan *T. Heininen, Aune Seme, Pekka Kokko, Kaino Aaltonen, Väinö Rönqvist* ja *Kasper Vaakanainen*, Heininen puheenjohtajana.

Hyväksytään.

Skog: Ehdottaisin, että pitäisimme ruokatuntia klo 15:een saakka. Klo 15 olemme tässä kokoussalissa jälleen.

Kokous keskeytetään klo 13.55.

Kokousta jatketaan klo 15.00.

Puheenjohtajana *Kalle Järvinen*.

Ilmoitusasia.

Puheenjohtaja: Ilmoitusasiana täytyy tässä aluksi mainita, että eräitten puoluekokousedustajien taholta on lausuttu sellainen toivomus, että heille järjestettäisiin mahdollisuus tänä iltana iltajuhlan jälkeen käydä kylpemässä Sosialidemokraattisen Keskusteluseuran omistamassa Melakarin kuuluisassa saunassa. Emäntä onkin luvannut lämmittää saunan, jos riittävä määrä ilmaantuu. Saunaan lähdetäisiin autoilla heti iltajuhlan päätyttyä. Ne päättyvät siinä klo 22 aikaan. Jos täällä on halukkaita sinne menemään, heidän pitäisi nostaa kätensä ylös, jotta nähdään, kannattaako lähteäkään. Tulkoon kuitenkin mainituksi, että sekä sauna että autot täytyy kunkin maksaa.

Kun osanottajia ei ilmoitaudu riittävää määrää toteaa

Puheenjohtaja: On niin vähän, että ajatus raukeaa.

Ennenkuin ryhdytään varsinaiseen asian käsittelyyn, pyydän asianomaisille huomauttaa, että he tarkoin tutustuisivat tämän osanottajaluettelon 15—16 sivuihin ja niillä oleviin kokouksen järjestyssääntöihin ja menettelisivät niiden mukaisesti kaikissa suhteissa, jotta saataisiin tämä pitkä ja raskas varsinainen työurakamme mahdollisimman joustavasti menemään eteenpäin.

Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vv. 1949—51.

Puheenjohtaja: Seuraavana asiana on esityslistalla puoluetoimikunnan toimintakertomukset vuosilta 1949—51.

Tämä kertomus on lähetetty kunnallisjärjestöille ja tietääkseni myöskin valituille edustajille jo postissa ja se myöskin sisältyy näihin salkkuihin, mitkä täällä tänään on edustajille jaettu.

Minä tiedustelen kokoukselta, olisiko lähdeävä kaikkien näi-

den eri vuosien toimintakertomusten johdosta yleiskeskusteluun vai tehtäisiinkö niin, että otettaisiin vuosi kerrallaan?

Kokouksesta: Otetaan vuosi kerrallaan.

Hyväksytään puheenjohtajan ehdotus.

Toimintakertomus vuodelta 1949.

Yleiskeskustelua ei haluta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta kohdat: "Kansainvälinen tilanne — Taistelurahasto-keräys (siv. 22)".

Luovutetun alueen yhdistykset.

Keskustelu:

Olavi Karttaavi: Arvoisa puoluekokous. Kun sodan jälkeen ryhdyttiin järjestelemään näiden luovutettujen alueiden työväenyhdistysten omaisuutta, ne saivat korvauksia mm. valtiolta menetetyistä omaisuudestaan, ja silloin järjestettiin asia joustavammin niin, että pääasiallisesti puolue peri nämä menetetyn alueen yhdistysten korvausvarat. Mutta toimintansa lopettaneiden yhdistysten omaisuuden mukana meni myöskin sellaisia yhdistyksiä, jotka ovat jatkaneet toimintaansa. Näin oli mm. Uuraan työväenyhdistyksen laita. Uuraan työväenyhdistys jatkoi toimintaansa ensiksi muualla ja nyt myöhemmin Kotkassa aika vilkkaasti, mutta Uuraan työväenyhdistyksen omaisuuden, vähän yli 2 miljoonaa, on puolue nostanut ja Uuraan työväenyhdistys on alusta lähtien yrittänyt saada kaikin keinoin sitä takaisin sen takia, koska yhdistys jatkuvasti menettää, kun heillä ei ole tätä pääomaa käytettävänä. Puoluetoimisto on selittänyt sijoittaneensa tuon pääoman, muttei kuitenkaan tunnusta sitä pääoman osaa asianomaiselle yhdistykselle. Tämä on synnyttänyt pientä arvostelua yhdistyksessä. Heillä olisi itsellään Kotkassa ollut jo pariin otteeseen erinomainen sijoitusmahdollisuus ja sitä varten he ovat jatkuvasti pyytäneet täydellistä selvitystä, mitä varten heidän omaisuuttaan ei palauteta asianomaisille omistajille, ja toivoneet, että he saisivat tuon omaisuuden omaan käyttöönsä, mutta tähän asti ei kuitenkaan mihinkään tällaisiin toimenpiteisiin ole ryhdytty. Sitä varten Kotkan kunnallisjärjestö antoi minun tehtäväkseni tässä kokouksessa tiedustella puoluetoimistolta, että minkä tähden näin ei ole menetelty.

Yhdistyksen toimitsijain taholta on otettu yhteyttä puoluetoi-

mistoon useampaankin otteeseen ja puoluetoimisto on jollain tavalla antanut ymmärtää, että yhdistyksen toimitsijat olisivat liian kärkeviä riitelemään tästä kysymyksestä. Mutta nyt ei ole kysymys ainoastaan vain yhdistyksen toimitsijoista, vaan heidän takanaan on myöskin yhdistyksen jäsenistö. Heidän joukossaan on jopa sellaisiakin, jotka ottavat asian niin yksinkertaisen radikaalisesta että ovat yhdistyksen johtokunnalle useaan otteeseen jo esittäneet sellaisia vaatimuksia, että ellei sitä neuvotteluteitse saada perityksi, niin täytyy ryhtyä sellaisiin perimismenelmiin, joita Suomen tasavallan laki oikeuksia tuollaisen omaisuuden omistajille antaa. Je sitä varten minä nyt teen tämän tiedusteluni puoluetoimistolle ja toivon, että tämä Uuraan työväenyhdistyksen omaisuus joutuisi sen alkuperäisen ja oikean omistajan käsiin.

Paananen: Vastauksena äskeiseen tiedusteluun ilmoitan puoluetoimiston puolesta, että nyt olemme pyrkineet niin paljon kuin on ollut mahdollista palauttamaan siirtoväen omaisuutta, mutta siihen ei ole ollut mahdollisuuksia suuremmassa määrin kuin mitä olemme tehneet. Uuraan työväenyhdistykselle palautettiin kalkki sen omistamat arvopaperit, samaten on palautettu rahassa 200.000 markkaa. Suurempiin palautuksiin ei ole ollut mitään mahdollisuuksia ja se käy varmasti kaikille selväksi, kunhan tilinpäätökset näiltä vuosilta 1949—51 esitetään. Sitä periaatettahan ei ole kukaan kieltänyt, etteikö siirtolaisyhdistysten omaisuus kuuluisi juuri näille yhdistyksille. Mutta kun tämä omaisuus aikanaan hoidettiin sillä tavoin, että se voisi säilyä inflaation tuhoilta, sijoitettiin kiinteistöihin täällä Helsingissä, ja olisi varmasti epäonnistunut toimenpide, jos kiinteistöt jouduttaisiin muuttamaan rahaksi näiden takaisin saamisen suorittamiseksi. Viime puolue-neuvoston kokouksessa jo ilmoitettiin tätä samaa asiaa tiedusteltaessa, että puoluetoimisto tulee mahdollisuuksien mukaan palauttamaan Uuraan työväenyhdistyksen omaisuuden yhdistykselle samoin kuin muille siirtoväenyhdistyksille niiden omaisuuden siirtoväenjaoston ja puoluetoimikunnan harkinnan ja päätösten mukaisesti. Niin pian kuin puoluetoimistolla suinkin on siihen varoja ja mahdollisuuksia, tulevat uuraalaiset saamaan koko omaisuuden haltuunsa. Siitä on päätös olemassa. Uuraalaisille on asiasta ilmoitettu niin kirjeellisesti, henkilökohtaisesti kuin puhelimitsekin kun asiasta on keskusteltu.

Keskustelu päättyy.

Kohta hyväksytään.

Tämän jälkeen hyväksytään keskustelutta kohdat: "Työväen-

lehdistö Oy. ja Työv. Lehdistön Kannatusyhdistys r.y. (siv. 23} — Muut asiat", minkä jälkeen vuoden 1949 toimintakertomuksen yksityiskohtainen käsittely on päättynyt.

Toimintakertomus vuodelta 1950.

Keskustelutta hyväksyttiin kohdat: "Yleiskatsaus — Puoluetoimikunta".

Puoluetoimikunnan apuelimet.

Keskustelu:

Frans Palmu: Tässä puoluetoimikunnan apuelimen kohdalla kohtaan: Ammattiyhdistysjaoston toiminta, on syytä kajota. Siinä mainitaan, että kysymystä tällä kohdalla ei ole onnistuttu hoitamaan kaikissa kohdin, ja tosiasia myöskin on, että näin on tapahtunut. Erikoisesti on syytä hyvinkin vakavasti Porin sosialidemokraattisten metallimiesten taholta tuoda terveisinä, että paikkakunnan esitykset näissä kysymyksissä on otettava huomioon. Jos he esitykset olisi tarpeeksi hyvin huomioitu, ei esim. Suomen Metallityöväen Liiton kohdalla olisi tilanteen kehitys ollut sellainen kuin se on viime aikoina ollut..

Keskustelu päättyy.

Kohta hyväksytään.

Keskustelutta hyväksytään kohdat: "Puoluetoimisto — Vaalitulokset (siv. 38)".

Samoin kohdat "Järjestötoiminta — Muut asiat" hyväksytään keskustelutta, joten vuoden 1950 toimintakertomuksen yksityiskohtainen käsittely on päättynyt.

Toimintakertomus vuodelta 1951.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta kohdat: "Kansainvälinen tilanne — Suomen asema".

Sisäpoliittinen kehitys

Keskustelu:

Pusa: Hyvät puoluetoverit. Vuoden 1951 alussa muodostettiin nykyinen punamultahallitus. Tämän muodostamisen yhteydessä käytiin neuvotteluja ja sovittiin ohjelmasta, jota on sen jälkeen

toteutettu. Kun niiden neuvottelujen aikana, jotka johtivat tämän hallituksen muodostamiseen, esitettiin myöskin toisenlaisia suuntaviivoja siitä, mitenkä asioita olisi hoidettava, niin nyt tulosten tultua tunnetuksi, on nähdäkseni aika hieman katsella tilannetta, miltä se tällä kertaa näyttää ja miltä se ehkä olisi voinut näyttää, jos näitä toisia teitä olisi kuljettu.

Tämä tilanteen arvioiminen silloin vei, niinkuin te muistatte, siihen, että katsottiin välttämättömäksi sovinnolla pyrkiä tuohon hallitusyhteyteen maalaisliittolaisten kanssa. Se toinen katsantokanta oli senlaatuinen, että Kekkonen hallitus olisi välttämättä ollut kaadettava, ja niin annettava heidän syödä se huonon politiikkansa tulos täysimääräisenä, ettei kansalle olisi jäänyt minäkäänköistä epäselvyyttä siitä, mikä heidän politiikkansa oli ollut. Kun menimme ikäänkuin keskeltä tähän asiaan, voitiin meidän vastustajiemme taholta selittää, että huomattavat osat Kekkonen hallituksen syntejä olivatkin meidän syntejämme. Kekkonen hallitusta syytettiin aikanaan pisteostopolitiikasta, jolla pyrittiin tilapäisiin ratkaisuihin. Äskettäin on Porin puolella pitänyt meidän valtiovarainministerimme Rantala tilannekatsauksen ja siinä hän on selostanut, mitä kaikkea on pitänyt tehdä tämän uuden tilanteen hoitamiseksi. Siinä hallitussopimuksessaan sovittiin, että syöntipalkkioita poistetaan n. 11 miljardin markan edestä. Rantala selitti, että sen pahan eliminoimiseksi, ettei se vaikuttaisi haitallisesti meihin puolueena, eikä kuluttajiin ja vähävaraiseen kansaan on pitänyt tuloveroa alentaa noin 4 miljardilla, liikevaihtoveroa 5—6 miljardilla, lapsilisiä korottaa n. 2,7 miljardilla, kahviveroa alentaa 2,88 miljardilla, tekstiilien hintojen alennukseen panna valtion varoja 4,8 miljardia, nahkatavarana 1,3 miljardia, muita alennuksia 1,4 miljardia. Sitten tämän vanhusten eläkelaki selvästikään ei olisi mennyt läpi, ellei olisi ollut välttämätön pakko yrittää jollain tavoin hyvittää myös vanhuksia. Se 3 miljardia, mikä tästä johtuu, se onkin niitä ainoita asioita, mihinkä valtionvarat minun mielestäni ovat oikein menneet. Myöhemmin on sitten vielä päätetty kaikenlaisten liinavaatteiden, pöksyjen, jne. hinnanalennuksista ja on periaatteellinen päätös myöskin alennuskorttien käytäntöönottamisesta, jotka yhteensä merkitsevät noin 4,6 miljardia markkaa. Joko valtion menoja näillä miljardeilla on lisätty tai valtion tuloja pienennetty, niin että lopputuloksena on Rantalan mukaan tarvittu, varoja 29,68 miljardia markkaa sen seikan paikkaamiseksi, että nuo syönti-

palkkiot poistettiin. Niinkuin äsken mainittu, syöntipalkkioiden määrä nousi sinne 11 miljardin vaiheille.

Minun mielestäni, vaikkapa meillä ulospäin tapahtuvassa propagandassa selitetäänkin, että me olemme erinomaisesti onnistuneet tuossa hallitukseen menossa ja hallituksessa olossa ja kaikessa, mitä siellä on tapahtunut, niin tosiaasia kumminkin on se, että lähes kolminkertainen määrä on tarvittu pisteostoja tai sen luontoisia valtion varojen käyttöön saadakseen poistettua sen haitan, mikä on syntynyt tämän 11 miljardin markan syöntipalkkioiden poistamisesta. Se merkitsee siis sitä, että nostettiin voion hintaa 300 markasta sinne 446 markkaan ja leipäviljan hinta suunnilleen toisella puolella. Te tiedätte, mitenkä paljon kentällä on tullut harmia puoluepoliittisesti ja tosiasiallisesti sekä meille puolueväelle että ammattiyhdistysväelle nimenomaan niistä toimenpiteistä, jotka aiheutti syöntipalkkioiden poistaminen, eikä vielääkään ole tästä ketjusta päästy erilleen. Aina on voion hinta siellä 440 markan vaiheilla ja viljatuotteiden hinta se, mikä siellä on. Nyt minä tahtoisin sanoa, että tämän näköiset ovat siis tämän linjan tulokset.

Nyt te kysytte, mikä olisi ollut se toinen linja. Toinen linja «Iisi ollut se, että näihin syöntipalkkioihm ei olisi kajottu, olisi ne annettu olla sellaisinaan, mutta —————

Puheenjohtaja: Minä pyydän puhujalle huomauttamaan, että täällä saa puhua vain 10 minuuttia äsken hyväksyty'n järjestys-säännön mukaan!

Pusa: Siellä taitaa olla, että saa vielä 5 minuuttia lisää!

Puheenjohtaja: Jos kokous myöntää sen hyväksyty'n järjestys-säännön mukaan, niin annetaan 5 minuuttia vielä.

Hyväksyttiin myönnettäväksi puhujalle 5 minuutin lisäaika.

Pusa: No niin, minä aion tähän vielä sen verran lisätä, että jos nämä syöntipalkkiot olisi annettu olla sellaisinaan, voion hinta siis 300 markassa ja viljan hinta, niinkuin se oli, ja valtio olisi maksanut nämä syöntipalkkiot, me olisimme säästäneet lähes 20 miljardia markkaa, ja ne olisivat olleet niitä varoja, millä olisi ollut mahdollisuus aikaansaada yhtä ja toista ja verorasitus ei olisi ollut sen kummempi kuin tälläkään kertaa. Pisteostoja ei olisi pitänyt kehittää eteenpäin, niinkuin nyt on kehitetty, koska pisteitä ostamalla me emme saaneet kiloakaan jyviä lisää emmekä ole saaneet mitään muitakaan tavaroita lisää, emmekä ole saaneet myöskään elintason nousua aikaan. Tästä on meillä moneen otteeseen ollut niissä piireissä puhetta, joissa ratkaisuja tehdään. Kun

tällainen toinen kanta aikanaan moneen otteeseen on tuotu esille, niin sen vuoksi arvosteltaessa nyt sitä, mitä on tapahtunut, minun mielestäni arvostelu voi tulla asialliseksi vain sillä perusteella, että tuodaan esille myöskin tämä toinen puoli.

Leskinen: Hyvät toverit! Pusahan tietysti on siinä oikeassa, että hän aikoinaan esitti eriävän käsityksensä siihen ratkaisuun nähden, joka tehtiin, kun hallitukseen mentiin 17/1 -51, ja ainakin ne, jotka ovat kuuluneet puolueuevostoon, tietävät, että myös siellä oli muutamia, jotka viimeiseen saakka myös näkivät kehityksen aika lailla samanlaisessa valossa. Sama koskee myös ammattiyhdistysliikkeen edustajia, jotka siinä vaiheessa katsoen niihin murusiin, joita palkkatyöntekijät silloin saivat, epäilivät, olisiko aiheellista sitä ratkaisua tehdä, johonka mentiin, kun Kekkonen toiseen hallitukseen lähdettiin mukaan.

Minä olen jokusissa tilaisuuksissa maaseudullakin sanonut, että keväällä 1950, kun Fagerholmin hallituksesta luovuttiin, edustin sitä käsitystä, että annetaan nyt sitten porvarien kokeilla ja katsellaan, minkälaiseen tulokseen se johtaa. Ja meillä on kaikilla vieläkin melko tuoreessa muistissa ne kokemukset metallilakkoihin nähden ja Kekkonen kaikkine konsteineen kesällä ja syksyllä 1950.

Ne olosuhteet, varmasti olivat niin puoluetoimikunnan, ehkä myöskin ammattiyhdistysliikkeen, kuin myös varsinkin puolueuevoston muistissa, kun ryhdyttiin toisenlaisia teitä kaavailemaan ja me tiesimme silloin vuoden vaihteessa melkoisesti jo ennakoon, että mitään suuria tuloksia ei vuoden 1950 keväällä suinkaan voitaisi aikaansaada.

En minä halua näissä monissa tapahtumissa viipyä, joita täällä Pusa, jopa numeroin viitoitti. Toteaisin vain, että me nyt tunnemme, minkälaiseen tulokseen Kekkonen ensimmäinen hallitus pääsi. Jos sitä tietä olisi jatkettu, joka niinkuin Pusa itsekin myönsi, olisi ollut ainoa vaihtoehto, on vaikea sanoa, kuinka pahoihin loppuseuraamuksiin olisi päädytty. Mutta epäilen, että ne olisivat jo 1951 olleet huomattavasti epäedullisemmat meidän maallemme, jopa palkansaajille ja pienviljelijöillekin kuin ne — ehkäpä vähäiset tulokset, joita on aikaansaatu tällä yhteishallituksella. Mutta sitenkin ne ovat merkinneet ei vain yhteiskuntarauhaa, vaan myöskin eräänlaista lähtökohtaa sille pitemmälle tähtäävälle suunnittelulle, johon nähden myöskin SAK:n edustaja tänään on ilmaissut sikäli positiivisen käsityksen, että sitä tietä pitäisi pyrkiä eteenpäin.

Pusan 29 artiklaa, hänen linjansa yksinkertaistettuna merkitsee,

että sen sijaan että olisi ostettu 1951 keväällä pisteitä, sen sijaan olisi pitänyt ostaa väkirehuja, jakaa niitä pienviljelijöille, ja hän laskee, että se aikanaan olisi kasvaneen tuotannon kautta tullut markkinoillekin, hinnat olisivat halventuneet jnp., niinkuin Pusa asiaa aikaisemminkin on tähdentänyt. Minulla on vain hienoinen epäily, että jos se vaihtoehto olisi valittu, niin me olisimme kuitenkin joutuneet odottamaan niin kauan, että mihinkään sellaiseen rauhoittumiseen sen paremmin työmailla ja palkkarintamalla kuin hintarintamalla ei olisi päästy, kuin nyt on ollut asianlaita. Toisin sanoen: me tiedämme, mikä on ollut seurauksena tästä tiestä, jonka me silloin valitsimme, ja kokouksellahan on mahdollisuus siitä edelleenkin lausua mielipiteitään. Pusan tietä me emme ole uskaltaneet kokeilla sen vuoksi, että se olisi vienyt aivan arvaamattomaan kokeiluun, ja toiseksi sen vuoksi, että sitä poliittista voimaa valitettavasti sosialidemokraattisella puolueella el tänä päivänäkään ole, että se voi käskää maalaisliittoa tekemään täsmälleen niinkuin SAK haluaa. Valitettavasti me olemme edelleenkin siinä suhteessa vielä alakynnessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Kohta hyväksytään.

Toimintakertomuksen kohdat 4. Kolmet huomattavat vaalit, 5. Eduskuntaryhmä ja 6. Taloudellinen kehitys, hyväksytään keskustelutta.

II. Puolueen päätäntävalta- ja toimeenpanoelimet, kohta 1. Puolueneuvosto hyväksytään keskustelutta.

2. Puoluetoimikunta.

Keskustelu:

Yrjö Virtanen: Hyvät toverit! Käsitellessämme puoluetoimikunnan toimintakertomusta vuodelta 1951 minä olosuhteiden pakosta joudun lausumaan muutaman arvostelevankin sanan.

Etelä-Hämeessä me olemme kiinnittäneet huomiota siihen, että minkälaisella vastuuntunnon puutteella, jos niin sanoisin, puoluetoimikunta ja puoluetoimikunnan eri jäsenet suhtautuvat asioihin hoitaessaan suhteita piirijärjestöihin. Me olemme kiinnittäneet varsinkin huomiota siihen leväperäisyyteen, millä tavalla puoluetoimikunta jäsenineen on suhtautunut lähettäessään edustajiaan piirikokouksiin. Esimerkkinä minä tästä mainitsisin pari tapausta.

Vuonna 1951, siis kysymyksessä olevana vuonna, puoluetoimikunta ilmoitti nimenneensä edustajakseen Väinö Leskisen. Tietoni mukaan hän myöskin oli myönteisesti vastannut tähän. Mutta,

tyypillistä hänelle, tuli kuitenkin viime tingassa este. Käsitämme, että tällaisia asiallisia ja voittamattomia esteitä muodostuu. Hänen edustajakseen lähetettiin Vihtori Lahti. Tämähän on ymmärrettävä asia näiden esteiden vuoksi, mutta kuitenkin pettymys kokousedustajien suhteen oli melko huomattava, koska he odottivat siellä tapaavansa puoluesihteerin Leskisen, ja sinne ilmestyi meidän vanha tuttu Lahti.

Vuonna 1952 sama tilanne toistui. Meille oli ilmoitettu, että puoluetöimikunnan edustajaksi saapuu Kuukkanen, joka myöskin tietämäni mukaan oli myöntävästi vastannut saapuvansa. Kuitenkin aivan vähän ennen piirikokousta jälleen tuli peruutus ja sinne lähetettiin toveri Aaltonen, joka aikaisemmin oli ilmoitettu Tampereella pidettävään piirikokoukseen. Me olisimme vielä käsitäneet tämänkin, että kenties tässä on jokin sellainen asiallinen este, ja meillä ei olisi ollut vielä tässäkin vaiheessa mitään sanottavaa. Meillä on ollut sellainen tapa, että poliittinen tilannekatsaus annetaan kokousajan säästämiseksi ns. toveri-illanvieton yhteydessä, joka pidettiin ensimmäisen kokouspäivän iltana. Näin oli suunniteltu myös vuonna 1952. Kun sitten tuli tämän poliittisen tilannekatsauksen antamisen aika, puoluetöimikunnan edustajaa ei tavattu mailla eikä halmeilla.

Minä lausuilen tätä vain sen johdosta, että tuleva puoluetöimikunta vakavasti suhtautuisi asiaan. Piirikokous on siksi huomattava kokous ja paljon edustajia, että jos tällaisia tapauksia vuodesta toiseen pääsee tapahtumaan, niin meidän käsityksemme kentällä ja luottamuksemme puoluetöimikuntaan kenties rupeaa horjumaan.

Skog: Hyvät toverit! Puoluetöimikunnan edustajat piirikokouksiin valitaan noin pari kuukautta, ehkä kolmekin kuukautta ennen, kun piirikokoukset pidetään.

Vuonna 1951 Hämeen eteläiseen vaalipiiriin valittiin kaksi puoluetöimikunnan edustajaa sen takia, että jos tulee toiselle voittamattomia esteitä, niin puoluetöimikunta on kuitenkin edustettuna piirikokouksessa. Tietämäni mukaan puoluetöimikunnan edustaja on ollut 1951 Hämeen eteläisen vaalipiirin kokouksessa ja samoin asianlaita vuonna 1952. — On kohtuutonta vaatia, että puoluetöimikunnan jäsenet voivat jo pari kuukautta ennen aivan varmasti sanoa, ettei tule mitään esteitä. Saattaa tulla niin vaikeita esteitä, ettei pääse, vaikka piirikokous on tärkeä. Jokainen puoluetöimikunnan jäsen pitää sen ilman muuta selvänä, että näissä pitäisi käydä. Mitään leväperäisyyttä käsitykseni mukaan el

näissä asioissa ole ollut, vaan jos joku on jäänyt pois, niin se on tapahtunut täysin laillisen esteen takia.

Leskinen: Minä myönnän, että on kovin ikävää, jos varsinkin piirikokousedustajain suhteen vaihdoksia tapahtuu — puhumattaakaan siitä, jos poisjäämisiä on. Ja yhtä ikävää tietysti on, kun on puhetilaisuuksia, joista niistäkin joudutaan joskus edustajan lähettäminen peruuttamaan. Mutta niinkuin täällä puheenjohtaja huomautti, niin varsinkin niiden puoluetoimikunnan jäsenten kohdalla, jotka ovat esim. hallituksessa, on melko lailla ymmärrettävää, että esteitä saattaa tulla muutaman tunninkin sisällä, saatikka sitten päivien kohdalla.

On muutamia tapauksia, joissa ori tietysti tulkinnan varaakin.

Mitä tähän äskeiseen mainintaan tulee, että minä olisin jäänyt tulematta Etelä-Hämeen piiriin, niin se ilmeisesti perustuu jonkinlaiseen väärinkäsitykseen, koska minä äsken tarkistin toimistosihteerin kanssa asian, ja minä olin, niinkuin Uudenmaan piirin edustajat tietävät, Uudenmaan piiriin alunperin nimettykin ja tietysti hoidin tehtäväni siellä. Tässä suhteessa on ehkä toivomukset tulleet vahvistetuiksi ennenaikaisesti kiinteään käsitykseen siitä, että sinne olisi pitänyt tulla. On valitettavaa, jos tällaisia väärinymmärryksiä sattuu. Toisaalta on kyllä niin, että aina ei voida järjestää niiden toivomusten mukaan, mitä niin edustukseen kuin puhujamatkojen suhteen esitetään. On valitettavasti käynyt niin, että suurin piirtein sormin luettava määrä puoluetovereita pitäisi revetä kaikkiin paikkoihin, eikä yhteensattumia voida välttää.

Lahti: Pyysin tämän puheenvuoron sen vuoksi, kun nähdäkseni toveri Virtaselle on tässä tapahtunut muistivirhe ainakin vuoden 1951- osalta. Forssan piirikokouksessa oli nimittäin puoluetoimikunnan varsinaisena edustajana toveri Pusa. Ja minä olin siellä puoluetoimiston edustajana, kuten meillä kahtena keväänä, siis edelliskeväänä ja tänä keväänä, on ollut asianlaita. Tässä toveri Virtanen muisti nyt tämän tapauksen ainakin väärin.

Mitä muuten tulee näihin tapauksiin, niin minun ei tarvitse monta sanaa enää lisätä, mitä on jo mainittu. Mutta on todettava, että eräissä tapauksissa on sattunut siten, että todellakin asialliseen huomautukseen on syytä, ja sellaiset tietysti on pyrittävä vastaisuudessa korjaamaan.

Arvi Mikkola: Hyvät puoluetoverit! Minä tiedustelin puoluetoimikunnalta semmoista asiaa, kun Viialan työväenyhdistys on tehnyt puoluetoimikunnalle esityksen, että Viialan työväenyhdis-

tys edelleen saisi kuulua järjestönä Hämeen läänin pohjoiseen vaalipiiriin, ja Viialan työväenyhdistys on tehnyt kaksikin esitystä, eikä ole saanut puoluetoimikunnalta minkäänlaista vastausta, että onko puoluetoimikunta käsitellyt tällaista asiaa. Ensimmäinen esitys on tehty elokuun 29 päivänä 1951 ja toinen on tehty lokakuun 9 päivänä 1951. Onko puoluetoimikunta käsitellyt näitä?

Puskala: Edelliseen tiedusteluun vastauksena ilmoitetaan, että luonnollisesti tällaisen esityksen jälkeen, koska silloin oli juuri vaalitkin tulossa, otettiin yhteys molempiin asianomaisiin piirijärjestöihin, joiden asiana on tietysti tällaisten esitysten käsittely. Me olemme myös sopineet samanaikaisesti asianomaisten piirijärjestöjen kanssa, että ne ryhtyvät toimenpiteisiin, jotka katsovat tarpeellisiksi. Sitä paitsi on paikan päällä vielä käynyt järjestäjä puoluetoimistostakin asiaa selvittelemässä. Asia on myös ilmoitettu varmaankin puoluetoimikunnalle. Vielä voinen lisätä, että olen saanut molemmista asianomaisista piirijärjestöistä aikanaan sellaisen selvityksen, että asia on loppuun käsitelty.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Kohta 3, Puoluetoimikunnan apuelimet, hyväksytään keskustelutta.

Kohta 4, Puoluetoimisto.

Keskustelu:

Roden: Piirijärjestöjen taholta joudutaan aina perusjärjestöiltä vaatimaan määrättyllä tavalla velvollisuuksien täyttämistä silloin, kun on kysymys erilaisista asioista. Samassa suhteessa olisi odotanut, että myös piiritoimikunnat ja piirijärjestöt ovat puoluetoimiston kanssa samassa suhteessa. Valitettavasti täytyy Vaasan eteläisen vaalipiirin taholta tuoda ilmi, että on ollut parikin tapaus, jolloin — ikävä kyllä — tehtiin esityksiin ja tiedusteluihin ei ole puoluetoimiston taholta edes suvaittu vastata, mikä aiheutti sen, että määrättyissä tapauksissa asioiden järjestely viivästyi ja venyi ja aiheutti monella tavalla vaikeuksiakin. Tarkoitin tällä lähinnä erästä työväentalokysymystä, Ilmajoen Koskenkorvan työväentaloa, joka joutui taloudellisiin vaikeuksiin. Siinä tiedusteltiin puoluetoimistolta apua ja tiedusteltiin nimenomaan vastausta.

Toinen tapaus koskee erään Kauhajoen talon, seuratalon ostoa työväenyhdistykselle, josta piiritoimikunta lähetti kirjeen ja pyy-

simme asianomaista selvitystä, ja tietävästi ei tähän päivään mennessä ole piiritoimikunta saanut vastausta.

Tuon tämän esille lähinnä siksi, että perusjärjestöjen jäsenet joutuvat jollakin tavalla kummeksimaan silloin, kun tällaisissa kysymyksissä ei edes suvaita heidän kirjeisiinsä ja esityksiinsä antaa puoluetoimistosta vastausta. Jos kysymys on siitä, että puoluetoimisto on ylikuormitettu, jota nähdäkseni osoittaa kyllä toimintakertomuksessa oleva kirjeenvaihdon lukukin, on katsottava, että puoluetoimistoon on lisättävä henkilökuntaa, jonka tehtäväksi tulisi hoitaa suhteet perusjärjestöihin, niin piirijärjestöihin kuin yhdistyksiinkin tavalla, ettei syntyisi mitään kitkaa puolin eikä toisin. Minusta tähän pitäisi päästä näinkin suuressa puolueessa ja käsittäisin, että se on organisaatiokysymys, joka varmasti on hoidettavissa kuntoon, sillä ne epäkohdat, mistä meillä on henkilökohtaisia kokemuksia Etelä-Pohjanmaalla, eivät minun käsittääkseni voi tulla kysymykseen vastaisuudessa.

Paananen: Puhuja mainitsi mm. Koskenkorvan tapauksen. Sinne on kirjoitettu. Toista tapausta minä en kuullut, mikä se oli (Boden: Kauhajoen!). Minä en muista tapausta. On vaikea muistaa. Sehän saattaa olla mahdollista, että jokin kirje jää vastaamatta, mutta usein tulee perusjärjestöiltä kirje, että on kirjoitettu silloin ja silloin, mutta ei ole tullut kun olemme tarkistaneet saapuneiden kirjeitten diarion. Siis saattaa myöskin perusjärjestöstä kirje joutua johonkin muuanne eikä tule puoluetoimistoon.

Mitä tulee lisähenkilöstön palkkaukseen puoluetoimistoon, se ei voi tulla kysymykseen, koska joudumme olosuhteiden pakosta toimihenkilöitä vähentämään. Emme voi millään lisätä toimihenkilöiden lukumäärää. Olemme yrittäneet ja yritämme tietenkin hoitaa kirjeenvaihdon perusjärjestöihin samaten kuin piiritoimistoihinkin mahdollisuuksien mukaan, mutta pakosta joutuvat varsinkin työväentalo-asiat viipymään, koska niissä miltei kaikissa pyydetään Helsingin Työväen Säästöpankin suoranaista luottoa tai pyydetään sitten näitä luottoja järjestämään jostakin laitoksesta. On itsestään selvää, ettei luottoja voida järjestää käden käänteessä, vaan siinä joudutaan tekemään useita tiedusteluja useaan paikkaan, mistä rahaa olisi löydettävissä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Kohta hyväksytään.

Luku III, kohta 1, Yleistä, luku IV, kohdat 1. Yleistä 2. Piirijärjestöt, 3. Neuvottelutilaisuudet ja 4. Matka-asiamiehet, hyväksytään keskustelutta.

Luku V, kohta 1. Sanomalehtien Tietotoimisto.

Keskustelu:

Atte Pohjanmaa: Täällä esittäessään tervehdystä Työväen Kustannusliikkeiden Liiton puolesta Matti Alanko kosketteli asiaa, joka minun käsittäaksenikin ansaitsee puoluekokouksen täyden huomion. Hänhän kosketteli meidän sanomalehdistöämme koskevaa kysymystä. Tämä asiaan puuttuminen ja siihen huomion kiinnittäminen on sitäkin tärkeämpää, kun tämä kysymys näyttää jatkuvasti olevan meillä päiväjärjestyksessä. Ne perusviat, jotka tämän kysymyksen yhteydessä aina huomataan, ne eivät näytä tulevan poistetuiksi. Minä en tiedä sitten, onko sitä koskaan oikein vakavasti yritettykään. Joka tapauksessa totuus on se, että meidän lehdistömme ei nykyisellään tyydytä niin suuren järjestön tarpeita, kuin mitä sosialidemokraattinen puolue ja sosialidemokraattinen työväenliike merkitsee. Tosiasia on, että me tarvitsisimme kokonaan toisenlaisen lehdistön, paljon voimakkaamman, paljon monipuolisemman, paljon tehokkaamman kuin mitä meillä tällä hetkellä on.

Minä en puolestani usko, etteikö meidän puoluelehdistöämme pystyttäisi toimittamaan. En minä usko, että meidän sanomalehtimieskuntamme on ollenkaan sen huonompi kuin jonkin porvarillisen lehdistön, joka leviää paljon enemmän ja joka on paljon tehokkaampi kuin mitä meidän lehdistömme on. En minä myöskään usko, että meidän taluspuolellamme on niin huonoja voimia, etteivät he pystyisi asioita järjestämään. Meiltä puuttuu jotakin enemmän kuin niiden työntekijäin ehkä laadun parantaminen. Meiltä puuttuu kerta kaikkiaan mahdollisuudet tähän lehdistömme hyvään ulosantiin. Meiltä puuttuu teknillinen välineistö. Meiltä puuttuu kaiken kaikkiaan rahaa, joilla me voisimme jotakin sada aikaan. Sen vuoksi meidän lehtiemme graafinen asu on heikko. Sen tähden myöskin meidän lehtiemme sisältö on vajavaista. Sen vuoksi meidän toimittajiemme ja myöskin taluspuolen palkkataso on heikko, sellainen, että emme saa tarpeeksi hyviä voimia ja emme myöskään saa näitä meidän voimiamme kasvatetuksi sellaiseksi, että ne mahdollisimman hyvin pystyisivät täyttämään tehtävänsä.

Kuitenkin on tosiasia, että meidän puolueemme kyllä pystyy viemään lävitse suuria asioita, kun se osoittautuu välttämättömäksi. Ajatellaanpa vain, kuinka monet suuret vaalitaistelut me olemme vuosien varrella vieneet lävitse ja vieneet ne lävitse kunnialla. Ne ovat varmasti vaatineet meiltä paljon varoja, mutta

tämä ei suinkaan ole ollut esteenä silloin, kun olemme olleet vaali-
taistelujen edessä.

Näyttää siltä, että tämä meidän lehdistöämme koskeva kysymys
kuitenkin jollakin tavalla noteerataan toisarvoiseksi. Sille ei an-
neta sitä merkitystä, mikä annetaan monille muille kysymyksille.
Ja kuitenkin meidän täytyy myöntää, että meidän lehdistömme
levittämisellemkin on mahdollisuuksia.

Minusta tämä asia pitäisi nyt ottaa kerta kaikkiaan niin vaka-
vasti, että siinä ryhdyttäisiin todella sellaisiin toimenpiteisiin,
jotka jotakin merkitsevät. Mehän tiedämme, että viime puolue-
kokouksen jälkeen, jolloin tätä kysymystä myöskin käsiteltiin, pe-
rustettiin orgaani, jonka tarkoituksena on saada lehdistömme ve-
tävämmälle tasolle. Mutta tämä työ on ollut hidasta, ja minusta
tuntuu, että jos vauhti on tämänkaltaista, niin menee hyvin mo-
nia vuosikymmeniä ennenkuin siinä päästään tuloksiin.

Tuntuu jollakin tavalla siltä, niinkuin meillä puuttuisi tässä
keskittymiskykyä. Me uhraamme sinänsä lehdistöön huomatta-
vasti. Ellei meillä ole mahdollisuuksia pitää niin monia lehtiä,
kuin mitä tällä hetkellä on, meidän on otettava lusikka kauniin-
seen käteen, ehkä pyrittävä keskittymään myöskin tämän luku-
määrän suhteen ja koetettava sitä tietä saada asioita järjestyk-
seen.

Meillähän on suuria taloudellisia järjestöjä, joiden kanssa täy-
tyisi jonkinlaisilla neuvotteluilla päästä yhteistoimintaan. Myös-
kin nämä järjestöt tarvitsevat todella jokapäiväisen lehdistön
apua. Meillä on ehkä taloudellisia mahdollisuuksiakin, kun löy-
detään siihen tie. Tarkoitukseni on ollut vain kiinnittää tähän
kysymykseen huomiota. Toivon, että me vihdoinkin pääsisimme
tästä vuosikymmenien sanoisinko milteipä täydellisestä paikallaan
polkemisesta sanomalehdistöämme koskevassa kysymyksessä, pää-
sisimme eteenpäin, joka johtaisi puolueemme toimintaa edistä-
viin tuloksiin.

Puoluesihteer Leskinen: Minun tarkoitukseni ei ole suinkaan
polemisoida Pohjanmaan ajatuksia vastaan. Me olemme kai puo-
luetoiminnassa ja puolueoimikunnassa viime vuosina olleet vähin-
täänkin yhtä hyvin tietoisia meidän lehtiemme varsin heikosta
taloudellisesta tilanteesta kuin Kustantajain liiton piirissä tai sa-
nomalehtimiestemme keskeudessa. Se on ikävä asiain tila, **jolle**
ei edes tänään voi antaa sen lohduttavimpia raameja kuin ne ti-
lannekuvat, joista me ehkä huomisen tai ylihuomisen järjestö-
poliittisen alustuksen yhteydessä voimme antaa yksityiskohtaiseni-

pia tietoja. Tämä osoittaa, että ehkä pahin aallonpohja on meidän lehtiemme taloudessa erittäin radikaalisilla toimenpiteillä nyt voitu sivuuttaa.

Ehkä siinä suhteessa voisi hieman puumerkkiänsä painaa tuohon Pohjanmaan lausumaan, kun hän oli näkevinään — ja niin tietysti Sanomalehtimiesliiton puheenjohtajana hän asiat näkeekin — ettei pääasiassa vika voi olla toimittajakunnan keskuudessa, vaan se on paremminkin lehtien taloudellisessa hoidossa. Ja miksei, niinhän se onkin silloin, kun näiltä taloustirehtööreiltä meidän lehdistössämme puuttuu mahdollisuudet, puuttuu rahaa hankkia koneita, rakentaa parempia kirjapainoja, maksaa parempia palkkoja ja näin ollen toimituttaa parempi lehtiä. On esitetty sellainenkin käsitys, että olisi sittenkin parempi mennä kylmästi vain sille linjalle, että kiinnitetään riittävästi toimittajia, maksetaan heille kunnollisia palkkoja, ainakin yhtä hyviä palkkoja kuin porvarilehdistössämme. Se innostaisi toimittajia panemaan parastaan lehtien hyväksi. Valitettavasti kokemukset osoittavat ainakin kuudessa, kahdeksassa lehdessä meidän kaikkiaan vähän toistakymmenestä lehdestä, että tälle tielle ei ole mahdollisuuksia mennä. Huomaatan siitä, että kun Työväenlehdistön kustannusliike on sijoittanut miljoonia meidän lehdistöömme, on tulos se, että me olemme nipin napin onnistuneet pelastamaan kaikkein pahimmassa asemassa olevia lehtiä täydelliseltä konkurssilta.

Näillä muutamilla huomautuksilla minä siirtäisin tämän keskustelun tapahtuvaksi ehkä ajankohtaisemmin järjestöpoliittisen alustuksen yhteyteen, jossa se kuitenkin tulee pääasiallisesti juuri taloudellisena kysymyksenä esille.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Kohta hyväksytään.

Kohdat 2. Sosialistinen Aikakauslehti, 3. Muu julkaisutoiminta, luku IV, kohdat 1. Toimintansa lopettaneet yhdistykset, 2. Työväentalojen rakennusasia ja 3. Osakehankintoja ja takauksia, hyväksytään keskustelutta.

4. Piiri- ym. järjestöjen avustaminen.

Keskustelu.

J. Väisänen: Minä kiinnitän huomiota tähän järjestöjen avustamiseen. Minusta puolue-toiminta ei ole oikein tasapuolisesti menetellyt tässä asiassa, kun se on sellaisenkin piirijärjestön kuin Joensuun piirijärjestön avustusanomuksen heittänyt paperikoriin.

Mikähän on tässä ollut syynä ja tähän vaikuttamassa, ettei ole

annettu avustusta meidän piirillemme. Vastaisuuteen nähden ainakin tässä toivottaisiin parannusta puoluetoimikunnan taholta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Kohta hyväksytään.

Kohdat 5. Luovutetun alueen yhdistykset ja 6. Työväenlehdistö Oy. ja Työväenlehdistön Kannatusyhdistys r.y. sekä luku VII. Kansainväliset suhteet hyväksytään keskustelutta.

Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vuosilta 1949—1951 ovat tulleet läpikäydyiksi ja hyväksytyiksi ja asia näin ollen on loppuun käsitelty.

Katsaus vuoden 1952 toimintaan.

Puheenjohtaja: Seuraa esityslistan asia N:o 9: Katsaus vuoden 1952 toimintaan. Sen esittää meille järjestösihteeri Puskala.

Veikko Puskala: Hyvät toverit! Voisimme kai vuoden 1952 osalta poliittisten tapahtumain osalta todeta, että maailman poliittinen jännitys ei ole vuoden alkupuolella lauennut, vaan että se on jatkunut samanlaisena kuin edellisen vuodenkin aikana. Korean rauhanneuvotteluissa on taktillinen neuvotteluvaihe seurannut toistaan taistelujen samalla jatkuessa. Tosin tilanne on ollut huomattavasti vaimentuneempaa kuin aikaisemmin.

Saksan kysymystä on selvitetty suurvaltojen välillä ja on ollut lukuisia määrä erilaisia neuvottelukosketuksia, mutta mitään myönteistä ja ratkaisevaa päätöstä ei ole saatu syntymään.

Pohjois-Afrikan ja lähi-idän kansalliset liikkeet ovat esiintyneet sängen määrätietoisesti, mutta tilanne ei kaikeksi onneksi ole kehittynyt mihinkään maailmanpoliittiseen räjähdyspisteeseen.

Euroopan tilanteen ja myöskin erikoisesti juuri sosialidemokraattien mielenkiinnon tähden on Saksan kysymys erittäin ajankohtainen. Siitä, millaisen ratkaisun Saksan itsenäistymis- ja yhdistymiskysymys tulee saamaan, riippuu nimittäin mitä suurimmassa määrin Euroopan lähivuosien poliittisen kartan muodostuminen ja myöskin Euroopan sosialidemokraattisen liikkeen kehitys. Jos lännen ja idän johtavat pääsevät sopimukseen vain yleissaksalaisten vaalien toimeenpanemisesta, niin on aivan selvää, että vaalien tuloksena on demokraattinen eikä kansandemokraattinen Saksa. Ön myös hyvin paljon mahdollista, että sosialidemokraatit tulisivat vaalien jälkeen olemaan Saksan ehdottomasti voimakkain puolue. Itä-Saksan kommunistivaltaa kokeneet työläiset tulisivat varmasti ilman epäröintiä äänestämään sociali-

demokraatteja. Nykyisessä Länsi-Saksassa, jossa nyt on Adenauerin kristillis-demokraattinen hallitus, mutta sosialidemokraatit niukkana vähemmistönä, sosialidemokraateilla on ollut melkein poikkeuksetta tulevaisuudessa vaaleissa voittoa ennustavaa menestystä, jos vertaamme kuluvan vaalikauden aikana pidettyjä kunnallis- ja piirikunnallisia vaalitaisteluja. Ei suinkaan myöskään vähemmän merkityksellinen tule olemaan se seikka, kuten viime tiedot osoittavat, millä tavalla Länsi-Saksan ja länsivaltujen välillä saadaan vihdoinkin loppumaan, niinkuin lehtiutisissa sanotaan, "kuuden vuoden sota ja seitsemän vuoden miehityskausi".

Länsivallat ja myöskin Adenauerin kristillis-demokraattinen hallitus ovat olleet valmiit Länsi-Saksan välittömään osallistumiseen Länsi-Euroopan puolustukseen, jopa ennenkuin rauhansopimus ja itsenäistyminen on saatu päätökseen. Sosialidemokraatit halusivat luonnollisesti nähdä yhtenäisen ja ennen muuta itsenäisen Saksan päättämässä omista kohtaloistaan ja osuudestaan vapaan maailman puolustukseen. Missään tapauksessa he eivät ole myöntäneitä siihen, että nykyinen porvarillinen hallitus, jolla ilmeisesti ei enää ole kansan enemmistön kannatusta, voisi toteuttaa Saksan varustautumiskysymyksen.

Oman maamme poliittisessa asemassa ei ole tapahtunut mitään merkittävää uutta kuluvan vuoden alkupuoliskolla. Ulkopolitiikan hoidossa on nykyinen hallitus hallitusohjelmansa mukaan pyrkinyt tasapuolisuuteen ja halunnut pysytellä syrjässä isoisten poliittisista kiistakysymyksistä. Ainoa ulkopoliittista huomiota herättänyt tapahtuma on ollut pääministeri Kekkosen tammikuun lopussa julkaistu "pitämättä jäänyt puhe", joka Euroopan ja varsinkin Pohjoismaiden sanomalehdistössä herätti ehkä ansaitsematontakin kohua. Kuten muistettaneen, oli puheen asiasisältönä ajatus yleispohjoismaisesta puolueettomuusasetteesta ja Pohjolan kohtalonyhteydestä. Asia sellaisenaan on tietenkin selvä ja kiistaton, mutta eräissä puheen sanonnoissa oli kaikenlaisia, siis sanoin nimenomaan kaikenlaisia ajatuksia herättäviä viitteitä, ja polemiikki aiheutui luonnollisesti tästä.

Eduskunnan puhemies Fagerholm puolestaan taas katsoi valtiopäiväin avajaispuheessaan tarpeelliseksi alleviivata sitä, että meidän on seurattava johdonmukaisesti sodanjälkeistä ulkopoliittista syrjästäkatsojan asemaa. Tämä lausuma yritettiin niinkään taas värittää eri tahoilla kovin sensaationhaluisesti ja niin kotimaiset oppositiopuolueet kuin ulkomaiden lehdetkin yrittivät väen väkisin selittää, että päähallituspuolueiden, nimittäin sosialidemokraat-

tien ja maalaisliiton välillä on ulkopoliittisia erimielisyyksiä. Näiden tuulesta temmattujen huhujen torjumiseksi katsoi sitten puolueemme puheenjohtaja aiheelliseksi antaa julkisen lausunnon, jossa selitettiin, että puolueemme hallitusryhmä hyväksyy hallituksen ohjelmansa mukaisesti harjoittaman ulkopoliitiikan ja että Jiallituksen piirissä ei ole ollut eriäviä käsityksiä ulkopoliittisista peruskysymyksistä.

Näin oli tämäkin asia ja tästä synnytetty väittely siirretty vähitellen pois päiväjärjestyksestä.

Yleisenä piirteenä meidän on syytä suurella tyydytyksellä todeta, että maamme on näinä suurpoliittisesti sängen kireinä aikoina onnistunut pysyttelemään maailmanpoliittisten ryhmittelyjen ulkopuolella ja pitämään kiinni ehdottomasta puolueettomasta asenteestaan. Tästä on osaltaan annettava kiitos myös hallituksessa oleville puoluetoverillemme, jotka ovat tätä tehtävää myöskin kunniakkaasti varjelleet.

Kansainvälisessä politiikassa on nykyään huomattavissa eräitä tavanomaisuudesta jyrkästi poikkeavia tilanteita jälleen. Tarkoitin sillä sitä kaksipuolista taktiikkaa, jota kansainvälinen kommunismi on jälleen entistä voimaperäisemmin ryhtynyt viljelemään. Samaan aikaan kuin kommunistinen blokki näissä suurpoliittisissa kysymyksissä osoittaa jyrkkää aggressiivista asennoitumista ja haluaa välttää kaikkia sovitteluratkaisuteitä, on toisaalta käynnissä yleismaailmallinen ennennäkemättömän keskitetysti johdettu verhoamiskampanja eli ns. kansanrintamataktiikan soveltaminen jälleen käytännössä. Tähän taktiikkaan kuuluu varsinaisen vapaassa maailmassa tapahtuvan kommunistisen toiminnan verhoaminen erilaisten hyvien tunnusten taakse, työväen yhtenäisyysteeman käyttöön ja aktiivinen toiminta ns. lievejärjestyksissä on myös tyypillistä. Käytetään siis samaa taktiikkaa kuin jo kommunistit kokeilivat 1930-luvun puolivälissä, jolloin ne onnistuivat myöskin erittäin hyvin niissä olosuhteissa pettämään porvareita ja saamaan rauhankysymyksellä ympärilleen ja liepeilleen näitä kannattajia. Samaa taktiikkaa kommunistit edelleenkin käyttävät. Toisen maailmansodan jälkeenhän kommunistit jälleen kokeilivat tätä samaa menettelytapaa ja seurauksena olikin Itä-Euroopan ja Balkanin valtioiden vetäminen kansainvälisen bolsevismin helmaan. Kominform uskoo varmaan, että vapaa maailma on jo unohtanut, mihin yhteistyö kommunistien kanssa nämä maat johti. Niinpä sama taktiikka nyt on otettu uudelleen käytäntöön. Kun se muutamina välivuosina kominformin ohjeiden mu-

kaan yritti kautta Euroopan soveltaa jyrkempää menettelytapaa, niin tämä nyt on hylätty.

Kansanrintamataktiikkaan kuuluu, että kommunistien on oltava mukana ja johdettava toimintaa kaikilla asia-alueilla, jotka vain voivat herättää kansan mielenkiintoa ja myötämielisyyttä. On vedottava jokaiseen hyvään asiaan, mihin vain vedota voidaan, ja saatava eri kansalaispiirit jollakin sektorilla mukaan kommunistien johtamaan toimintaan. Yhtenäisyys, yhteistyö vähävaraisten etujen puolesta, työväenoikeuksien puolustaminen, yhtenäisyys työväenluokassa ja talonpoikaistossa, lastensuojelu, vanhusten aseman turvaaminen, taloudellinen yhteistyö, yhtenäiset nuoris- ja naisliikkeet ja ennen muuta rauhantyö ja rauhanliike ovat niitä tunnuksia, joita kansanrintamataktiikkaa käyttävä kommunisti pyrkii vetämään hyväuskoiset ihmiset mukaansa kommunistisen toiminnan tiedottomiksi välikappaleiksi.

Tämä taktiikka on käytännössä myös meidän maassamme parhailtaan kommunistien taktiikkana. Kommunistit ovat olleet erikoisen aktiivisia soveltaessaan uutta taktiikkaansa toimintaan ammattiyhdistysliikkeessä.

Yleisenä piirteenä on todettava, että menestys on ollut varsin heikko. Maamme vastuuntuntoinen työväki on jo saanut tarpeekseen kommunistien taktikoinnista.

Alkuvuoden taloudellinen ja talouspoliittinen kehitys on ollut perussävyltään varsin myönteistä, joskaan emme voi sivuuttaa eräitä siinä esiintyviä kielteisiä piirteitä. Se rahataloudellisen tasapainon saavuttaminen, joka on ollut toista vuotta talouspolitiikan päätavoitteena, on alkuvuoden kuluessa vihdoinkin näyttänyt onnistuneen. Myönteisenä esimerkkinä tästä mainittakoon, että elinkustannusindeksi on alkuvuoden kuukausina ollut paikallaan, ainakin suurin piirtein paikallaan, kun taas tukkuhintaindeksi on tasaisesti hieman laskenut.

Vakauttamispolitiikalla on nyt luotu nähdäkseni kestävä pohja tulevaisuuden kehitykselle. Olemme saavuttaneet sellaisen taloudellisen tilan, joka todella sallii pitkän tähtäimen taloudellisten suunnitelmien teon ja toteuttamisen. Voitettu inflaatio on ollut ensimmäinen ehto todella vakavalle ja nopealle elintason kehittämiselle, näin siittäkin huolimatta, että maailman markkinoilla esiintyy merkkejä sellaisesta käänteestä, jotka voivat mahdollisesti muodostua ulkomaankaupassa epäedullisiksikin. Talouspoliittisen suunnitteluneuvoston piirissä otetaan parhailtaan ensi askeleita pitkän tähtäimen talous- ja työllisyysohjelman oikeiden

perusteiden luomiseksi. Meidän on nyt luotava sellaiset talouspolitiikan suuntaviivat, joiden puitteissa voidaan sekä taata jatkuva taloudellinen tasapaino että kehittää kansantalouttamme ja tuotantoelämäämme nousevan hyvinvoinnin ja korkeamman elintason saavuttamiseksi.

Kuten sanottu, on pitkän tähtäimen talouspoliittinen suunnitelu vasta alkuvaiheissaan, mutta syksyllä voidaan ehkä päästä eri etupiirien kesken yksimielisyyteen käyttökelpoisestakin ohjelmasta, jonka mukaan tulevan ajan talouspoliittiset ratkaisut on sitten tehtävä. Näihin tulevan talouspolitiikan suuntaviivoihinhan tullaan palaamaan tässä kokouksessa tarkemmin toisessa yhteydessä.

On varmasti itse asialle erittäin onnellista, että puoluekokous sattuu juuri tällaisena aikana, jolloin sillä on mahdollisuus määrittellä myös oma kantansa. Ja samoin myös suuri merkitys on sillä, että SAK:n valtuusto kokoontuu ensi sunnuntaina ja on niinkään varsin oikealla aikaa koolla.

Taloudellisen kehityksen taustakysymyksenä on epäilemättä pakko huomioida, että viime vuoden kuluessa meille niin erinomaisiksi muodostuneet vientisuhdanteet ovat saaneet käänteen huonompaan päin. Paperin ja selluloosan hinnat kehittyivät viime vuonna maailman markkinoilla ennen näkemättömän edulliseksi ja tämä johti siihen, että ensinnä Englannin toimesta ryhdyttiin poliittisiin toimenpiteisiin näiden hintojen alentamiseksi. On ehkä odotettavissa jatkuvia hinnanalennuksia. Toisaalta on kuitenkin todettava, että hinnanalennukset ovat koskeneet ja tulevat ilmeisesti vastaisuudessakin koskemaan myös tuontitavaroitakin, jolloin meille edullinen vienti ja tuontitavaroiden edullinen hintasuhde saatetaan säilyttää suunnilleen ennallaan. Mitään syytä varsinaiseen pessimismiin ei näytä olevan, mutta ohimenevienkin työllisyysheilahtelujen varalle on syytä kaikella asian vaatimalla vakavuudella kiinnittää huomiota jatkuvaan työllisyyden ylläpitoon. Tämä on asia, jolle pitkän tähtäimen taloudellisessa suunnittelussa on annettava keskeinen sija.

Toisaalta on talouspolitiikan ja koko sisäpolitiikan taustakysymyksenä tehtävä se miellyttävä havainto, että maassamme on jo puolitoista vuotta ollut työrauha. Eräitä pieniä ja vastuuttomia korpilakkoja, joita alkuvuoden puolella on tapahtunut, ei tarvinne tässä yhteydessä ottaa huomioon, koska ne ovat olleet vähemmän vakavia. On erittäin suuriarvoista, että olemme voineet sopia asiastamme rauhallisesti neuvottelupöydän ääressä ilman kaikkia osapuolia rasittavia työtaisteluita. Vastuuntuntoinen työväki on

osoittanut suurta malttia ja halua hoitaa asiat järkevää ja rauhallista tietä. Me haluamme varmasti tehdä näin eteenkin päin. Olisi vain toivottavaa, että muutkin yhteiskuntaryhmät osoittaisivat samanlaista malttia ja myös ymmärtämystä esittäessään omia ryfamäpyyteitään.

Huolimatta suhteellisen tyydyttävästä sisäpoliittisesta rauhan-tilasta voidaan poliittisessa elämässä havaita eräitä merkkejä, jotka osoittavat, että kaikilla ryhmillä ei ilmeisesti ole poliittisissa otteissaan riittävää arvostelukykyä ja harkintaa. En aio tässä yhteydessä puuttua lähemmin kommunistien toimintaan, siihen on useidenkin täällä esiin tulevien eri asiain yhteydessä tilaisuus erikseen palata. On kuitenkin syytä todeta, ettei heiltä ikävä kyllä voida odottaa mitään harkintaa ja vastuuntunnetta, sillä heillä ei varsinaisesti ole mitään politiikkaa, vaan heidän koko toimintansa on vain vihan lietsontaa, suun soittoa ja paatosta. Jopa meidän hallituskumppanimme maalaisliiton otteissa, tai ainakin heidän puolueoppositiionsa otteissa on sellaisia piirteitä, jotka eivät oikein sovellu vastuuntuntoisen puolueen kuvaan. Muistamme hallituksessa keväällä tehdyt poliittiset kompromissit, joiden yhteydessä sovittiin mm. Arava-määrärahojen lisäämisestä, Pohjois-suomen teollistamismäärärahoista, kesällä käytäntöön tulevista leipäviljan alennuskorteista ym. sellaisista, sekä voim välityspalkkion pienentämisestä kuluttajien hyväksi muutamalla markalla. Maalaisliiton puolueoppositiolla oli otsaa ajaa muutaman markan voim kilohinnan takia hallitus kriisin partaalle. Vain pääministerin henkilökohtinen eroamisuhka sai tämän niskuroivan ryhmän palaamaan järjestykseen. Meidän sopii verrata tätä asiaa kysymykseen vakauttamisohjelman toteuttamisen vaatimaan voim kuluttajahinnan nousuun puolellatoista miljoonalla markalla ja siihen, miten kuluttajaväki kesti tällaisen lisärasituksen, koska kokonaisuuden etu silloin vaati sitä. Tämä vertaus osoittaa, miten valitettava epäsuhte on suurmaataloustuottajain ja palkansaajien yhteiskunnallisissa vastuuntunnon.

Poliittinen tulokas Suomen kansanpuolue on myös ilmeisesti katsonut, että sitä eivät yhteiskunnallisen vastuuntunnon ohjelmat kovin suuresti sido. Muistamme, miten tämä pieni ryhmä ajoi Helsingin kaupungin teknikat heikosti perusteltuun lakkoon samanaikaisesti, kun SAK 400,000 jäsenineen on pidättäytynyt vaatimusten esittämisestä juuri tällä hetkellä, jotta voitaisiin saada tukeva kehitys ja pohja todella realiseksi muodostuvaan elintason nousuun pitkällä tähtäimellä ajatellen. On sangen valitettavaa.

että heidän pieni ryhmänsä pienen vaalivoittonsa tunnelmissa tuntee itsensä niin mahtavaksi, että voi kevytmielisesti ryhtyä uhmaamaan koko yhteiskuntarauhaa ja kansalaisten enemmistön pyrkiä. Tällaisilla teoilla annetaan vain tukea kommunisteille ja palvellaan sellaisia päämääriä, joita nykyisen kansanpuolueen kannattajat eivät ole varmasti halunneet silloin, kun ovat puolueelle hyväuskoisesti äänensä antaneet.

Yleisesti katsoen on kuluvan vuoden alkupuoli siis ollut rauhallisen kehityksen aikaa. Talouspoliittiset linjat ovat vielä kypsymisvaiheessaan, mutta olemme saavuttaneet pitkän tähtäimen suunniteluille välttämättömän tasapainon. Poliittinen tilanne on ollut sangen rauhallinen. Huolimatta siitä, että kehityksessä on epäilemättä ollut joitakin kielteisiäkin piirteitä, on halua olla rauhallisia, koska kansamme enemmistö tuntee poliittisen ja taloudellisen rauhantilan välttämättömyyden. Yleiset mielialat ovat kommunistien suurista voimanponnistuksista ja jatkuvasti sinnikkäästä työstä huolimatta muodostuneet sellaisiksi, että heilläkään ei ole ollut rohkeutta ryhtyä vakavammin yhteiskuntarauhaa häiritsemään.

Meidän on perusteellisella työllä ja tasapuolisella ja kansan syviä rivejä tyydyttävällä politiikalla pidettävä huolta, että kehitys edelleen jatkuu niitä linjoja myöten, jotka olemme itsellemme asettaneet.

Järjestöpoliittiselta puolelta vain pari pääseikkaa, koska aikaan joudumme käsittelemään pienemmät ja yksityiskohtaisemmat tämän vuoden järjestöpoliittiset toiminnat. On kuitenkin syytä mainita, että meillä oli vuoden 1951 lopussa jäsenhankintakampanja käynnissä, jonka tulokset luonnollisesti ovat nähtävissä vasta tämän vuoden alkupuoliskolla ensimmäisen neljänneksen jälkeen. Kokonaisuutena on syytä todeta, että kaikki silloin jäsenhankinnalle asetetut toiveet eivät ole täyttyneet. Mutta meillä on se käsitys, että ellei näinkin voimakasta jäsenhankintakampanjaa olisi viime syksynä järjestetty, niin ilmeisesti puolueemme jäsenmäärä olisi laskenut viime vuoden aikana, kun nyt me voimme kuitenkin viime vuoden osalle merkitä kolmatta tuhatta uutta jäsentä puolueeseemme kilpailun tuloksena.

Ehkä minä saan, kun kilpailulautakunta samoin kuin puoluetoimikuntakin on jo käsitellyt kilpailujen tulokset, mainita tässä, että ensimmäisessä ryhmässä, siis suurten piirien ryhmässä Satakunta pääsi ensimmäiselle tilalle, toiselle Hämeen pohjoinen, kolmannelle Kuopion läntinen, neljännelle Kuopion itäinen, viiden-

nelle Mikkelin piiri ja kuudennelle Kymin piiri. Toisessa ryhmässä eli pienten piirijärjestöjen ryhmässä ensimmäiseksi tuli Kajaanin alipiiri, joka sai erittäin loistavan tuloksen lisäten jäsenmääräänsä 344 jäsenellä. Kun muistamme siis Kajaanin alipiirin jäsenmäärän kokonaisuudessaan, tulos on erittäin tyydyttävä. Toiselle tilalle tuli Oulun vaalipiiri tässä ryhmässä.

Sen lisäsihän tässä jaettiin sitten eri suuria palkintoja ja myöskin henkilökohtaisia palkintoja parhaiten kunnostautuneille, siis kunnallisjärjestöjen ja perusjärjestöjen piirissä. Puoluetoimikunnan puolesta pyydän saada lausua kiitokset kaikille niille, jotka tätä ovat olleet tukemassa. Työntekijöille, jotka ovat järjestötyön puitteissa tehneet erittäin merkittävän työn myöskin tämän jäsenhankinakampanjan onnistumiseksi, pyydän saada lausua puoluetoimikunnan kiitokset tästä työstä.

Toinen huomattava tapahtuma järjestötoiminnan alalla on ollut alkuvuoden aikana suoritettut puolueen suurarpajaiset, jotka kerta kaikkiaan loistavasti vietiin onnistuneeseen päätökseen.

Vielä ei voida tässä vaiheessa lopullisesti sanoa sitä, mitkä piirit nyt tässä kilpailussa erikoisesti ja varmasti voittivat, mutta siitä aikanaan tullaan tiedoittamaan.

Erittäin kunnioitettava ja lämmin kiitos kaikille työntekijöille, jotka ovat osallistuneet tähän suureen ja onnistuneeseen arpaisteluun. Se on senkin takia suurimerkityksinen, koska arpaisten nettovoitto jaetaan kokonaisuudessaan järjestöjen hyväksi.

Vielä lopuksi on syytä todeta tämänkin vuoden alkupuoliskolta se erittäin hyvä piirre, että tämä vakauttaminen on tuonut tullessaan keskinäistä ymmärtämystä järjestöelämämme piiriin siten, että veljellinen yhteistunne eri keskusjärjestöjen välillä näyttää lisääntyneen. Voidaan suurella kiitollisuudella merkitä, että yhteistyö puolueen ja muiden sosialidemokraattista puoluetta lähellä olevien keskusjärjestöjen kesken on entisestäänkin parantunut. Toivotaan sitä edelleenkin. Sydämelliset kiitokset kaikille niille, jotka ovat tähänkin edistämiseen osallistuneet.

Lisäys työjärjestykseen.

Puheenjohtaja: Työjärjestyksessä, joka aamulla hyväksyttiin, ei ollut erästä asiaa, jonka puoluetoimikunta tahtoo toveri Puskalan esityksen perään ottaa esiin. Se on Sosialistisen Internationalen toiminta ja ohjelma.

Kokous päättäneen, että asia otetaan työjärjestykseen:

Asia hyväksytään otettavaksi työjärjestykseen.
Puheenjohtaja: Luovutan puheenvuoron Wikströmille.

Sosialistinen Internationale ja sen ohjelma

Ola Wikström: Tehtävänäni on käsitellä viime vuonna perustettua Sosialistista Internationalea ja sen ohjelmaa, mutta ensin pari sanaa aikaisemmista Internationaleista.

Ensimmäinen Internationali perustettiin Lontoossa vuonna **1864**. Sen aatteellisena perustana oli Karl Marxin ja Friedrich Engelsin v. 1848 julkaisema Kommunistinen manifesti ja sen tarkoituksena oli yhdistää työväenliikkeen kaikki eri suunnat, jotta työväen vapauttaistelu voitaisiin viedä voitokkaaseen päätökseen. Mutta jo vuonna 1868 ilmeni järjestössä vakavia suuntariitoja. Toiminta laimeni vähitellen ja loppui kokonaan vuonna 1876.

Toisen Internationalin syntyessä Pariisissa vuonna **1889** oli jo Euroopan mantereella muodostettu useita sosialidemokraattisia työväenpuolueita, m.m. Saksassa, Itävallassa ja Skandinaviassa. Edellytykset käytännöllistä merkitystä omaavan yhteisjärjestön luomiseksi olivatkin näin ollen huomattavasti paremmat kuin Ensimmäistä Internationalia perustettaessa.

Toisessa Internationalissa sai marxilainen suunta alusta alkaen lujan johtoaseman, mutta se ei johtanut liialliseen teoreettiseen spekulointiin, kuten eräillä tahoilla ehkä oli pelätty, vaan myönteiseen käytännölliseen toimintaan. Yleinen äänioikeus ja 8 tunnin työpäivä kuuluivat Internationalin tärkeimpiin vaatimuksiin ja tavoitteisiin. Sen lisäksi Suoritti Internationali erittäin tärkeätä rauhan työtä, joskaan se ei pystynyt estämään sodan puhkeamista vuonna 1914.

Toinen Internationali, joka oli toiminut huomattavalla menestyksellä ja jolta työväenluokka odotti niin paljon, ei voinut järjestönä jatkaa työtään ensimmäisen maailmansodan puhjettua. Sen sortumiseen myötävaikutti osaltaan myös se seikka, että työväenkin keskuudessa nationalistiset suunnat voittivat alaa sota-propaganda- ja sotatapahtumien seurauksena, mutta aatteena internationali ei voinut kuolla.

Erinäisten väli vaiheitten jälkeen syntyi Hampurissa vuonna **1923** Sosialistinen Työväen Internationali, joka siis oli kolmas demokraattinen Internationali. Sen aikana saavutti sosialidemokratia entistä lujemman aseman Euroopassa ja eräissä maissa muodostettiin puhtaasti sosialidemokraattisia hallituksia. Mutta tämä-

kään Internationali ei saanut kauan jatkaa rauhallista rakennustyötään, joka oli johtanut niin suurenmoisiin tuloksiin useissa eri maissa. Se sortui Hitlerin vuonna 1939 aloittamaan toiseen maailmansotaan.

Toisen maailmansodan päätyttyä ilmeni eri maiden sosialististen puolueiden yhteistoiminnan tarve entistä välttämättömämpänä. Aloitteen yhteistoimintaan teki tällä kertaa Englannin työväenpuolue, joka oli kasvanut Euroopan suurimmaksi sosialistiseksi puolueeksi ja joka ei edusta marxilaisuutta, vaan pikemmin humanitääristä sosialismia. Erinäisten välivaiheitten jälkeen, joiden selostamiseen tässä ei ole tilaisuutta, päätettiin perustaa uusi Sosialistinen Internationali, jonka perustava kokous pidettiin Frankfurtissa 30. 6—3. 7. 1951. Tällöin hyväksyttiin myös kansainväliselle sosialidemokratialle uusi periaateohjelma, jonka merkitystä sosialismin tulevalle kehitykselle ei voida yliarvioida.

Tässä ohjelmassa ovat koottuina poliittisen työväenliikkeen kokemukset tämän vuosisadan alkupuolelta ja samalla siihen sisältyvä viittaus siitä tiestä, jota pitkin tulevaisuudessa on edettävä. Koska Internationalin hyväksymä periaateohjelma jo on ollut kokonaisuudessaan julkaistuna Sosialistisessa Aikakauslehdessä, ei ole tarpeellista toistaa sitä kokonaisuudessaan tässä yhteydessä. On kuitenkin paikallaan esittää siitä eräitä kohtia, jotka sangen selvästi ilmaisevat sen uudistetun pohjan, jolta sosialidemokratia nyt lähtee suorittamaan valtavaa rakennus*- ja uudistustyötään ei enää Euroopan, vaan koko maailman puitteissa. Tämä siitäkin syystä, että joudumme tässä kokouksessa päättämään omasta periaateohjelmastamme. Esimerkkien luomalta pohjalta on sitten syytä esittää eräitä reunahuomautuksia, jotka toivottavasti puolestaan osoittavat, mitä näkemyksiä kansainvälinen sosialismi tällä hetkellä edustaa ja mihin se tulevaisuudessa pyrkii.

Periaateohjelman johdannon 8. kohdassa sanotaan: "Kommunistit vetoavat vääryydellä sosialistisiin perinteihin. Todellisuudessa he ovat muuttaneet nämä periaatteet tuntemattomiksi. Kommunismi on kehittynyt jäykäksi uskonnolliseksi systeemiksi, joka on marxilaisuuden kriittillisen hengen vastakohta". Ja johdannon 11. kohta kuuluu: "Sosialidemokratia on kansainvälinen liike, joka ei vaadi jäykkää yhdenmukaista käsityskantaa. Rakentukoon sosialidemokraattien käsitys marxismille tai muille yhteiskuntatieteille, saakoon innoituksensa uskonnollisista tai humanitäärisistä periaatteista, pyrkivät he kaikki kuitenkin samaan päämäärään —

sosiaalinen oikeus, lisääntyvä hyvinvointi, vapaus ja maailman valta."

Poliittista demokratiaa koskevassa luvussa todetaan:

1. Sosialidemokraatit pyrkivät demokraattisin keinoin rakentamaan uutta yhteiskuntaa rauhassa.

2. Ei ole olemassa sosialismia ilman vapautta. Sosialismi voi toteutua ainoastaan demokratian avulla. Demokratia voi tulla täydelliseksi ainoastaan sosialismin kautta.

3. Demokratia on kansan johtoisuutta, kansan kautta, kansan hyväksi.

Tämän jälkeen luetellaan yleisesti hyväksytyt yksilölle ja vähemmistöryhmille kuuluvat demokraattiset oikeudet.

Taloudellisesta demokratiasta sanotaan m.m.:

1. Sosialidemokratia haluaa asettaa kapitalistisen järjestelmän tilalle järjestelmän, missä yhteisillä intresseillä on etusija ennen yksityisiä hyötyintressejä.

Sosialidemokraattisen talouspolitiikan välitön päämäärä on täystyöllisyys, lisätty tuotanto, korkeampi elintaso, sosiaalinen turva ja kohtuullinen tulojen ja omaisuuden jakautuminen.

2. Jotta nämä päämäärät voisivat toteutua, on tuotanto suunniteltava koko kansan etujen mukaisesti.

Harvojen käsiin keskittynyt taloudellinen valta ei sovellu tällaisen suunnitelman puitteisiin» Se vaatii toimivan demokraattisen talousvalvonnan.

Demokraattinen sosialismi on selvästi sekä kapitalistisen suunnittelun että kaikkinaisen totalitäärisen taloussuunnittelun vastakohta. Nämä taloudelliset järjestäytymismuodot sulkevat ulkopuolelle tuotannon demokraattisen valvonnan eivätkä voi turvata oikeudenmukaista työn tuloksien jakautumista.

3. Sosialistinen suunnitelma voidaan toteuttaa vaihtelevin tavoin. Kollektiivisen omaisuuden laajuus ja suunnitelman muodot määrää eri maiden rakenne.

4. Kollektiivinen omistus voi muodostua yksityisten yritysten kansallistuttamisella tai rakentamalla uusia valtiollisia yrityksiä, kunnallisella ja alueellisella yritteliäisyydellä, kuluttaja- ja tuotanto-osuuskunnilla.

Näitä kollektiivisen omistuksen eri muotoja ei saa pitää itsetarkoituksina, vaan keinoina tarkkailla tärkeitä teollisuuksia ja yrityksiä, joilla on ratkaiseva merkitys yhteiskunnan taloudelliselle

elämälle ja hyvinvoinnille, sekä rationalisoida tuottamattomia teollisuuksia tai estää yksityiset monopolit ja kartellit nylkemästä kansaa.

5. Sosialistinen, suunnitelma ei edellytä kaikkien tuotantokeinojen kollektiivista omistamista. Se voi suvaita yksityisomistuksen olemassaolon tärkeillä aloilla, esim. maanviljelyksessä, käsiteollisuudessa, kappalekaupassa, pikku- ja keskisuurissa teollisuuksissa. Valtio voi ja sen pitää estää yksityisiä omistajia väärinkäyttämästä valtaansa. Se voi ja sen pitää auttaa heitä avustamaan lisääntyvää tuotantoa ja hyvinvointia suunnitelman puitteissa.

Kansainvälistä demokratiaa koskevan luvun 4 kohdassa sanotaan: "Rajoittamaton kansallinen yksinvaltaisuuden järjestelmä on voitettava." Luvun 8 ja 9 kohdassa jatketaan:

8. Ei riitä, että on imperialismin vastustaja. Valtavilla alueilla maailmassa elää miljoonia ihmisiä sairauksissa, syvimässä köyhyydessä ja tietämättömyydessä. Köyhyys jossain osaa maailmaa on uhka maailman hyvinvoivia osia kohtaan. Köyhyys hidastuttaa demokratian kehittymistä. Demokratialle, hyvinvoinnille ja rauhan asialle on välttämätöntä muuttaa maailman rikkauksien jakautumista ja lisätä alikehittyneiden alueitten tuottavuutta. Jokaisen kansan etujen mukaista on nostaa näiden alueitten materialistista ja kultturellista tasoa. Niiden taloudellista, sosiaalista ja kultturellista kehitystä on innoitettava demokraattisen sosialismin aatteille, etteivät ne joutuisi uusien painostuksien uhreiksi.

9. Sosialidemokratia katsoo maailmanrauhan säilymisen aikamme tärkeimmäksi tehtäväksi. Rauha on säilytettävissä ainoastaan kollektiivisella turvallisuudella, joka luo edellytyksiä kansainväliselle aseistariisumiselle.

Kun tätä ohjelmaa ryhdytään tarkastamaan, kiintyy huomio ensinnäkin ohjelmassa toistuvasti esiintyvään sanontaan "demokraattinen sosialismi". Vanhemmille sosialidemokraateille oli itseltään selvää, että sosialismi ja demokratia olivat erottamattomia käsitteitä. Mutta koska muutkin poliittiset suuntaukset, ennen kaikkea kommunismi, julistavat olevansa sosialistisia, olematta silti demokraattisia, on otettava väärinkäsitysten välttämiseksi käytäntöön termi "demokraattinen sosialismi". Samalla on pakko selvästi määritellä demokratia, koska tämäkin käsite on joutunut tavattoman laajan väärinkäytön kohteeksi. Sen vuoksi ohjelma sisältää demokraattisten oikeuksien täsmennyksen, oikeuksien, joista sosialidemokraatit ovat yksimielisiä muiden demokraattisten puolueiden kanssa. Samalla vedetään selvemmat rajaviivat kontmu-

nisteihin nähden kuin milloinkaan aikaisemmin. Menneitten vuosikymmenien marxilaisten kiistellessä siitä, sisältyikö "köyhälistön diktatuuriin" demokraattisia piirteitä tai voiko kommunistinen yhden puolueen valtio käyttää itsestään nimitystä demokraattinen valtio, on tänä päivänä niilläkin sosialidemokraattisilla puolueilla, joilla on voimakkaan marxilaiset perinteet, täysin diktatuurinvas-tainen asenne. Se ei merkitse sitä, että marxilaisuus luovutetaan kommunistien haltuun — päinvastoin ollaan yksimielisiä siitä, että kommunismi on karkeata alkuperäisen marxilaisuuden vääristelyä. "Marxilaisten" ja "ei-marxilaisten" väliset eroavaisuudet eivät toiselta puolen ole niin suuria, kuin voisi luulla menneiden vuosikymmenien aatteellisten suuntariitojen perusteella. On vaikeata havaita mitään periaatteellista eroavaisuutta sen politiikan, jota harjoittavat Itävallan edelleen itseensä marxilaisina pitävät sosialistit, ja Labour Partyn välillä, jonka viimeksimainitun politiikan ovat muotoilleet itseään täysin ei-marxilaisina pitävät miehet. Ollaan yksimielisiä siitä, että voi olla hyvä sosialisti, innoittakoot asianomaista sitten marxilaisuus tai muut yritykset analysoida yhteiskuntaa tieteellisesti, uskonnolliset käsitykset tai humanistinen filosofia.

Sosialidemokratian kohoaminen poliittiseen vaikutusvalttaan useissa maissa merkitsee, ettei tulevaisuuden päämääriä enää voida muotoilla niin yleispiirteittäin kuin silloin, kun oltiin vielä kaukana vallasta. Tällä hetkellä tuskin löytyy ainoatakaan sosialidemokraattista puoluetta, joka yksinkertaisesti tyytyisi määrittelemään taloudelliset päämääränsä "tuotantovälineiden sosialisoinnilla". Ensinnäkin on tällainen määrittely tarkoituksetonta, ellei ole selvitetty, mitä sosialisointi merkitsee; toiseksi on ilmeistä, että kaikki sosialidemokraattiset puolueet ottavat huomioon sen, että talouselämän piiristä on huomattavien alojen jäätävä yksityiseen omistukseen. Suunnitelmatalous on nyt etualalla eikä sosialisointi. Taloudellisen suunnittelun välttämättömyys on käynyt yhä ilmeisemmäksi viime vuosikymmenien aikana, ja vain pieni vähemmistö äärimmäisiä liberaaleja kuvittelee, että talouselämä voi jatkua entisellään ilman suunnitelmallisia toimenpiteitä. Sosialidemokratialle tämä kehitys kohti suunnitelmataloutta merkitsee sen omien ennustusten toteutumista. Mutta koska myös sosialidemokratian vastustajat monessa tapauksessa soveltuvat jonkinlaista suunnitelmataloutta, on välttämätöntä selvittää, mikä erottaa sosialistisen suunnitelmallisuuden, muusta suunnitelmallisuudesta.

Sosialidemokraattiselta katsantokannalta voidaan suunnitelmaloutteen tähtäävä yritys hyväksyä ainoastaan siinä tapauksessa, että se täyttää määrättyt tarkoituserät. Nämä tarkoituserät ovat yksinkertaisimmin määriteltynä täystyöllisyys, oikeudenmukainen jakelu, sosiaalinen turvallisuus ja korkeampi elintaso. Toinen vaatimus on, että suunnitelmat alistetaan demokraattisen valvonnan alaisiksi. Jos tätä toista vaatimusta ei täytetä, ei ole mitään takeita siitä, että sosialistiset tarkoituserät toteutuvat suunnitelmallisuuden yhteydessä. Tämä on ratkaiseva muistutus sekä monopoli-kapitalistista "suunnitelmallisuutta" että kommunistista suunnitelmaloutta ja muita totalitäärisen suunnitelmallisuuden muotoja vastaan. Tällöin on demokraattinen valvonta mahdotonta yhden puolueen diktatuurin takia. Se merkitsee samalla, että sosialidemokratia ei hyväksy minkäänlaista sellaista suunnitelmaloutta, joka merkitsisi demokraattisten vapauksien menettämistä. Päinvastoin on suunnitelmalouden lujitettava demokratiaa, kansalaisten toimiessa aktiivisesti mukana tuotannon hoidossa. Ammatilliset ja taloudelliset järjestöt samoin kuin teollisen demokratian elimet on tältä näkökannalta katsottava demokraattisen yhteiskuntajärjestelmän tärkeiksi osiksi.

Yhtä vähän tänään kuin viisikymmentä vuotta sitten ovat sosialidemokraattiset puolueet valmiit kirjoittamaan valmiita reseptejä tulevaisuuden yhteiskuntaa varten. Eri maiden taloudellisen rakenteen on ratkaistava, mitkä toimenpiteet ovat tarpeellisia tehokkaan sosialistisen suunnitelmalouden toteuttamiseksi. Mutta sosialidemokratia ei pidä sosialisoimista itsetarkoituksena. Ollaan myös tietoisia siitä, kuinka kollektiivisen omistuksen eri muodot saattavat olla arvokkaita eri aloilla. Mainittakoon tässä yhteydessä valtion tai kunnan omistus, tuottaja- tai kuluttajaosuustoiminta jne. "Sosialisoidun sektorin" rinnalla katsotaan kaikkialla yksityistä omistusta voivan esiintyä laajoilla aloilla. Tällaisia talouselämän aloja ovat esim. maatalous, käsiteollisuus, pien- ja keski-suuri teollisuus jne.

Mutta itse omistuksellekaan ei enää anneta niin ratkaisevaa merkitystä kuin ennen. Viime vuosikymmenien kokemus on osoittanut, että tuotantovälineiden väärinkäyttöä on mahdollista ehkäistä, silti peruuttamatta asianomaisten omistusoikeutta.

Meidän päiviemme sosialidemokraatit torjuvat sen käsityksen, että sosialistinen suunnitelmalous merkitsisi kaiken taloudellisen vallan keskittämistä hallituksen käsiin. Jo itse periaatekin, että kansalaisten on saatava aktiivisesti olla mukana taloudelli-

nessa elämässä, merkitsee asennoitumista liiallista keskitystä vastaan. Kenenkään ei tarvitse pelästyä sitä taloudellista keskitystä, mikä on todella välttämätöntä, jotta taattaisiin täystyöllisyys, tuotannon nousu ja sosiaalinen turvallisuus. Vastaväitteenä puheisiin suunnitelmatalouden vapautta kahlitsevista vaikutuksista voidaan mainita, että suunnitelmallisuuden avulla mahdolliseksi käyvä tuotannon kasvu on päinvastoin omiaan pitkällä tähtäimellä laajentamaan vapaata kulutusta ja muita taloudellisia Vapauksia.

Tarvitsee tuskin korostaa, että sosialidemokratia ei kannata mitään ehdotonta taloudellista yhdenvertaisuutta. Iskulauseen "työnteon on kannatettava" voimme osaltamme hyväksyä, jos se vain merkitsee, että työtätekevät ovat oikeutettuja palkkaan, joka vastaa heidän tekemänsä työtä. Mutta sosialidemokratia pitää kiinni vaatimuksesta saada jakelu tasaisemmaksi, kuin mitä liberaalinen yhteiskunta voi tarjota. Tässä kohtaamme sosiaalisten oikeuksien vaatimuksen poliittisen demokratian täydentäjänä. Mitä tähän sisältyy: oikeus työhön ja vapaa-aikaan, oikeus turvaan sairauden ja työkyvyttömyyden varalta, oikeus kunnollisiin asuntoihin jne. Nämä vaatimukset on nykyisin tosin alettu hyväksyä työväenliikkeen ulkopuolellakin, mutta nähtäväksi jää, ollaanko valmiita toteuttamaan sitä tuotannon tulosten jakelua, joka on välttämätön näiden vaatimusten toteutumiseksi. On myös korostettava sitä, että sosialidemokratian liittyminen läheisesti työväenluokkaan ei merkitse sitä, että se haluaisi mitään muiden kansanluokkien diskriminointia, kun on kysymys sosiaalisista turvallisuustoimenpiteistä.'

Lopuksi ei sosialidemokratia voi olla huomioimatta kansainvälisiä näköaloja. Kuten työväenliike edustaa solidaarisuusaatetta kansakuntien keskuudessa, on sen tehtävä sitä kansakuntien rajojen ylikin. Tämä ei merkitse sitä, että lakattaisiin puolustamasta kansakuntien omalaatuisuutta ja erikoispiirteitä. Mutta kansainvälisen sosialidemokratian piirissä ollaan yksimielisiä siitä, että kansallisesta suvereenisuudesta on tingittävä, jotta kansainvälisissä pulmakysymyksissä päästäisiin pysyväisiin ratkaisuihin. Mielipiteet käyvät ristiin siinä, kuinka pitkälle on mentävä tingittäessä suvereenisuudesta nykyisissä oloissa. Mutta on itsestään selvää, että tänä päivänä kuten ennenkin vastustetaan jokaista imperialismin ilmausta. Tässä on selvä raja-aita sekä kommunisteja että vanhanaikaisen siirtomaapolitiikan kannattajia vastassa. Sosialidemokratia on tietoinen teollistuneiden maiden vas-

tuusta niitä maailman valtavia alueita kohtaan, missä ihmiset elävät puolittaisessa nälkäkurjuudessa. Ei ole mahdollista soveltaa mitään kaavamaisista jakeluperiaatetta, jotta maailman kaikki kansat kohoaisivat samalle elintasolle. Pulmana on pikemminkin avustaa maiden omien voimavarojen kehittämistä — mutta tässä ehkä siirrytään yleisistä periaatteista käytännöllisiin poliittisiin pulmakysymyksiin.

Tässä yhteydessä lienee paikallaan huomauttaa, että Sosialistinen Internationaali on ottanut laajan kysymyksen sosialistien suhtautumisesta ns. takapajuisiin maihin erikseen harkittavaksi ja että siitä jo tänä vuonna esitetään julkilausuma, jonka periaatteellinen arvo tulee olemaan lähes yhtä suuri kuin itse periaateohjelman.

Vaatus rikkaiden ja köyhien maiden välisestä solidaarisuudesta on läheisessä yhteydessä rauhan vaatimukseen. Sosialidemokratia haluaa tänä päivänä rauhaa yhtä hartaasti kuin aikaisemminkin, mutta nyt ollaan tietoisempia kuin ennen, ettei riitä vaatia yleistä aseistariisumista, niin kauan kuin tällaisia vaatimuksia ei kunnioiteta suurissa osissa maailmaa. Kollektiivisen turvallisuuden periaate on yleisesti hyväksytty — mielipiteet aatteen toteuttamisen keinoista ja mahdollisuuksista vain vaihtelevat.

Lopuksi muutama sana Internationaalin työskentelystä, sen rakenteesta ja siitä voimasta, jota se tällä hetkellä edustaa.

Internationaalin toiminta on suurimmaksi osaksi ollut suuntautunut käytännölliseen yhteistyöhön puolueitten kesken. Jokavuotisten suurempien sosialistikonferenssien lisäksi on järjestetty lukuisia pienempiä asiantuntijakokouksia, joissa konkreettisia kysymyksiä on perusteellisesti pohdittu. Niinpä tällaiset konferenssit ovat pohtineet mm. kysymystä eurooppalaisten avaintoimien valvomisesta, täystyöllisyyden problemaa, teollistunutta demokratiaa, kaupan vapauttamista, sosialistista maatalouspolitiikkaa sekä järjestö- ja tiedotuskysymyksiä. Työ tulee jatkumaan samoja linjoja pitkin. Internationaalin tehtävänä on vahvistaa yhteyksiä siihen liittyneiden puolueiden välillä ja vapaaehtoisten sopimuksien kautta yhdistää niiden poliittisia asenteita ja toimintaa. Internationaali ei voi tehdä minkäänlaisia puolueita sitovia päätöksiä. Mikään keskuselin ei liioin tule pakottamaan puolueita tahtoonsa, mikään tilapäinen enemmistö ei voi sanella, minkälaista politiikkaa vähemmistön on noudatettava. Internationaali on vapaa sosialidemokraattisten puolueiden yhteenliittymä tehtävänään toteuttaa demokraattinen sosialismi. Ne elimet, jotka tulevat pai-

velemaan sen pyrkimyksiä, ovat seuraavat: 1) Kongressi, 2) Neuvosto, 3) Toimisto ja 4) Sihteeristö.

Kongressi on Internationaalin korkein elin. Sen tehtävänä OH suunnitella sen ohjelma, päättää säännöistä ja uusien jäsenten otamisesta. Jokaisella äänioikeutetulla ja sen puolueella on ainoastaan yksi ääni. (Internationaaliin kuuluu muuten jäsenpuolueita, joilla on äänioikeus, ja puolueita, joilla on ainoastaan puheoikeus. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat ennen kaikkea pakolaispuolueet.) Kongressi kokoontuu vähintään joka toinen vuosi.

Neuvostoon kuuluu kaksi äänioikeutettua edustajaa jokaisesta jäsenpuolueesta sekä neljä edustajaa pakolaispuolueita edustavasta Itäeurooppalaisesta Unionista. Lisäksi siihen kuuluu yksi edustaja sosialistisesta naisten kansainvälisestä sihteeristöstä ja yksi edustaja sosialistisesta nuorisoin ternationaalista. Kolmen viimeksimainitun järjestön edustajilla on ainoastaan puheoikeus neuvostossa.

Neuvosto kokoontuu vähintään kolme kertaa vuodessa. Sen tehtävänä on käsitellä ajankohtaisia ja Internationaalille tärkeitä kysymyksiä, kutsua koolle kongressi ym.

Toimiston muodostaa kymmenen jäsentä äänioikeutetuista puolueista. Seuraavat puolueet valittiin toimistoon Frankfurt am Mainin kongressissa: Englanti, Ranska, Saksa, Belgia, Hollanti, Itävalta, Italia, Kanada, Japani ja Skandinaavia, johon kansainvälisissä yhteyksissä myös Suomi lasketaan kuuluvaksi. Skandinavian edustaja on tällä hetkellä Ruotsi.

Toimiston tehtävänä on valvoa sihteeristön työtä, kutsua koolle asiantuntijakonferensseja ja yleensä tehdä aloitteita Internationaalin toimintaa varten.

Uusi Internationaali on numerollisesti huomattavasti voimakkaampi kuin aikaisempi. Tällä hetkellä on 34 puoluetta liittynyt siihen edustaen pyörein luvuin 10 milj. jäsentä ja 44 miljoonaa valitsijaa. Vapaan Euroopan sosialidemokraattisten puolueitten ja "kansandemokratioiden" sosialidemokraattisten emigranttien edustajien lisäksi on myös Aasia ja Amerikan mannermaa edustettuina. Jäsenistöön kuuluvat näin ollen Israelin, Intian, Japanin, yhdysvaltojen, Kanadan, Uruguayn ja Argentiinan puolueet. Lisäksi on Internationaalilla läheinen yhteys Austraalian, Uuden Seelannin, Indoneesian, Birman, Pakistanin, Meksikon, Brasilian, Chilen ja Maltan sosialidemokraattisten puolueiden kanssa. Näiden maiden puolueet tulevat vähitellen saamaan Internationaalin jäsenyyden.

Mitä olisi lopuksi sanottava Internationaalien tulevaisuuden mahdollisuuksista? On olemassa seikkoja, jotka kieltämättä hidastuttavat ja myös vahingoittavat sosialismin asiaa. Näiden joukossa on mainittava varsinkin ne melko vaikeat ristiriidat, jotka jatkuvasti haittaavat Saksan ja Länsivaltojen sosialistien yhteistoimintaa. Nämä ristiriidat ovat esiintyneet sangen selvinä mm. Euroopan puolustuskysymyksessä ja ns. Schumannin suunnitelmaa käsiteltäessä. Ne ovat näin ollen myös epäsuorasti vaikeuttaneet kaikkia pyrkimyksiä eurooppalaiseen yhtenäistymiseen. Sosialidemokratian asema yksityisissä maissa vaikuttaa tietenkin myös Internationaaliin. Tässä mielessä on ilahduttavaa todeta varsinkin Labour-puolueen uusi ripeä nousu Englannissa. Eräissä toisissa maissa on esiintynyt paikallaan polkemista ja ehkä taantumistakin. Mutta näinhän on ollut ennenkin. Hetkelliset vastoinkäymiset eivät voi lopullisesti estää sosialismin voittokulkua. Jos tarkastamme sosialismin historiaa esim. 20 vuoden ajanjaksoina, niin huomaamme jatkuvaa ja voimakasta etenemistä. Näin on edelleenkin tapahtuva. Viime sodasta on kulunut vasta 7 vuotta. Haavat ovat siis itsessään arpeutumassa hyvin nopeasti, kun jo nyt on päästy uuden Internationaalien perustamiseen. On siis syytä odottaa jatkuvaa etenemistä sosialismin merkeissä kaikkialla maailmassa, mikä onkin aivan välttämätöntä, jos haluamme säästää maailman uudelta verilöylyltä. Kansainvälinen sosialidemokratia on tämän rauhan voimakkaimpia tukipylväitä.

Puheenjohtaja: Aika on kulunut niin pitkälle, ettemme tänä päivänä voi käsitellä enää muita asioita. Minä käsitän, että tämä viimeksi pidetty esitys oli tiedoitus tälle kongressille, joten se ei aiheuttane ensinkään keskustelua.

Mutta toveri Puskalan alustuksen johdosta on pyydetty kaksi puheenvuoroa, jotka kumpikin saavat kestää enintään 5 minuuttia. Ensimmäinen puheenvuoro on Nilssonilla, seuraava Ojasella.

Keskustelu vuoden 1952 toimintakatsauksesta:

Nilsson: Hyvät puoluetoverit! Puolueemme taistelu sodan jälkeä on ollut taistelua demokratiasta. Pääpaino on silloin ollut vapaudella. Mutta yhtä tärkeä demokratian osa on kansalaisten turvallisuus, sisäinen rauha. Kansakunta tarvitsee siis hallitusta sanan varsinaisessa merkityksessä. Onneton on se kansa, joka ei pysty saamaan itselleen hallitusta, joka todellakin pystyy ohjaamaan maan kohtaloita. Silloin ei kansalainen tiedä, mitä on tapahtuva huomenna, millainen on oleva hänen toimeentulomah-

dollisuutensa ensi vuonna. Hän ei voi elämäänsä eikä perheensä elämää rakentaa.

Näin ollen on meillä ratkaiseva kysymys seuraava: missä määrin on puolueemme pystynyt myötävaikuttamaan siihen, että maallamme on todellakin ollut hallitus tänä vuonna ja viime vuosina?

Hallituskysymykset ovat maassamme sodan jälkeen olleet erittäin vaikeita. Sellaisen toimintakykyisen hallituksen kokoonsaaminen, jonka takana olisi kansakunnan enemmistö, on ollut hyvin vaikea. On kokeiltu sinne sun tänne. Kolmen suuren puolueen hallituksella oli ylimenokaudella mahdollisesti jotakin merkitystä, mutta toimintakykyistä hallitusta ei voitu perustaa sellaisella tavalla, että yksi osapuoli siinä oli mukana vain, jotta se voisi käyttää hallitustovereitaan ja hankkia aseita niitä vastaan. Oma, puhtaasti sosialidemokraattinen hallituksemme oli hyvä, mutta ei sekään voinut olla riittävän johdonmukainen ja päättäväinen, koska tuki eduskunnassa oli niin kapea. Miten tilannetta katsotaankin, ei voi tulla muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että molempiin suuriin kansalaisryhmiin nojautuva sosialidemokraattis-raamalaisliittolainen hallitus on ollut ainoa Suomen hallitusongelman ratkaisu kaikista siihen liittyvistä vaikeuksista huolimatta.

Uskoisin, että meidän pitää antaa puolueen johdolle tunnustuksemme siitä, että se on rojhennut ottaa jatkuvasti hallitusvastuun. Keskuudessamme on ollut niitäkin, jotka määräytyissä vaiheissa mieluummin olisivat ottaneet melko helpon ja selvän oppositioasenteen. On varmaa, että useat puolueen jäsenet sekä sosialidemokraattinen ammattiyhdistysväki ovat olleet tukalassa asemassa työpaikoilla. Usein on ollut vaikea vastata kommunistien huomautuksiin riittävän terävällä vastauksella. Mutta tämä ei ole ratkaisevaa. Kansan reaktio ei merkitse sitä, miten ovelasti pystytään vastaamaan polemiikissa, vaan se riippuu siitä, millainen on luotamus ja millainen on taloudellinen tilanne. Jos inflaatio jatkuu huippuunsa saakka ja me olemme oppositiossa, niin kyllä me jaksamme huutaa ja haukkua, mutta emme silloin saa ääniä eikä kannatusta, koska loppujen lopuksi reaktio määräytyy sen mukaisesti, mitä on toimitettu, millainen on tilanne maassa. Huuttajia on aina ja emme lähde niiden kanssa kilpailemaan.

Jos olisimme siis antaneet varsinkin taloudellisen tilanteen kehittyä omasta painostaan ilman vakavaa yritystä hallita sitä, niin kommunistinen dialektiikka niinsanoakseni yhteistuin porvarillisen dialektiikan kanssa olisi asettanut meidät politiikan

harjalle, toiset olisivat katsoneet, että vain kommunismissa on työväen johdonmukainen esitaistelija, toiset, että vain porvareissa on kommunismin varsinainen vastamyrkky, ja sosialidemokratia olisi ollut pirstoutumisen vaarassa. Yhteiskunta olisi juuri tällaisen dialektiikan johdossa ollut äärimmäisen vasemmiston ja oikeiston välivaiheessa ja loppujen lopuksi ja lopullisessa analyysissä nämä olisivat ratkaisseet voimasuhteensa väkivaltaisain keinoin. Mutta yhteistyöllämme maalaisliiton kanssa olemme asettaneet yhteiskunnan keskuuteen kansanenenmistöön perustuvan voimakeskukseen, joka on ehkäissyt näitä yhteiskuntarakennetta hävittäviä voimapooleja ja palauttanut jonkinlaista uskoa jopa valtiovallan kykyyn hoitaa tulevaisuutta.

Vakauttamisen suurimpana saavutuksena on, että hallitus on palauttanut (Puheenjohtaja koputtaa) kansalaisille uskon (Puheenjohtaja: Aika alkaa loppua!) siihen, että valtiovalta todellakin pystyy hallitsemaan taloudellista tilannetta. Tällainen usko ei riitä vielä. Mutta tärkeintä on, että sosialidemokratia edelleen jatkaa määrätietoista johdonmukaista talouspolitiikkaa ja puolueen poliitikot, samoinkuin sosialidemokraattiset ammattiyhdistysmiehet ja myöskin osuustoiminta väki kerääntyvät yhteisen ohjelman ympärille. Tässä on ehkä joitakin puutteita ollut, joista ehkä meillä on tilaisuus keskustella huomenna, miten aikaansaadaan johdonmukainen talouspolitiikka.

Ojanen: Hyvät puoluekokousterit! Tämän vuoden toiminnan kohdalla minä kiinnittäisin huomiota sanomalehdissä ja radion välityksellä selostettuun ns. opintorahastokysymykseen, josta puolueitoimikunnan taholta perusjärjestöille ja yhdistyksille ei ole lähetetty minun tietääkseni minkäänlaista selostusta siitäkään huolimatta, että asia käsitykseni mukaan on melkoisen kauaskantoinen kysymys, ja jonka asian takana käsitykseni mukaan ovat ensi kädessä tämän maan porvarit. Tällainen keskusopintorahasto on perustettu maahamme ja on perustettu myös keskusjärjestö, jonka toimesta kautta maamme perustetaan nyttemmin ns. opintorahastoyhdistyksiä. Useimmat varmastikin tuntevat nämä opintorahastoyhdistykset ja useimmat ovat saaneet halun mennä mukaan tähän toimintaan. Käsitykseni mukaan toiminta on kuitenkin sellaista, että se ei anna aiheutta työväestön erikoisesti siihen innostua eikä mennä mukaan, sillä se on jo alkuunsa osoittautunut kaikkea muuta kuin työväestön tarpeita tyydyttäväksi. Että maakunnassa yhdistysten ja kunnallisjärjestön piirissä on asiaan kiinnitetty vakavaa huomiota ja menty tähän mukaan, johtuu siitä,

että tässä toiminnassa on ollut mukana työväenliikkeemme hyvinkin huomattavia henkilöitä, joidenka nimet ovat julkisesti tulleet näkyviin sanomalehtien palstoilla. Mainitsen tässä ministeri Oittisen ja toveri Hautamäen jne. Ja maakunnassa nyt ollaan sitä mieltä, että tämä on kerta kaikkiaan työväen järjestötoimintaa, työväen sivistykselliseen järjestötoimintaan kuuluvaa toimintaa.

Minun käsitykseni on aivan toista tähän kysymykseen nähden. Minä vain ajattelin tämän vuoden toiminnan yhteydessä puolueoimikunnalta tiedustella sitä, eikö olisi ollut aiheellista selvittää joillakin riveillä perusjärjestöille tätä kysymystä. Sen jälkeen kun varsinaisten esitysten kohdalla tulee kysymys tästä asiasta, käytän laajemman ja perustellumman puheenvuoron tästä ja lisäksi sen vuoksi, koska puheenjohtaja minun nähdäkseni järjestysmääräyksistä poiketen antoi minulle vain 5 minuuttia aikaa käyttää.

Puheenjohtaja: Kokous on tältä päivältä päättynyt.

Tässä samassa salissa syödään päivällinen ja se alkaa täsmälleen kello 19,30.

Huomenna jatkuu kokous täsmälleen kello 9, jolloinka toimitetaan nimenhuuto ja jokaisen on oltava paikalla.

Kokous keskeytetään kello 17.28.

TOINEN KOKOUSPÄIVÄ

PERJANTAINA 23 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA KELLO 9.

Puhetta ryhtyy johtamaan *Kalle Järvinen*.

Puheenjohtaja: Jatketaan kokousta.

Nimenhuuto.

Sihteeri *Mäkelä* toimittaa nimenhuudon, jossa todetaan poissa-oleviksi 9 edustajaa. Nämä ilmoittautuvat aamupäivän kuluessa.

Puheenjohtaja: Ensiksi on työjärjestykseen pyytänyt puheenvuoron edustaja -Lauri Aalto.

Lauri Aalto: Työjärjestyksen 16. ja 17. asiana on: valitaan puoluetoimikunnan jäsenet, ja: valitaan tilintarkastajat. Kun tämän jälkeen vasta tulevat esille kaikki alustukset ja suuret periaatekysymykset, joista voi muodostua hyvinkin laajoja keskusteluja ja ehkä mielipide-eroavaisuuksia, niin minä ehdotan, että puoluetoimikunnan valinta ja siitä johtuen myöskin tilintarkastajain valinta toimitetaan sen jälkeen kun esityslistan asioissa on päästy kohtaan 33.

Ahonen: Kannatan Aallon ehdotusta.

Puheenjohtaja: Tarkoituksena on, että puoluetoimikunnan ja tilintarkastajain jäsenten vaali menee ilman muuta menettelytapavaliokuntaan. Tässä vaiheessa on tarkoitus käsitellä nämä kohdat vain vaaliehdokkaiden asettelua varten. Näin ollen minusta tuntuu, että me koettaisimme täällä noudattaa jaettua ja hyväksyttyä työjärjestystä (Kokouksesta: Hyvä on!) — Tehdäänkö niin? Hyväksytään.

Katsaus vuoden 1952 toimintaan.

Puheenjohtaja: Eilen illalla jäi keskustelu kesken järjestösihteeri Puskalan alustuksesta, joka koski tämän vuoden tilannetta,

ja ensiksi minä saan tässä asiassa luovuttaa puheenvuoron puoluesihteerille Leskiselälle.

Keskustelu jatkuu:

Leskinen: Puheenjohtaja! — Toveri Ojanen käyttämässään puheenvuorossa kiinnitti huomiota opintorahastoyhdistykseen, joka on toiminut verrattain lyhyen ajan ja ainakin Riihimäellä on ilmeisesti tämän puheenvuoron perusteella tultu siihen tulokseen, että tämä toiminta ei ole suositeltavaa. Minä käsitin hänen puheenvuoronsa sisällön niin, että tämä johtuu lähinnä siitä, että Riihimäen sosialidemokraatit eivät pidä tarkoituksenmukaisena eikä välttämättömänä tällaista yhteistoimintaa rahojen keräämiseksi varattomien opiskelijain tukemiseksi, koska heidän mielestään yhtä hyvin voidaan paikallisesti organisoida työväenliikkeen voimin meidän piirissämme tällaista tukea. Toveri Ojanen on siitä käynyt puhumassa aikaisemminkin ja minä myönnän, että on tietysti kovin valitettavaa, jos jollakulla paikkakunnalla tämä toiminta on saanut sellaisia muotoja, etteivät paikalliset sosialidemokraatit voi sitä hyväksyä. Keskustelin juuri toveri Oittisen kanssa, joka on läheltä joutunut seuraamaan mainitun yhdistyksen alkuvaiheita, ja hänellä on sama käsitys kuin allekirjoittaneellakin, että jos jollakulla paikkakunnalla asiat ovat vinossa, niin eihän siinä sitten mikään muu auta kuin irtautua tällaisesta hommasta, jollei korjausta aikaansaada. On näet huomattava* että paikalliset yhdistykset täysin hallitsevat kerättyjä varoja ja voivat niistä määrätä, kun sen sijaan tämä keskusjärjestö, Opintorahastoyhdistys, on aatteellinen keskusjärjestö, johon meikäläisiäkkin kuuluu. Asia ei ole ollut virallisesti puoluetoimikunnassa käsiteltävänä. Se johtuu lähinnä siitä, että kun aloitteeseen eräät piirit ryhtyivät, niin me katsoimme, että meillä ei ole varaa ilman muuta suoralta kädeltä hylätä asiaa, koska tietävästi varat tulevat huomattavan suurissa summissa liikkumaan ja koska ne joka tapauksessa menevät varattomien, köyhimpien opiskelijain opintotyön tukemiseen. Me jäämme siis odottavalle kannalle ja minusta olisi kovin mielenkiintoista kuulla, onko muilta paikkakunnilta vastaavanlaisia valituksia tai vastaavanlaisia arvosteluja esitetävänä kuten Riihimäeltä. Jos niin on, niin on vain tarkoituksenmukaista ja oikein, että puoluetoimikunnassa otetaan asia käsiteltäväksi ja tehdään, jos niin oikeaksi harkitaan, kielteinen päätös. Mutta minusta pitäisi sille olla riittävästi perusteluja. Eivät yhden paikkakunnan moitteet tässä suhteessa ole mielestäni aivan tyhjentyvän perusteelliset.

Lumikero: Minä olisin tämän puheenvuoron voinut käyttää myöhemminkin ehkä periaateohjelmaa käsiteltäessä, mutta kun kysymys on kuitenkin vuoden 1952 toiminnasta, niin voin tässä yhteydessä saattaa eräitä ajatuksia julkisuuteen.

Valitettavasti erikoisesti tämän vuoden aikana on ollut todettavissa, että edustajamme varsin vastuullisissa paikoissa eivät ole — en tiedä syitä, ehkä käytännölliset syyt ovat sen sanelleet — tarkoin noudattaneet sitä linjaa, jonka meille sosialidemokraateille täytyy olla selvä. Erikoisen merkillepantavaa on tämä suurista linjoista poikkeaminen ollut aivan hiljattain, kun ns. teurastuskomitean mietintö tuli. Ei ole suinkaan lohdullista todeta, että meidän edustajamme — olkoon, että siihen olisi ollut pakko — meidän edustajien nimissä esittää ajatuksia julki, jotka täysin sotivat meidän periaatteitamme vastaan. Sosiaalisten saavutusten takaisin ottaminen ja rasiutusten siirtäminen kunnille, merkitsee sitä, että rasiutuksia siirrettään vähävaraisemman kansanosan maksettavaksi. Kunnallisverotushan ei ole progressiivinen. Kun valtiolta siirretään kunnille lisää rasiutuksia, merkitsee se sitä, että vähävaraisempi väestönosa joutuu suuriin rasiutuksiin — nämä pari esimerkkiä maintiakseni ovat sellaisia kysymyksiä, joihin tulisi vakavasti kiinnittää huomiota, kun myöhemmin käydään ohjelmakysymyksiä ratkomaan. Tehdään sellainen ohjelma, jota voidaan myös käytännössä noudattaa (Kokouksesta: Oikein! — Hyvä!).

Ojanen: Arvoisat puoluetoverit! — Otin tämän puheenvuoron sen vuoksi, että eilen supistettiin minun puheenvuoroaikaani viiteen minuuttiin, ja sen vuoksi, että toveri Leskinen mainitsi täällä äsken sivistys vihollisuudesta. Tästä ei suinkaan ole kysymys. Päin vastoin toivoisin, että asiat olisivat tällä kohdalla mahdollisimman hyvissä jengoissa työväestön kohdalla. Mutta asia ei suinkaan ole niin, että tällä Opintorahastoyhdistyksellä pyrittäisiin ratkaistaan työväestön opintorahastokysymys. Kysymys minun nähdäkseni on siitä, että porvarit ovat lähteneet perustamaan tällaisen opintorahaston ja he pyrkivät valloittamaan sen myöskin jokaisella paikkakunnalla omaan hallintaansa, ja me tiedämme porvariston kannan, ettei silloin myöskään työväestöön kuuluvien opiskelijoiden ole kovinkaan helppoa saada tästä rahastosta avustuksia. Lisäksi, kun katselee meikäläisten toiminnan kannalta asiaa, se on hyvin kallista toimintaa, sillä siihen menee 5 markkaa lisämaksuna jokaisesta tanssitilaisuuden pääsylipusta. Väitetään, että se, on yleisö, joka sen maksaa. Mutta sellaisilla paikkakunnilla, joissa on muodostunut kilpailua tanssiyleisöstä, se on ehdottomasti

perusjärjestöjen tuloista poissa. Lisäksi se on periaatteen vastainenkin kysymys. Lähdetään siitä, että kun nämä viisimarkkaset annetaan, niin valtio ottaa niistä lipuista lisäksi vielä 40 % veroa. Minä lähdän taas siitä, että valtio, yhteiskunta on se, jolleka kuuluu lahjakkaiden, mutta vähävaraisten kansalaisten opiskelun avustaminen. Kyllä minun nähdäkseni tähän kysymykseen on kiinnitettävä vakavaa huomiota. Se on laaja kysymys.

Minä vain ihmettelen sitä, että puoluetoimikunnan taholta ei ole riviäkään näin suuresta uraauurtavasta kysymyksestä annettu perusjärjestöille näiden molempien kuukausien aikana eikä ole annettu siitäkään huolimatta, vaikka puoluetoimikunnan kantaa on pyydetty tässä kysymyksessä. Huomenna taikka silloin, kun kyseellinen kohta tulee esityslistalla esille, minä teen asianmukaiset muutosehdotukset.

Esimerkin vuoksi minä mainitsen, että meillä Riihimäen työväenyhdistyksen huvitoimikunta tuottaa tappiota 50.000 markkaa. Ja jos olisi oltu jäsenenä ja liittyytään tähän opintorahastoon, niin kun se myi tänä aikana 9.000 lippua, se olisi tehnyt 45.000 markkaa ja se olisi siis tiennyt käytännössä meille 95.000 markan tappiota huvipuolella. Me emme pysty vuosittain siihen 45.000 markan avustukseen opintoavustuksiin, mikä on valitettavaa, mutta tässä tapauksessa me olisimme joutuneet menettämään 45.000 markkaa eivätkä meidän paikkakuntamme opintorahaston porvarilliset jäsenet meidän yhdistyksemme jäsenille olisi antaneet ai-noatakaan avustusta.

Tässä voisi tuoda esimerkkejä kuinka paljon hyvänsä asian periaatteellisesta puolesta kuin myöskin käytännöstä, mutta riittäköön tämä tällä kertaa.

Leskinen: Lumikeron puheenvuoro sopisi tietysti paremmin käsiteltäväksi toveri Varjosen alustuksen yhteydessä, mutta kun se nyt tuli pidetyksi, niin huomautettakoon siitä, ettei sen teurastuskomitean mietintöä, jossa toveri Hiltunen on ollut puheenjohtajana, ole millään tavalla lopullisesti käsitelty. Se on parhaillaan suunnitteluneuvoston työvaliokunnan käsiteltävänä ja on siellä vasta alkulukemisessa kursoorisesti käyty läpi. Jo siinä yhteydessä on tiittävästi arvostelua esitetty niin meikäläisten ja vielä enemmän maalaisliiton taholta, joka tietenkään ei halua mistään määrärahasta luopua. Toisin sanoen: ennen kuin asia millään tavalla tulee ratkaisuvaiheeseen, se käsitellään suunnitteluneuvostossa, tulee sieltä hallitukseen ja eduskuntahan loppukädessä budjetin yhteydessä, loppusyksystä, joulun tienoilla sitten taas sanelee, min-

kalaisen muodon tämä teurastuskomitean mietintö on saava. On kai kuitenkin syytä todeta, että kun meikäläistenkin suulla usein on eduskunnassa kuin muuallakin valiteltu verokuorman suuruutta ja sitä, että kaikenlaisiin tarkoituksiin myönnetään meidänkin näkemyksen mukaan tarpeettomasti varoja, niin on kai ollut asianmukaista tutkia nämä kohteet. Jos siinä yhteydessä meikäläiset ovat joutuneet hyväksymään sellaisiakin vähennyksiä tietyissä sosiaalisissa menoissa, jotka koskevat meihin kipeästi, niin minä olen vakuuttunut siitä tämän lyhyen tutustumisenkin jälkeen, että se on tapahtunut tarkoituksessa osoittaa, että me olemme valmiit siihen joidenkin määrärahojen kohdalla, jos saadaan aikaan maalaisliittoa läheltä koskevissa määrärahoissa, sellaisissa, jotka meidän mielestämme ovat jo liian pitkälle menevää tukitoimintaa, korjauksia, ja silloin on kai lopputulos jo nähtävissä. Minä luulen, että jos täällä käytäisiin siitä keskustelua, niin me emme luopuisi mistään määrarahasta, ja todennäköisesti niin tulee käymään myöskin hallituksessa ja eduskunnassa. Ikävä lopputuloshan se on, koska tällaista karsimista varmasti voisi suorittaa, jos mieli päästä verorasituksen huomattavaan kohentamiseen ja keventämiseen.

Sitten Ojasen toisen puheenvuoron johdosta opintorahastokysymyksestä minä kaiken tämän perusteella uskon, että asiat ovat Riihimäellä ainakin huonolla tolalla. Minä toivoisin, että jos joillakuilla muilla paikkakunnilla on samanlaisia kokemuksia — meille ei siitä ole tullut tietoja muualta kuin Riihimäeltä —• niin siitä pitäisi perustellusti lähettää kirjoituksia puoluetoimistolle, jotta me voisimme lopullisesti tämän asian käsitellä. Kasvatustoimikunnan asia on antaa siitä lausuntonsa, ja me olisimme kovin iloisia, jos saisimme asiasta yksityiskohtaisia tietoja. Mikäs siinä: jos havaitaan, että tämä on vaarallinen asia, niin otamme paitamme pyykistä pois. Mutta olisi valitettavaa, jos niillä paikkakunnilla, joissa voitaisiin saada muualta kuin työväenjärjestöjen piiristä myötävaikutusta köyhien ja varattomien opiskelijain opintotyön avuksi, asia siinä samalla kaatuu. Ei pitäisi "heittää lasta pesuveiden mukana" ulos, ainakaan ennen kuin on tarkoin tutkittu, että tämä on välttämätöntä.

Koivisto: Toveri Ojasen puheenvuoroon viitaten ilmoitan, että lahtelaisten kanta kyseisessä asiassa on myöskin ollut vähintään epäselvä. Eri asia on, missä määrin tässä kysymyksessä on kädet jo sidottu ennakolta juuri sillä, että huomattavat puoluejäsenet ovat tähän menneet mukaan ja antaneet lausuntoja asiasta. Meillä oli

käsityksemme näiden varojen keräämisestä se, että porvarilliset tuskin niitä pystyvät keräämään muuta kuin lahjoituksina. Nehän eivät järjestä juuri nimeksikään mitään ohjelmallisia tilaisuuksia. Kommunistit taas varmasti tulevat näitä varoja kärkekymään, niin- kuin he kärkekyvät jo kunnan puitteissakin kaikkea mahdollista, mistä rahaa vain voidaan saada. Asiassa olisi ollut otettava periaatteellinen kanta järjestöväen keskuudessa, ja vasta sitten mentävä tähän asiaan.

Oittinen: Minä saanen myöskin muutaman sanan lausua tästä opintorahastoyhdistysten puuhasta.

Kyllähän tästä on ollut puhetta järjestöväen keskuudessa useasakin eri vaiheessa ja nimenomaan silloin kun valtion nuorisotyö- lautakuntakin antoi tukensa tälle puuhalle. Silloin erityisesti käännyttiin nuorisojärjestöjen edustajiston puoleen, jossa myöskin meikäläiset nuorisojärjestöt ovat mukana, ja tästä järjestöstä tuli myönteinen lausunto, minkä jälkeen sitten meikäläiset valtion nuorisotyö- lautakunnassakin antoivat tukensa tälle ehdotukselle. Kaikissa vaiheissa, jolloin tätä asiaa on käsitelty ja joissa minä olen ollut mukana, olen erityisesti korostanut, että koko tämän kysymyksen menestymisen mahdollisuus perustuu siihen, että saadaan näiden rahastojen johtoportaat tasapuolisesti määrättyiksi, ja että myöskin varojen käyttö sitten aikanansa järjestetään niin, että eri piirit pääsevät näistä varoista osalliseksi. Siinä vaiheessa, jolloin tätä asiaa on käsitelty, ei vielä tietysti ole ollut mahdollisuutta tarkoin arvioida sitä, minkälaiseksi tilanne käytännössä muodostuu, mutta koska yritys käsitykseni mukaan on ollut sentään puollettavissa, niin on ollut vaikeaa vetäytyä siitä syrjään heti alkuun, koska ei ole mitään suoranaista syytä, jonka perusteella näin olisi voitu tehdä. Täällä on esitetty epäilyksiä ja epäilyksiä on ollut niilläkin, jotka ovat olleet tässä mukana, mutta toistaiseksi on ollut aihetta katsoa, minkälaiseksi tilanne kehittyy. Sitä paitsi ei vielä monienkaan järjestöjen taholta ole esitetty valituksia siitä, että tähän yritykseen liittyvissä puuhissa olisi esiintynyt jonkinlaista meikäläisten syrjimistä, päin vastoin monilla tahoilla juuri sosialidemokraatit ovat olleet näiden rahastojen johtavissa paikoissa. Mutta jos todellakin näyttää siltä, että tilanne kehittyy vaikeaksi ja meidän on syytä epäillä vastaista varojen jalkoa, niin silloin on syytä tarkistaa kanta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa ovat eräät edustajat kiinnittäneet huomiota järjestösihteeri Puskalan esitykseen vuoden

1952 tapahtumista. Kun ei ole tehty mitään erikoisia päätöslauselmaehdotuksia, niin käsitän, että esitetyt lausunnot on tällä tavoin nyt saatettu tulevan puolueitoimikunnan tietoon ja toveri Puskalan samaten kuin Wikströminkin esitys merkitään puoluekokouksen tietoon saatetuksi.

Puolueitoimikunnan tilikertomukset vuosilta 1949—1951 ja tilintarkastajain lausunnot.

Puheenjohtaja: Esityslistan mukaan meillä on käsiteltävänä nyt puolueitoimikunnan tilikertomukset vuosilta 1949—1951 ja tilintarkastajain lausunnot.

Eilen illalla jaettiin jo kaikkien kolmen vuoden tilinpäätökset ja tulostaseet edustajille ja samoin jäljennökset tilintarkastajain lausunnoista ja nyt meidän pitäisi näiden perusteella ryhtyä asiaa käsittelemään. Asiasta tekee lyhyen esityksen kokoukselle taloudenhoitaja Paananen. Asia on ollut myöskin jo raha- ja talousvaliokunnan käsiteltävänä ja raha- ja talousvaliokunta on antanut näistä tilinpäätöksistä seuraavanlaisen lausunnon:

"Tarkastettuaan Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y:n tilinpäätökset vuosilta 1949, 1950 ja 1951 päätti valiokunta esittää puoluekokoukselle tili- ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille. Keskusteltaessa puolueen toiminnan rahoituksesta lähivuosien aikana valiokunta totesi rahoitusvaikeudet erittäin suuriksi, koska ylimääräiset tulolähteet, joilla puolueen menot tähän asti on suurimmaksi osaksi hoidettu, näyttävät ehtyvän. Sen vuoksi valiokunta kehoittaa puolueitoimikuntaa harkitsemaan puolueen menojen supistamismahdollisuutta sekä etsimään uusia rahoituskeinoja.

Helsingissä 23 päivänä toukokuuta 1-952.

Raha- ja talousasiain valiokunta."

Annan puheenvuoron taloudenhoitaja Paanaselle.

Paananen: Kun näitä numeroita katselee, huomataan, että vuosi 1949 on muodostunut vuosiin 1950 ja 1951 verraten menoiltaan melko kohtuulliseksi. Jäsenmaksujen osuus kulujen peittämisessä oli tällöinkin vain noin .124 %. Varsinaisista tuotoista saatiin kaikkiaan tuloja vain noin 21.3 % kaikista kuluista.

Vuosi 1950 muodostui kokonaislukumääriltään jo huomattavasti suuremmaksi. Rahoituspuolen tuloista oli jäsenmaksujen osuus kokonaiskuluista ainoastaan 6,6 % ja kaikkien varsinaisten tuottojen osuus noin 14 %. Kulujen osalta rahoitus oli siis vuonna 1950:kin pääasiassa hoidettava ylimääräisillä tuotoilla.

Vuonna 1951 oli jäsenmaksujen osuus ainoastaan 8,38 % puolueen vuoden 1951 kokonaismenoista. Varsinaiset tuotot tekivät kokonaiskuluista ainoastaan 15,87 %. Ylimääräisillä tuotoilla saatiin tämä rahoitus kuitenkin suoritetuksi.

Puheenjohtaja: Olemme kuulleet taloudenhoitaja Paanasen selostuksen vuosien 1949, 1950 ja 1951 tilinpäätöksistä ja samoin raha- ja talousvaliokunnan asiaa koskevan lausunnon. Minulla on alkuperäiset tilintarkastuslausunnot. Omasta puolestani olisin sitä mieltä, että nämä tilinpäätökset pitäisi kiitoksella hyväksyä ja vahvistaa, koska puoluetoimikunta on näinä vaikeina vuosina pystynyt hankkimaan näinkin paljon varoja puolueen toiminnan tukemiseksi. Järjestöt ja jäsenet eivät ole niitä kovin paljon hankkineet ainakaan siellä meidän paikkakunnallamme.

Puoluekokous vahvistanee yksimielisesti vuosien 1949, 1950 ja 1951 tilinpäätökset kiitosmaininnalla siitä, että puoluetoimikunta on saanut näinkin paljon rahaa kootuksi näinä vaikeina aikoina.

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Puoluekokous myöntänee myöskin puolueuustolle, puoluetoimikunnalle ym. tili- ja vastuuvollisille tili- ja vastuuvapauden vuosilta 1949, 1950 ja 1951.

Hyväksytään.

Sos.-dem. Pienviljelijäin neuvottelukunnan toimintakertomukset.

Puheenjohtaja: Otetaan käsiteltäväksi esityslistan 12 asia: Sos.-dem. Pienviljelijäin neuvottelukunnan toimintakertomukset. Ne on painettuna puoluetoimikunnan vuosikertomusvihkon sivuilla 77—81.

Halutaanko keskustelua? — Keskustelu on päättynyt.

Toimintakertomukset hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomukset.

Puheenjohtaja: Seuraa sos.-dem. eduskuntaryhmän toimintakertomukset. Niistä on puoluekokouksen jäsenille jaettu erikoinen vihkonen.

Toimintakertomukset hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Puolueneuvoston ja tilintarkastajain palkkiot.

Puheenjohtaja: Seuraavana asiana on: määrätään puolueneuvoston ja tilintarkastajain palkkiot.

Raha-asiainvaliokunta on kuulemma ehdottanut, että puolue-neuvoston jäsenten palkkio olisi 1.000 markkaa matka- ja kokous-päivältä ja matkakulut III luokan tariffien mukaan.

Hyväksyttäneen? ;

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Tilintarkastajain palkkion raha-asiainvaliokunta ehdottaa maksettavaksi laskun mukaan.

Hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Puolueneuvoston jäsenet.

Puheenjohtaja: Tämän jälkeen seuraa 15. kohta: valitaan puolueneuvoston jäsenet. Sen jälkeen tulee puoluetoimikunnan jäsenten valitseminen ja sitten vielä 17 asiana tilintarkastajain vaali.

Nyt ehdokkaita voidaan täällä asettaa, mutta asia täytynee panna menettelytapavaliokuntaan käsitykseni mukaan ja aamiais-tunnilla, joka alkaa kello 12, jos ei täällä olla vielä valmiita ehdokkaittenkaan asetteluun, voisivat sitten eri "ryhmäpiirit", jos sellaisia on olemassa, neuvotella tästä asiasta.

Ensiksi olisi nyt esillä puolueneuvoston jäsenten vaali. Puolueen säännöissä sanotaan 34 §:ssä: "Puolueneuvoston jäseniä ovat: 1) puoluetoimikunnan jäsenet, 2) piirikokousten esittämistä ehdokkaista puoluekokouksen valitsevat jäsenet, yksi varsinainen ja yksi varajäsen piirijärjestön alajärjestöjen henkilöjäsenten jäsenmäärän kultakin alkavalta 2.500 luvulta. Jäsenmääräksi puolueneuvoston jäsenten lukumäärää määrättäessä otetaan sen vuosineljänneksen jäsenmäärä, miltä piirijärjestö on suorittanut verot viimeksi ennen puoluekokousedustajani vaalipäivää."

Tiedustelisin, onko täällä koottuna piirikokousten asiaa koskevat ehdotukset?

Puskala: Ehkä saan esitellä sen ehdokasluettelon, joka piireissä on tehty:

Helsingin piiri: vakinaisiksi Kiri, Paavo, Salmela, Irja, varalle Rantala, Yrjö, Paasivuori, Arvo.,

Uudenmaan piiri: vakinaisiksi Tuominen, Jorma, Jokinen,

kalle, Malin, Viljo, varalle Valjanti, Uuno, Mehtonen, Viljo, Helle Veikko.

Turun piiri: vakinaiseksi Tamminen, Kaarlo, Huhdanoja, Vihtori, varalle Virtanen, Pekka, Lehtinen, M. E.

Satakunnan piiri: vakinaiseksi Fallila, Vihtori, Ketola, Frans E., Kokko, Pekka, varalle Rantanen, Vilho, Kuusela, Hannes, Kröpi, Vilho.

Hämeen eteläinen piiri: vakinaiseksi Porttikivi, Eino, Poikonen, Oma, Ojanen, Sulo J., varalle Palkamo, Unto, Jokela, Olavi.

Hämeen pohjoinen piiri: vakinaiseksi Lindfors, Erkki, Syrjänen, K. V., Mäkinen S. E., Lehtinen, Erkki, varalle Lindholm, Mauno, Kolinen, Elsa, Kaivola, Oivo, Hammar, Erkki.

Kotkan piiri: vakinaiseksi Lindqvist, Hugo, Matilainen, Kalle, Lappalainen, Urho, Helle, Ernst, Torvinen, Kalle, varalle Kuusela, Pauli, Nurminen, Rikhart, Vainio, Arvo, Karttaavi, Olavi, Mansner, Toivo.

Mikkelin piiri: vakinaiseksi Kaukinen, Onni, Lötjönen, J. V., varalle Salonen, Toivo, Kokkonen, Onni.

Kuopion itäinen (Joensuu) piiri: vakinaiseksi Väisänen, Jalmari, Romppanen, Eino, varalle Mustonen, Arvi, Vääntinen Yrjö.

Kuopion läntinen (Kuopio) piiri: vakinaiseksi Hult, Mikko, Kilpiö, Valo, varalle Nurmi, Yrjö, Kutvonen, Uuno.

Vaasan itäinen (Jyväskylä) piiri: vakinaiseksi Lehtinen, Felix, Kolehmainen, Evert, Sinipaasi, Arvi, varalle Palonen, Emil, Rönnqvist, Väinö, Lamminmäki, Niilo.

Vaasan eteläinen piiri: vakinaiseksi Vuorinen, Viljo, varalle Lahtinen, Mikko.

Vaasan pohjoinen (Kokkola) piiri: vakinaiseksi Palm, Kalle, varalle Lassila, Lassi.

Oulun piiri: vakinaiseksi Väyrynen, Antero, varalle Fränti, Eeva.

Kajaanin alipiiri: vakinaiseksi Mikkonen, Konsta, varalle Karjalainen, Eetu.

Lapin piiri: vakinaiseksi Saavalainen, Niilo, varalle Perälä, Viljo, sekä:

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto: vakinaiseksi Ekman, Johannes, varalle Sundqvist, FHtiof.

Puheenjohtaja: Puoluekokous voinee hyväksyä nämä piirikousten asettamat ehdokkaat, valita heidät puolueuuvoston jäseniksi?

Hyväksytään.

Puoluetoimikunnan jäsen ehdokkaat.

Puheenjohtaja: Nyt aletaan asettaa ehdokkaita puoluetoimikunnan jäseniksi. Ensimmäinen puheenvuoro asiassa on Ojasella.

Keskustelu:

Ojanen: Hyvät toverit! — Kai vielä muistetaan viime puoluekokouksesta, jolloinka allekirjoittanut nimesi puoluetoimikunnan yhdeksi ehdokkaaksi toveri Eino Raunion. Silloin kuitenkin toveri Mansner, vaikka oli kysymys vaalista ja oli enemmän ehdokkaita kuin puoluetoimikuntaan valittiin, esti tämän vaalin. Nyt minä ehdottaisin edelleen Hämeen eteläisestä piiristä, vaikkei täällä piireittäin tarvitse mennäkään, puoluetoimikunnan yhdeksi jäseneksi kansandustaja Eino Raunion Forssasta.

Puheenjohtaja: Ennen kuin annan lisää puheenvuoroja kiinnitti huomiotani, että meidän esityslistamme on hieman puutteellinen. Meidän olisi ensin valittava tai kaiketi tehtävä nyt ehdotus puolueen puheenjohtajasta, koska sääntöjen 42 §:ssä sanotaan: "Puoluetoimikunta valitaan puoluekokouksessa siten, että erikseen valitaan puoluetoimikunnan puheenjohtaja, puoluesihteri ja ruotsinkielisten järjestöjen edustaja sekä sen jälkeen suljetuilla lipuilla kuusi muuta jäsentä ja kolme varajäsentä". Ehkä me nyt muuttaisimme asian käsittelyjärjestystä sillä tavalla, että puhuttaisiin ensin puolueen puheenjohtajasta. Täällä on paljon puheenvuoroja puoluetoimikunnan jäsenistä ja ne tulevat sitten aikanaan. Puolueen puheenjohtajakysymyksestä pitäisi nyt kaiketi ensin keskustella.

Leskinen: Minun käsitykseni tämän vaikean kysymyksen ratkaisemisesta — ei puheenjohtajakysymyksen, vaan yleensä puoluetoimikunnan kokoonpanon ratkaisemisesta — on, että se menettelytapa, johonka eilen ryhdyttiin ja joka varmasti poikkeaa kaikkien sodan jälkeisten puoluetoimikunnan kokoonpanoa koskevien neuvottelujen luonteesta, on oikea. Menettelytapavaliokunta kokountui jo eilen ja asiantuntijana, joksi minut sinne nimettiin,

minulla oli tilaisuus esittää käsitykseni niin henkilöistä kuin niistä vaikuttimista, jotka johtivat tietynlaiseen ehdollepanoon.

Minusta olisi oikein menetellä niin, että kun aikaa on — jollei tämä päivä riitä, niin vielä huomina, ja jollei se riitä, niin otetaan lisää aikaa — tilanteen kaikinpuoliseksi punnitsemiseksi, ja kun menettelytapavaliokunta nimenomaan otti tehtäväkseen keskustella, ei vain omien piiriensä, vaan kaikkien piirien edustajien kanssa kaikista henkilökysymyksistä, että nimettäisiin täällä ehdokkaita, otettaisiin huomioon niin Eino Raunio kuin muutkin ja annettaisiin tämä ehdokaslista mennä menettelytapavaliokuntaan ja suoritetaan sitten punnitseminen mieluummin vaikka pitemmällä pienellä piirikuntien asiantuntijaneuvottelukokouksia jne., jotta voidaan rauhassa ja mahdollisimman avoimesti asiasta keskustella. Minä luulen, että se olisi eduksi tämän tärkeän kysymyksen ratkaisemiselle, ja minä korostan sitä, että sen paremmin omassa asiassani kuin puolueen puheenjohtajakysymyksessä kuin myöskään puoluetoimikunnan jäseniin nähden ei ole mitään sellaisia ennakkopäätöksiä, etteikö tällä kokouksella olisi kaikki mahdollisuus niitä punnita. On yleensä vähän vaikeampaa muuten ruveta jäsenistä suuren kokouksen edessä kaikilta osiltaan punnitsemaan (Kokouksesta: Oikein!).

Puheenjohtaja: Sitten on ehkä parempi, että esitetään vain ehdokkaita ja päätetään sitten, kuka valitaan puheenjohtajaksi ehdokkaista menettelytapavaliokunnan esityksen mukaisesti.

Täällä on esitetty puoluetoimikunnan jäsen ehdokkaaksi Eino Rauniota. Kuka on sitten jättänyt lapun, jossa on kolme ehdokasta puoluetoimikunnan jäseniksi: Kuusela, Lepistö, Muikku, pyydän mainitsemaan nimen (Romppanen: Romppanen, Eino) — hyvä on.

Virtanen: Kannatan Ojasen tekemää ehdotusta Raunion ehdoista.

Aune Seme: Ehdottaisin puoluetoimikuntaan tähänastiset jäsenet ja yhden naisjäsenen lisää, niin että valittaisiin kaksi naisjäsentä, Martta Salmela-Järvinen ja Tyyne Leivo-Larsson. Tätä ehdotustani perustelen sillä, että tällainen toivomus ei liene kohutun sen vuoksi, että mehän tiedämme, että meidän puolueemme jäsenistä tilastojenkin mukaan ainakin 30 % on naisjäseniä. Mutta vaikka nyt ajateltaisiinkin, ettei kysymystä otettaisi tältä kannalta, vaan lähdetäisiin siitä, että me tarvitsemme puoluetoimikuntaan hyviä sosialidemokraatteja, hyviä edustajia, niin varmastikaan ei voida kieltää näiden kahden henkilön ansioita tässäkin suhteessa. Mutta meidän naisten kannalta haluan esittää myöskin

sen, että mikäli kysymykseen tulee vain yksi jäsen, tämä olisi Tyyne Leivo-Larsson.

Puheenjohtaja: Haluako Romppanen enemmän perustella ehdotustaan? Minä olen listalta ottanut jo ne nimet ehdokaslistaan.

Romppanen: En sen enempää, mutta kun pienviljelijöitä on niin paljon sosialidemokraattisessa puolueessa, niin heitä pitäisi siis enemmän mahtua puoluetuomikuntaan.

Kaukinen: Pyydän esittää puoluetuomikuntaan ehdokkaaksi toveri Onni Hiltusen.

Salomaa: Kannatan Kaukisen tekemää ehdotusta sikäli, että Onni Hiltunen tulisi yhdeksi puoluetuomikunnan jäseneksi.

Kärnä: Kannatan Ojasen tekemää ehdotusta. Kannatan myös Romppasen tekemää ehdotusta puoluetuomikunnan jäseniksi Matti Lepistö, Valter Kuusela ja Otto Muikku. Perustelen tätä sillä, että pienviljelijöitä ammatinharjoittajina ja äänestäjinä maassamme ja myöskin meidän puolueessamme on suurin ryhmä, ja koska puoluetuomikunnassa tähän saakka ei ole ollut vakinaisina jäseninä ja pienviljelijäin edustajana varsinaisesti kuin Matti Lepistö, niin katsoisin, että suurin osa ainakin edustajista, jotka ovat maaseudulta, voisivat yhtyä tähän meidän Joensuun piiriin tekemään ehdotukseen.

Juutilainen: Hyvät puoluekokoustoiverit! — Me muistamme puoluekokoukset 1944 ja 1946. Niinä aikoina ovat käyneet voimakkaat poliittiset mainingit. Muistamme myöskin puoluekokouksen 1949 ja sen jälkeisen ajan, jolloinka huomattavasti nuo mainingit ovat tasaantuneet ja puolue on saanut työskentelyssään tasaisen ja rauhallisen linjan. Tämä varmasti on johtunut nimenomaan puoluetuomikunnan onnistuneesta kokoonpanosta ja ennen kaikkea siitä, että puolueen puheenjohtajana on ollut mies, joka on pystynyt myöskin näitä maininkeja tasaamaan. Näin ollen minä toivoisin, että tämä puoluekokous ensinnäkin puolueen puheenjohtajan asettelussa asettuisi yksimielisesti entisen puolueen puheenjohtajan Emil Skogin taakse, ja samalla myöskin esittäisin puoluetuomikuntaan Valdemar Liljeströmin, Aku Sumun ja Viljo Kuukkasen. On nimittäin otettava huomioon, että sosialidemokraattinen työväenpuolue on valtaosaltaan kokoonpantu nimenomaan palkannauttijoista ja pienviljelijöistä ja näin ollen myöskin näillä molemmilla ryhmillä täytyy olla mahdollisimman voimakas edustus puoluetuomikunnassa.

Palmu: Toveri Juutilainen edellisessä puheenvuorossa viittasi niihin maininkeihin, mitä sodan jälkeen puolue-elämässämme

tapahtui. Näihin kysymyksiin myöskin Porin sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö evästyskokouksessaan kiinnitti huomiota ja totesi, että puolueemme tällä kertaa ehkä ansioitunein ja kokenein voima on meidän edellä mainittujen olosuhteiden vuoksi jouduttu jättämään käyttämättä. Tämän johdosta katsottiinkin, että nyt on tullut jo aika noiden aikojen vierieissä jo taaksepäin vetää esiin myöskin tällaiset kyvyt ja Porin sosialidemokraattinen kunnallisjärjestö yksimielisesti päätyi siihen, että puolueemme puheenjohtajaksi olisi saatava tuomari Väinö Tanner. Hän jos kukaan on varmasti talouselämässämme kyvykäs mies hoitamaan tätä tärkeää tehtävää. En tahdo aliarvioida nyt puolueemme puheenjohtajana ollutta toveri Skogiakaan, hän on tehtävänsä hyvin hoitanut niissä vaikeissa olosuhteissa.

Mitä tulee puoluetoimikunnan muihin jäseniin, niin meillä siellä tehtiin myöskin seuraava ehdotus: että puoluetoimikuntaan olisi saatava suoraan työmaalta rasvanahkainen työmies noin suomalaisittain puhuen. Tämä ehdotus tuli vielä varsinaisesti virkamiesten taholta, ja otettiin se hyvinkin lämpimästi vastaan. Henkilökohtaiseen nimeämiseen siellä ei kuitenkaan katsottu voitavan lähteä, koskapa tällainen henkilö pitäisi löytää täältä Helsingistä.

Kauria: Hyvät puoluetoverit! — Meillä on edessämme tärkeä vaali, sikäli että joudumme valitsemaan puoluetoimikunnan jäsenet. Me tiedämme, että meidän puolueemme on maalaisliittolaisten kanssa yhteistoiminnassa hallituksessa, ja jotta meidän voimamme hallituksessa ja puolueessa olisi riittävän maatalousvoimainen, olisi meidän otettava huomioon puoluetoimikunnan jäsenen vaalissa, että myöskin maatalousasiantuntemus tulisi riittäväällä teholla puoluetoimikunnassa huomioon otetuksi. Saadaksemme voimamme lisääntymään täytyisi meidän saada maaseutuväestöä enemmän puolueeseemme mukaan. Ja sitä ei suinkaan saavuteta sillä, että puoluetoimikunnassa vähennetään maaseudun edustajia.

Olisin Eenokki Pusan pysyttämisen kannalla tällä ehdokkaiden listalla, toisena henkilönä ehdotan valittavaksi puoluetoimikuntaan agronomi Hannes Tiaisen.

Puheenjohtaja: Elsa Kolinen on kirjallisesti ilmoittanut kannattavansa Tyyne Leivo-Larssonin ja Martta Salmela-Järvisen -ehdokkuutta.

Ranta: Kun Kymen piiri täällä mies- ja naislukuisana Vaati eilen edustusta menettelytapavaliokunnassa, ei se suinkaan joh-

tunut siitä, että meillä olisi siellä puoluetoimikuntaan omia ehdokkaita. Päin vastoin ajateltiin, että tällainen suuri piiri edustettuna jo menettelytapavaliokuntaportaalla voisi siellä olla terveellinen tasoittamaan niitä monia erimielisyyksiä, mitä tässä kysymyksessä ilmeisesti on ja nyt jo tuntuu olevan. Kymen piirin edustajisto on neuvotellut tästä kysymyksestä ja päätenyt siihen, että puolueen johdossa ei pitäisi tehdä mitään erittäin syvälle käyviä muutoksia, vaan meidän olisi jatkettava suurin piirtein sitä linjaa ja niiden miesten johdolla, jotka tähän asti-kin ovat olleet puolueen johdossa. Tämä meidän kannanotomme perustuu siihen, että puolue-elämä ja puoluevaikutus aivan viime aikoina ja viime vuosinakin, sanoisin, meidän maassamme on jatkuvasti noussut, ja puolueen asema tämän valtakunnan asioiden hoidossa nyt on kenties merkittävämpi ja sen sana painavampi, — siitä huolimatta, että meidän parlamenttiedustuksemme ei niin kovin suuri ole — kuin se on ollut milloinkaan aikaisemmin. Ja tämän vuoksi, ketään muita ehdokkaita väheksymättä, me tulimme siihen tulokseen, että kun me olemme näin tasaisessa eteenpäinmenossa, niinkuin on jo täällä sanottu, niin ei ole mitään syytä ryhtyä tekemään vain muodon vuoksi muutoksia puoluejohdossa. Saattaa olla tyytymättömyyttä yhteen ja toiseen otteeseen ja nimenomaan Kymen piiri eräissä käytännön kysymyksissä — ei periaatekysymyksissä — on ollut puoluetoimikunnan eräisiin päätöksiin tyytymätön, mutta ne eivät paina mitään silloin kun on kysymys niin laajasta kysymyksestä kuin puolueen johdon järjestäminen seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Ja tämän vuoksi me evästäisimme menettelytapavaliokuntaa tekemään niin vähän muutoksia kuin mahdollista puolueen johdon kokoonpanoon. Minä tosin erikoisesti henkilökohtaisesti toivoisin, mikäli siinä joitakin muutoksia tehdään, että kunnalliselämä saisi siinä mahdollisimman asianmukaisen edustuksen. Tämä nimenomaan sen vuoksi, että sosialidemokraattien hoidettavana on jo niin tavattoman suuri panos ja palsta kunnalliselämän piirissä.

Edelleen me mainitsimme yhtenä ehdokkaana täällä toveri Oittisen, mutta me emme mitään varauksia esitä, vaan esitämme vain tuollaisena kainona toivomuksena menettelytapavaliokunnalle nämä siinä suhteessa, että muutoksiin katsotaan olevan syytä.

Nilsson: Hyvät puoluetoverit! — Minä tahtoisin puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi esittää eduskunnan puhemiehen K-A. Fagerholmin ehdokkuutta. Kellä on ollut tilaisuus seurata läheltä

toveri Fagerholmin työtä, hän on voinut huomata, että meillä on tuskinpa ketään muuta, jolla on samanlaiset kyvyt sovittaa keskenään ristiriitaisia tahoja ja myöskin erottaa oleellisen vähemmän oleellisesta ja saada tärkeät asiat sillä tavalla luistamaan. Hänen kokemuksesta ei tarvitse olla eri mieltä, sen me tunnemme kaikki.* Sen takia minä esittäisin hänet puoluetoimikunnan puheenjohtajaehdokkaaksi. Ellei nyt kuitenkaan tämä menisi läpi, niin käyttäisin tätä tilaisuutta hyväkseni esittäökseni hänet kuitenkin puoluetoimikunnan jäseneksi. Meillähän on ollut sellainen tapa, että siellä on ollut eräs ruotsalainen edustaja, ja meillä on aivan yksimielinen käsitys siitä, että Fagerholmin pitäisi tulla täksi puoluetoimikunnan jäseneksi.

Matilainen: Nähdäkseni ehdokas Onni Hiltunen on jo entuu[^] destaankin tunnettu. Hän on ollut puolueen puheenjohtajana ja kannattaisiin hänen puoluetoimikuntaan valitsemistaan. Myöskin olisi erittäin tärkeätä, että se ehdokaslista, jonka Lampinen tänne jätti, huomioitaisiin laajan pienviljelijäväestön kannalta katsoen.

Puheenjohtaja: Minä ilmoitan välillä, että edustaja Luoto on kannattanut Rannan tekemää ehdotusta kirjallisesti, ja Leo Lehtonen, Ossian Laakso ja Eino Tuominen ovat ehdottaneet puoluetoimikunnan jäseneksi kansanedustaja Rafael Paasion. Sitten Lindfors ja Mäkinen ovat kannattaneet nykyistä puoluetoimikuntaa sellaisenaan ja lisäehdokkaaksi ehdottaneet Aarre Simonsen, Olavi Lindblomin ja Veikko Helteen.

Taisto Laakso: Täällä juuri puheenjohtaja mainitsi, että on asetettu ehdokkaaksi myöskin yksi SAK:n edustaja, toveri Lindblom, ja minä olisinkin käyttänyt vain muutaman sanan siitä, että SAK:n osuus puoluetoimikunnassa olisi ehkä paikallaan, jos se olisi suurempi nykyisen yhden edustajan sijasta. Nykyisinhän on ollut SAK:oa edustamassa puoluetoimikunnassa ainoastaan Aku Sumu, joskin siellä kyllä ovat olleet ammattiyhdistysmiehet Kuukkanen ja Liljeström, jotka kuitenkin eivät ole olleet siellä SAK:n edustajina.

Toivoisin, että menettelytapavaliokunta huomioisi tämän, että SAK keskusjärjestönä saisi kaksi paikkaa puoluetoimikunnassa.

Mellin: Hyvät toverit! — Täällä edellinen toveri mainitsi Kuukkanen nimen. Kuukkanen edustaa nuorisoliittoa, minkä takia tulinkin tänne sitä esittämään. Ja kannatan edelleen täydellisesti toveri Juutilaisen ehdottamia ehdokkaita, joita kai ei tarvitse mainita tässä.

Antti Hietanen: On tullut sekä nuorisoliiton että tietääksemme myöskin puoluetoimikunnan kannalta katsoen hyödylliseksi tavaksi, että puoluetoimikuntaan on valittu myös edustus nuorisoliitosta. Meillä on varsin vähän sellaisia ryhmäpyyhteitä, joita me tällä tavoin haluamme ajaa lävitse ja joita me tällä tavoin haluaisimme tukea. Ainoa seikka, jota me tässä yhteydessä pidämme tärkeänä, on se, että puolueen ja nuorisoliiton välit säilyvät tällä tavoin läheisinä.

Nuorisoliiton puolesta pyydän esittää, että Viljo Kuukkanen, liiton puheenjohtaja, valittaisiin edelleenkin puoluetoimikunnan jäseneksi.

Puheenjohtaja: T. Kokko on kirjallisesti ilmoittanut kannattavansa Palmun tekemää ehdotusta Väinö Tannerin valitsemista puolueen puheenjohtajaksi.

Eronen: Kun nykyinen puoluetoimikunta on kokonaan Helsingistä, evästyksenä me nyt menettelytapavaliokunnalle esittäisimme, että tulevaan puoluetoimikuntaan valittaisiin maaseudun edustajia ja yhdeksi Uudenmaan edustajaksi ehdottaisin toveri Unto Suomisen Keravalta.

Puheenjohtaja: Olen merkinnyt itselleni puheenvuoron. — Ellei kukaan ole tullut maininneeksi puoluesihtööri Väinö Leskisen nimeä, ajattelin ehdottaa häntä entiselle paikalleen. Onneksi tässä tuli sitten kannatuksia useampiakin kirjallisesti, jotka kannattavat Väinö Leskisen valitsemista: Vaakanainen, Tähtinen ym., jotka kannattavat häntä puoluesihtööriksi, ja puheenjohtajaksi Väinö Tanneria. Nilssonin tekemää ehdotusta Fagerholmin valitsemista kannattaa edustaja Sundman.

Kartaavi: Hyvät toverit! — Minulla ei ole ketään henkilökohtaista ehdokasta. Minä rohkenen kuluttaa teidän aikaanne vain siksi, koska taaskin näyttää siltä, että kun puoluetoimikuntaa valitaan, niin erilaiset nurkkakuntaisuudet alkavat taas edelleen näytellä liian suurta osaa. Täällä on puhuttu, että SAK:lla pitäisi olla enemmän puoluetoimikunnassa kannatusta ja edustusta, metalliliitolla pitäisi olla enemmän edustusta puoluetoimikunnassa, pienviljelijöillä pitäisi olla enemmän edustusta, nuorisolla pitäisi olla enemmän edustusta jne. Meillä on vain muutama paikka puoluetoimikunnassa ja minun toivomukseni olisi se, että aie saisimme sinne mahdollisimman hyviä, mahdollisimman horjumattomia ja mahdollisimman voimakkaasti taistelevia sosiaalidemokraatteja, joten tämän pitäisi olla pääasia. Jos meidän jou-

kostamme löytyy tällaisia hyvin voimakkaita sosialidemokraattisia taistelijoita, niin tervetuloa! Mutta pitäkäämme tätä puoluekysymystä joka tapauksessa etualalla. Meillä on myös sellainen ryhmäkunta aika voimaakkaasti lisääntynyt puolueessamme, että jos minä tekisin ehdotuksen siitä, että sille myöskin pitäisi varata paikkoja, niin minä uskon, että te kummastuisitte. Minä kerran jouduin eräässä paikassa perämiesten kanssa poliittisista kysymyksistä hieman riitaan ja hermostuneena siinä sanoin, että kylähän tekin nyt tämän verran ymmärrätte, mutta että te ette helpolla halua antaa periksi, niin nämä herrat katsoivat toinen toistaan silmiin ja toinen sanoi sitten huonolla suomen kielellä, että "mitä helvetti sinä aina puhua te toisin ajatteleva. Se samma Fagerholm minä aina olen ehdottanut, mitä sinä tahto aina kehua", ja sitten tästä tuli varsin mainio keskustelu. Palasimme tähän samaan kysymykseen ja nämä perämiehet olivat antaneet Fagerholmille henkilökohtaisen kannatuksensa, vaikka minä olin pitänyt heitä täydelleen porvareina ja olivatkin mielipiteiltään porvareita, mutta he kuitenkin luottivat sosialidemokraattisen puolueen toimintaan, ja sitä varten he kertoivat jo pari kertaa äänestäneensä sosialidemokraattista puoluetta ja sanoivat, että heidän paikkakunnallaan on samanlaista kaulusköyhälistöä aika runsaasti, joka äänesti myös sosialidemokraatteja.

No niin. Minä mainitsen edelleen, että minä en missään tapauksessa halua tehdä sellaista ehdotusta, että kaulusköyhälistön edustajille pitäisi varata paikkoja puolutoimikunnassa, vaan ainoastaan, tehdä esityksen siitä, että meidän on kerta kaikkiaan enempi keskityttävä siis sosialidemokraattiseen taistelu henkeen ja taistelutahtoon ja jätettävä tuollaiset erikoiskysymykset sivuseikoiksi ja ne voidaan muissa puolueen elimissä hoitaa siinä tapauksessa, jos puoluettoimikunta on jossakin kysymyksessä liian vähän asiantuntija (Kokouksesta: Oikein — Suosionosoituksia).

Puheenjohtaja Toveri Parkkonen ilmoittaa kirjallisesti kannattavansa Erosen ehdotusta Suomisen valitsemiseen nähden.

Martta Kulonen: Hyvät puoluetoverit! — Meidän puolueemme on paisunut erittäin suureksi ja arvovaltaiseksi puolueeksi tässä maassa ja tällä puolueella on nyt jo paljon suurempi kansainvälinenkin merkitys kuin sillä on ollut näihin asti. Minä haluankin tässä tuoda esiin sen, että tämän kokouksen joukossa on henkilöitä, jotka periaatteessa ovat sitä mieltä, että tämän puolueen pitäisi nyt valita itselleen kaksi puheenjohtajaa eräiden muiden

maiden puolueiden esimerkin mukaan. Tästä asiasta on esityslistalla alustus, ja koska tämä asia tulee myöhemmin, niin olen sen halunnut esittää myös tässä yhteydessä siltä varalta, että tämä alustus tulisi kokouksessa hyväksytyksi.

Me jokainen, jotka olemme puolue-elämässä mukana, tiedämme, kuinka paljon myöskin naisjäsenet tekevät työtä kentällä ja perusjärjestöissä. Se ei meidän kenenkään mielestä varmaankaan ole aliarvioitua työtä. Me ymmärrämme myöskin sen, että puheenjohtajan valitseminen on myöskin henkilökysymys, mutta kun meillä on vara valita myös naispuolinen henkilö tälle paikalle, sellainen henkilö, joka pystyy tähän tehtävään, niin tämäkin kysymys on silloin järjestyksessä ja siltä varalta, että se alustavasti menee lävitse sääntöjenkin mukaan, jolloinka puolueelle voidaan valita kaksi puheenjohtajaa, niin minä ehdotan, että asianomainen valiokunta ottaisi tämän ehdotuksen huomioon, ja ehdotan tälle paikalle toveri Tyyne Leivo-Larssonin.

Puheenjohtaja: Uno Koskinen on tehnyt ehdotuksen Penna Tervon valitsemisesta puolueen puheenjohtajaksi, ja tätä ehdotusta kannattaa kirjallisesti Aulis Komi.

Aino Räisänen: Kun puoluetuomikuntaan valitaan kaikkiaan 12 jäsentä, olisi toivottavaa, että tästä joukosta olisi kaksi naista. Täällä on ehdotettu puoluetuomikuntaan Martta Salmela-Järvinen ja Tyyne Leivo-Larsson ja yhdyin kannattamaan tätä ehdotusta. Myöskin yhdyin kannattamaan edellistä puheenvuoroa siinä mielessä, että jos toinen puheenjohtaja valitaan, niin tälle paikalle ehdotan Tyyne Leivo-Larssonin.

Matilainen: Minkäänlaisia suuria muutoksia puoluetuomikunnan kokoonpanossa ei nähdäkseni olisi tarpeellista suorittaa. Ensiksikin katsoisin tarpeelliseksi valita meidän nykyisen puheenjohtajamme uudelleen. Myöskin nykyisen sihteerin kannalla olisin, että toveri Leskinen pidettäisiin edelleen sihteerinä, ja puoluetuomikunnan jäsenyyteen kannatan mahdollisimman vähän muutoksia. Mielestäni, näkisin ammattiyhdistysväen silmillä katsottuna, että Olavi Lindblom tulisi tulevaan puoluetuomikuntaan, sillä hänen nimellään on hyvä kantavuus kautta koko maan ammattiyhdistysliikkeen keskuudessa.

Puheenjohtaja: On tullut kirjallinen ilmoitus, että kansanedustaja Viljo Virtasta ehdottavat puoluetuomikuntaan edustajat Veijalainen ja Tuominen.

Heinonen: Hyvät toverit! — Olemme ajatelleet, että Hämeen eteläisestä olisi ehdokkaaksi saatava Olavi Kajala.

Hakala: Kannatan Heinosen tekemää ehdotusta.

Kuoppala: Sosialidemokraattisen Nuorisoliiton sihteeri puhui jo liittomme puheenjohtajan toveri Kuukkasen puolesta. Minä toivon, että hänet menettelytapavaliokunta huomioi sen puoluetoimikunnan jäseniä valittaessa.

Mitä tulee puolueen puheenjohtajan vaaliin, niin ainakin henkilökohtaisesti olisin kannattamassa toveri Tanneria sen johdosta, että sodan jälkeen, kun kommunistit ryhtyivät taistelemaan sosialidemokraattista puoluetta vastaan, niin suurin saavutus, minkä he ovat saavuttaneet tähän päivään saakka, on se, että ne saivat silloin toveri Tannerin pois puheenjohtajan paikalta. Käsittääkseni tilanne tällä hetkellä on sellainen, että tämä menetys on otettava takaisin ja tässä kokouksessa meillä on siihen mahdollisuus.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Keskustelun kuluessa on puoluetoimikunnan jäseniksi ehdotettu 26 henkilöä (hilpeyttä). Näistä on neljää ehdotettu puolueen puheenjohtajaksi, nimittäin tovereita Väinö Tanner, K. A. Fagerholm, Emil Skog ja Penna Tervo. Sihteeriksi on ehdotettu entistä sihteeriä toveri Väinö Leskistä. Kaikkia näitä ehdotuksia, mikäli keskustelun kuluessa olen ehtinyt seurata, on myös kannatettu.

Ehdotetut jäsenet ovat seuraavat: Emil Skog, Eino Raunio, Martta Salmela-Järvinen, Tyyne Leivo-Larsson, Matti Lepistö, Valter Kuusela, Otto Muikku, Onni Hiltunen, Valdemar Liljeström, Aku Sumu, Viljo Kuukkanen, Väinö Tanner, Eero Pusa, Hannes Tiainen, K. A. Fagerholm, Rafael Paasio, Aarre Simonen, Olavi Lindblom, Veikko Helle, Unto Suominen, Väinö Leskinen, Alekski Aaltonen, Unto Varjonen — nämä edelliset kaksi nimittäin kuuluvat entiseen puoluetoimikuntaan, joita on ehdotettu ja kannatettu — Viljo Virtanen ja Olavi Kajala.

Tämä kysymys jätettäneen nyt menettely tapa valiokunnan hoidettavaksi ja palataan siihen myöhemmin.

Hyväksytään.

Tilintarkastajain vaalin siirtäminen.

Puheenjohtaja: 17. asia on kai paras siirtää suoritettavaksi sen jälkeen, kun nähdään, ketkä tulevat puolueoimikuntaan valituiksi.

Hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen periaateohjelma.

Puheenjohtaja: Otetaan käsiteltäväksi esityslistan 18. asia: Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen periaateohjelma. Puolueoimikunnan esitys alkaa alustusvihkon sivulla 3. Asian esittelee toveri Oittinen.

Oittinen: Hyvät toverit! — Uudelleen kirjoitetun ja tädenne-
tyn puolueemme periaateohjelman esilletulo tässä kokouksessa johtuu siitä, ettei Forssan kokouksessa hyväksytty periaateohjelma enää ilmaise riittävän hyvin puolueen luonnetta, menettelytapoja ja päämääriä. Kysymyksessä on kuitenkin ensi sijassa periaateohjelman muodon eikä itse periaatteiden muuttaminen. Vaikka me¹ hyväksyessämme uuden ohjelman luopuisimmekin Forssan ohjelmasta omaksumiemme periaatteiden ilmentäjänä, niin se ei suinkaan merkitse luopumista sen sisältämistä periaatteista. Tar-
koitus on vain määritellä ne tarkemmin, selventää ne uusia oloja vastaaviksi sekä täydentää niitä sellaisilla seikoilla, joihin ei ollut tarvetta ottaa kantaa vielä 50 vuotta sitten.

Käsittelyn pohjana olevan periaateohjelmaehdotuksen perus-
teluissa viitataan niihin taloudellisiin, valtiollisiin ja sosiaalisiin muutoksiin, joita maassamme ja maailmassa on tapahtunut sen jälkeen, kun Forssan ohjelma hyväksyttiin. Koska — käyttääk-
seni Marxin sanoja — "jokainen todellinen filosofia on aikansa ydin", on selvää, että noiden muutosten täytyy vaikuttaa myös so-
sialidemokraattisen puolueen filosofiaan, siis sen periaateohjel-
maan.

Mutta kun me lueimme Forssan ohjelman yleensä iskevät ja sytyttävät sanat, jotka ovat meille tuttuja ja rakkaita vuosikym-
menien takaa, on ensimmäinen vaikutelmamme: tässä on sa-
nottu kaikki, mitä on sanottava, vieläpä sanottu hyvin ja oikein;
miksi on ryhdyttävä jotakin muuttamaan? — Mutta jos me pa-

kotamme itsemme tarkkailemaan yksityisiä lauseita ja sanoja, niin me kyllä havaitsemme yhtä ja toista sellaista, jossa on selvittämisen jopa vastaansanomisenkin varaa.

Kriittinen tarkkailija havaitsee Forssan ohjelmassa toisaalta muodollisesti ja asiallisesti vanhentuneita kohtia, toisaalta taas siinä on sivuutettu monia tärkeitä asioita liian epämääräisin sanoin tai sitten niistä ei mainita mitään.

Forssan ohjelman vanhentuneista kohdista tahtoisin kosketella ensinnä suhtautumista sosialismiin. Se esitetään sosialismin teoreettisessa kirjallisuudessa tutuin kaavamaisin sanakääntein ja päädytään lopputulokseen: "Yksityistuotannon syrjäyttäminen tekee yksityisomistuksenkin tarpeettomaksi ja vahingolliseksi, samalla kun kehitys luo välttämättömät henkiset ja aineelliset edellytykset uusille tuotantomuodoille, joiden perustuksena on, että yhteiskunta omistaa tuotantovälinekappaleet". Tämä on sinänsä oikein, mutta se ei anna riittävästi henkistä tukea nykyajan sosialidemokraattien vakaumukselle. Forssan kokouksessa oltiin niin huimaavan kaukana sosialismin toteuttamisesta — sen tärkein kysymys olikin äänioikeuden hankkiminen työvälle — että tällainen yleinen maininta riitti hahmoittelemaan yleisen päämäärän. Nyt emme enää saa tuosta lauseesta tarpeeksi irti, sillä me olemme nyt jo tekemisissä sosialisointiin liittyvien käytännön ongelmien kanssa ja meidän pitäisi tietää, kuinka oikeastaan olisi meneteltävä. Sosialidemokratia on siirtynyt sanoisinko teologisen sosialismin kaudesta dynaamisen sosialismin kauteen. Meidän on katseltava sosialisointia nykyisin käytännöllisenä eikä vain teoreettisena kysymyksenä.

Toinen kohta, johon huomio Forssan ohjelmassa kiintyy, on useasti ja eri vivahteisena toistuva luokkataistelu. Tiedämme varsin hyvin, että luokkataistelu on tosiasia, johon yhteiskuntaluokat kehityksen lakien vääjäämättömyydellä ovat joutuneet tähänastisen historian aikana. Eihän luokkataistelu ole työväenliikkeen synnyttämää, vaan sitä on esiintynyt kaikkina aikoina ja sitä ovat käyneet milloin pientalonpojat suurmaanomistajia vastaan, milloin porvaristo aatelistöä vastaan. Ja tänä päivänä käydään meidän yhteiskunnassamme varsin tiukkaa luokkataistelua kapitalistien oikeuksien puolestakin. "Ihmiskunnan historia on ollut luokkataisteluiden historiaa", kuten Marx kirjoitti. Luokkataistelun olemassaoloa ei siis voi kieltää, mutta eri asia on, onko meidän korostettava sitä sillä tavalla, kuin Forssan ohjelmassa

tehtiin. On aihetta myös kysyä, onko meidän ymmärrettävä luokkataistelusta samalla tavoin kuin 50 vuotta sitten. Kun Forssan ohjelmassa erityisesti alleviivattiin köyhälistön luokkatietoisuuden merkitystä ja luokkavastakohtien himmentämisen vaarallisuutta, niin se tapahtui siksi, että heräävän työväenluokan oli aluksi opittava näkemään itsensä erillisenä luokkana yhteiskunnassa ja tajuttava omat etunsa ja yhteiskunnalliset tehtävänsä. Niin kauan kuin työväen "tietoisuus" oli heikko, oli myös korostettava luokkien välisiä vastakohtaisuuksia ja huolehdittava, etteivät luokkavastakohtat päässeet himmenemään. Tämä kaikki oli sorretun, oikeudettoman ja katkeran paariasluokan asemassa olevan työväen ajattelua vastaavaa, mutta se tuskin on tarpeen enää silloin, kun olosuhteet ovat muuttuneet. Nykyisin on epäilemättä oikeampaa alleviivata erästä toista myöskin täysin marxilaista käsitystä, sitä, että työväki ei toimi vain ajaakseen omia luokkaetujaan, vaan samalla toteuttaakseen yhteiskunnassa uudistuksia, jotka edistävät yhteiskunnan omien sisäisten lakien mukaista kehitystä ja johtavat yhteiskunnan pois vallitsevan kapitalistisen järjestelmän puitteissa syntyneistä vaikeuksista. •

Kolmas ja ehkä kaikkein huomattavin Forssan ohjelman vanhentuneista kohdista on menettelytapaa koskeva lause. Siinä sanotaan, että puolue käyttää ohjelmansa toteuttamiseen "kaikkia tarkoituksenmukaisia ja kansan luontaista oikeudentunnetta vastaavia keinoja". Tätä lausetta tarkkailtaessa on ehdottomasti muistettava, että se hyväksyttiin ohjelmaan Bobrikoffin kaikkein pahimman sortokauden keskellä, jolloin näköpiirissä ei ollut mitään toiveita kansanvaltaisen järjestelmän toteuttamisesta. Tosin samassa kokouksessa hyväksyttiin julistus, jossa vaadittiin paitsi äähiöikeusuudistusta myös säätyvaltiopäivälaitoksen hävittämistä, mutta ne olivat vasta vaatimuksia. Työväen mahdollisuudet vaikuttaa asioihin parlamenttitietä olivat Forssan kokouksen aikaan mitättömät. Jollei tahdottu tyytyä vain "hartaiden toivomusten"* esittämiseen, kuten tehtiin wrightiläisessä työväenliikkeessä, olivat jäljellä poliittisina keinoina vain mielenosoitukset, yleislakko ja suorainen kapina. Tätä taustaa vastaan ymmärtää sen, että Forssan ohjelma sai edellä lainaamani muodon.

Nyt sopii kuitenkin kysyä: tarvitsemmeko näin laveata valtakirjaa? Eikö suomalainen yhteiskunta ole siinä määrin kehittynyt ja valtiollinen demokratia jo siksi lujittunut, että voisimme määrittellä menettelytapamme todellisten ihanteittemme mukai-

sesti. Tosiasiahan on, että sosialidemokraatit ovat aina pitäneet kunniaa valtiollisen kansanvallan johtavia periaatteita ja katsooneet, että valtiollinen kansanvalta on se koneisto, jonka puitteissa sosialismin rakentaminen voi tapahtua joustavimmin ja varmimmin. Miksi emme siis sanoisi myös tätä? Miksi me emme muotoilisi ohjelmamme siten, että siitä selvästi käy ilmi, että me menettelytapoihimme nähden selvästi eroamme kommunisteista, joille kansanvaltaisuus ei ole periaate, vaan tarkoituksenmukainen keino vallan saavuttamisessa.

Forssan ohjelmassa on yleensäkin puhuttu kansanvallasta varsin epämääräisesti. Siinä mainitaan "valtiollisen vaikutusvallan valloittaminen" keinona "taistelussa työväenluokan vapauttamiseksi". Siinä on myös lause, jossa sanotaan, että puolue "tuomitsee ja vastustaa kaikkea lausuntavapauden sortoa sekä kaikkea valtiollista ja kirkollista holhontaa". Sitä paitsi siinä todetaan, että puolue "taistelee hankkiakseen köyhälistölle kaikilla julkisen elämän aloilla mahdollisimman suuren vaikutusvallan".

Nämä maininnat eivät tosiaankaan sano paljon mitään puolueen poliittisista ihanteista, vaikka puolueen nimessä onkin sana demokraattinen. Ilmeisesti vanhojen toveriemme kanta on kuitenkin ollut tosiasiallisesti selvemmin ja täsmällisemmin valtiollisen kansanvallan periaatteiden mukainen. Sitä paitsi eräänä sosialistisen yhteiskunnan sisäisenä ihanteena on pidetty kansanvaltaisuutta, kansanvaltaisuutta, joka syntyy luokattomassa yhteiskunnassa.

Demokratian merkitys nykyhetken sosialidemokraateille on kuitenkin aivan toinen. Me olemme itse olleet luomassa valtiollista demokratiaa, keskustelleet ja päättäneet niistä muodoista, joiden puitteissa se on meidän maassamme toteutettu. Me olemme myös sitä kokeilleet käytännössä ja tiedämme sen sekä puutteet että ansiot. Vielä suuremmalla syyllä kuin sosialismista, voidaan demokratiasta sanoa, että se on meille konkreettisempi ja käytännöllisempi asia kuin Forssan sosialidemokraateille.

Viittasin jo edellä siihen, että suhtautuminen demokratiaan on työväenliikkeen sisäisenä vedenjakajana sosialidemokraattien ja kommunistien kesken. Mutta demokratian korostaminen on nykyisinkin tärkeätä myös niiden oikeistosta uhkaavien vaarojen takia, jotka fascismin luonteisina ovat olleet myös erittäin huomattavia. Näistä syistä puolueemme periaateohjelman tulee antaa voimakkaampi ja selvempi kuva puolueen kansanvaltaisesta

luonteesta eikä voida tyytyä Forssan ohjelman jotenkin epämääräisiin viittauksiin.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä kiinnittää hiukan myös huomiota Forssan ohjelman asennoitumiseen kansainvälisyyteen: "**Koska** riistäminen on kansainvälistä tulee myös taistelun sitä vastaanakin olla kansainvälistä". — Teoreettisesti tämä ajatus on täysin Oikea. Kokemus näyttää kuitenkin viittaavan siihen, ettei työväen kansainvälisen toiminnan tavoitteita toteuteta avoimessa rintamataistelussa kapitalisteja vastaan kansalliset hallitukset sivuuttaen. Mutta yhtä varmaa on, ettei mikään kansakunta voi ratkaista eristyneenä omia probleemoitaan, kuten sosialidemokraattisen internationaalien ohjelmajulistuksessakin todetaan. Pysyvät ratkaisut löydetään kansainvälisessä mittakaavassa suoritettujen toimenpiteiden avulla, mutta osapuolina ovat silloin kansat. Tätä kehitystä luonnollisesti työväen kansainvälinen järjestötoiminta on omiansa voimakkaalla tavalla edistämään.

Mainitsen vielä pari seikkaa, joista ei ole mitään mainintaa Forssan ohjelmassa. Ne ovat valtiollinen itsenäisyys siitä johtuvine velvollisuuksineen sekä asennoituminen kansalliseen kulttuuriin ja sen kehittämiseen. Näiden seikkojen puuttumisen siitä voi ymmärtää. Valtiollisesta itsenäisyydestä ei juuri uskallettu uneksiaakaan Forssan kokouksessa ankaran yksinvallan sitä valvoessa. Itsenäisyysajatuksen ehkä vähän sattumanvarainen **esilletulo** pari vuotta myöhemmin suurlakon aikaisessa punaisessa julistuksessa sekä korkeimman vallan käytön järjestely vuonna 1917 osoittavat kuitenkin, että Forssan ohjelmaan sisältyvästä "kansojen etuoikeuksien tuomitsemisesta" oli seikka, josta osattiin tehdä aikanaan oikeat johtopäätökset.

Käsiteltävänä olevaa periaateohjelman luonnosta valmistellusaan komitea tutustui useiden ulkomaisten veljespuolueiden ohjelmiin ja totesi niiden eroavan toisistaan melkoisesti sekä rakenteeltaan että sanonnaltaan. Vaikka itse periaatteellisessa katso-mustavassa ei ollutkaan suuria eroavaisuuksia, niin **historiallisten**, maan asemaan liittyvien yms. seikkojen johdosta oli ilmaisumuodoissa suuresti kirjavuutta. Mikään ulkomainen periaateohjelma ei siis sopinut meille uuden periaateohjelman perustaksi.

Ei myöskään sosialidemokraattisen internationaalien ohjelma voinut tulla kysymykseen esikuvana, vaikka sitä myöhemmin on kovin sellaiseksi suositeltu. Internationaalien ohjelma on syntynyt toisenlaisia tarkoituksia varten kuin meidän puolueemme periaateohjelma. Edellisen tarkoituksena on määrittellä kansainvälisen

sosialidemokraattisen liikkeen luonne, asema ja tehtävät tämän hetken kansainvälisen työväenliikkeen piirissä. Siksi siinä on paikoitellen hyvin ajankohtainen ja jossakin määrin poleeminen leima. Koska se on tarkoitettu yhdistämään erilaisissa olosuhteissa toimivia ja erilaisella tasolla olevia sosialistisia ja demokraattisia puolueita täytyy siinä ottaa huomioon sellaisiakin seikoja, joilla ei meidän kannaltamme ole erityistä merkitystä.

Näistä syistä ohjelmaehdotusta valmistellut komitea päätti laatia mahdollisimman omintakeisen — mikäli nyt sellaisesta voi puhua — ja erityisesti meidän poliittisia ja historiallisia olojamme silmällä pitävän ohjelmaehdotuksen.

Periaateohjelman varsinaisena tehtävänä on antaa luotettava yleiskuva puolueen luonteesta, menettelytavoista ja päämääristä. Itse ohjelman muodon valitsemisessa oli tarjolla useita mahdollisuuksia. Se olisi voinut olla lyhyt, iskevä ja lennokas julistus tahi perusteellinen, huolellisesti ja täsmällisesti laadittu mietintö. Edellistä komitea piti vaarallisena, koska se ylimalkaisuudellaan voisi antaa aihetta väärinkäsityksiin sekä omassa että vastustajien leirissä. Mietinnöllä on vaaransa silläkin, koska kovin monien yksityiskohtien käsittely voi helposti haitata perusajatusten havaitsemista sekä sitoa liian paljon käytännöllistä toimintaa.

Näistä syistä komitea valitsi eräänlaisen keskitien. Se päätti ehdotuksessaan tyytyä sosialidemokraattisen puolueen yleiseen luonnehtimiseen sekä kannan määrittelyyn tärkeimmistä periaatteista. Samalla kun se yritti välttää pääasioissa liiallista ylimalkaisuutta, se jätti eräitä tärkeitäkin yksityiskohtia kokonaan käsittelemättä. Yleiset peruskäsitykset ja johtavat periaatteet ovat näet sen luontoisia, että niistä voidaan tehdä johtopäätökset yksityiskohtiin nähden.

Komitea on pyrkinyt myös välttämään mahdollisuuksien mukaan liian akateemista sanontaa, vaikei se toisaalta ole myöskään halunnut viljellä aatteellisia lauseparsiaakaan. Sanontatavoista ja muodoista voidaan kyllä aina väitellä, mutta tärkeintä on, että itse perusajatuksissa ollaan yksimielisiä.

Komitea on koettanut rakentaa ehdotuksensa sekä sosialistisen työväenliikkeen teorian että käytännöllisen toiminnan pohjalle. Lisäksi se on ottanut huomioon toisaalta kansainvälisen toisaalta kansallisen kehityksen. Jotta periaateohjelma voisi todella vastata puolueemme nykyistä kehitysvaihetta ja sen piirissä kypsynttä ajattelutapaa, ei komitea ole yrittänyt esitellä varsinaisesti uusia teoreettisia ratkaisuja. Me olemme tyytyneet panemaan.

kirjoihin sen, mitä puolueen piirissä ajatellaan. Suuressa ja henkisesti vapaassa puolueessa on tietenkin monenlaisia käsityksiä, mutta peruskatsomuksissa sentään vallitsee ja täytyy vallita yksimielisyys. Muutenhan ei ole kysymyksessä puolue, vaan poliittisista asioista kiinnostunut joukko.

Ennenkuin ryhdyn selostamaan periaateohjelmaehdotuksen keskeisiä ongelmia, lienee tarkoituksenmukaista käsitellä eräitä sen yleisiä piirteitä.

Ehdotuksessa ei suinkaan ole voitu aivan tarkoin pitää erillään puolueen luonteen esittelyä, menettelytapoja ja päämääriä, koska ne kietoutuvat monella tavalla toisiinsa ja sama periaatteellinenkin käsitys hallitsee toisaalta menettelytapaa toisaalta se antaa leimansa myös päämäärälle.

Aluksi ehdotuksessa esitetään eräänlainen yleiskatsaus sosialistisen työväenliikkeen olemukseen ja sisäiseen kehitykseen, koska se kuvaa sitä taustaa, jolle Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen tämän hetken keinot ja tavoitteet rakentuvat. Lähtökohta on Marxin yhteiskunta- ja historianfilosofisten käsitysten mukainen. Siinä todetaan, että työväenliikkeen historiallisena tehtävänä on vallitsevan kapitalistisen järjestelmän muuttaminen sosialistiseksi. Erityisesti korostetaan sitä, että työväenluokka historian nykyisessä vaiheessa on se yhteiskuntaryhmä, joka toimii kehityksen lakien mukaisen uudistuksen voimakkaimpana ajajana samalla kuin se parantaa omaa asemaansa. Edelleen alleviivataan sitä, että työväenliike on vuosituhansien aikana esiintyneiden erilaisten uudistusliikkeiden työn jatkaja. Tämä on taltuttu sanoa, koska meidän ei pidä käytännön politiikan keskellä unohtaa sitä, mistä liikkeemme on syntynyt ja mistä se on saanut ja saa edelleen elinvoimansa: me emme saa voimaamme siitä, että me pystymme hankkimaan tiettyjä etuja ja pikku parannuksia, vaan siitä, että näistä parannuksista muodostuu johdonmukainen uudistusliike.

Johdantoluvussa on kiinnitetty huomiota itse työväenliikkeen sisäiseen kehitykseen. Siinä on viitattu tavoitteiden painopisteen muuttamiseen. Vaikka meidän toimintaamme hallitsevat aatteelliset piirteet säilyvätkin asiallisesti muuttumattomina, niin toiminnan painopiste vaihtelee ajankohdan tarpeiden mukaan. Esimerkiksi työväenliikkeen alkuaikoina oli tärkeintä poliittisten oikeuksien hankkiminen työväestölle, mutta nykyisenä aikana niiden avulla hankitun vaikutusvallan tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttäminen. Tässä yhteydessä on myös viitattu siihen,

että työväenliike on joutunut myös puolustamaan saavutettuja kansain valtaisia arvoja sekä oikealta että vasemmalta tulevia diktatuuripyrkimyksiä vastaan ja sanouduttu irti sekä fascismista että kommunismista.

Tällaisiin yhteiskunnallisiin oppeihin samoin kuin työväenliikkeessä esiintyneihin suuntaerimielisyyksiin ei kuitenkaan yksityiskohtaisesti puututa. Tässä on noudatettu edellä mainitsemaani periaatetta, eli siis sitä, että sellaisista asioista ei erityisesti mainita, joihin suhtautuminen määräytyy yleisten periaatteiden mukaan. Kun me esitämme omat periaattemme, niin niistä nähdään, mitä me olemme, ja myös se, mitä me emme ole. Kun ohjelmassa selvästi sanotaan, että me noudatamme kansanvaltaisia periaatteita emmekä ole hyväksyneet emmekä hyväksy "mitään järjestelmää, joka johtaa ihmisoikeuksien kieltämiseen, kansalaisvapauksien mielivaltaiseen rajoittamiseen tai väkivallan käyttöön poliittisen vastustuksen nujertamisessa", lausutaan selvin sanoin tuomio meidän aikakautemme erivivahteisista diktatuurijärjestelmistä.

Luvussa työväenliikkeen historiallinen tehtävä tavallaan otetaan kanta myös vanhaan kiistakysymykseen nähden ja tämä kiistakysymys on: onko sosialidemokraattinen puolue luokkapuolue vai yleinen uudistuspuolue? Vastaus on: se on kumpaakin. Sosialidemokraattinen puolue kuten koko sosialidemokraattinen työväenliike pyrkii valvomaan työväen etuja ja parantamaan sen asemaa yhteiskunnassa kaikin tavoin. Näin tehdään, koska työväen aseman ja olojen parantaminen on tärkeätä työväen itsensä kannalta. Mutta näin tehdään toisaalta myös sen vuoksi, että työväen elinehtojen parantaminen merkitsee koko yhteiskunnan kehittymistä, se merkitsee yhteiskunnan elinvoiman, työkyvyn ja uudistumismahdollisuuden lisääntymistä. Tämän ohella sosialidemokraattinen puolue pyrkii toimenpanemaan yhteiskunnassa muitakin uudistuksia ja parannuksia, jotka olematta erityisesti työväen kysymyksiä merkitsevät toteutettuina yhteiskunnallisen elämän varsinaisen tarkoituksen täyttämistä. Sosialistisille perusteille rakentuvan yhteiskunta- ja talousjärjestelmän toteuttaminen on tosin työväen etujen mukaista, mutta se on samalla monien muiden varsinaisia pääomia omistamattomien ryhmien etujen mukaista. Ennen kaikkea se on kapitalistiseen järjestelmään verrattuna korkeampi kehitysaste ja vastaa niitä kehitysvirtauksia, joita vallitsevan järjestelmän piirissä todellakin esiintyy. Näin siis työväenluokan ja koko yhteiskunnan edut yhtyvät.

Niinikään yhtyvät työväen ja muiden siihen taloudellisesti rinnastettavissa olevien ryhmien edut. Tästä syystä sosialidemokraattinen puolue tahtoo koota piiriinsä työväen ohella myös omalla työllään elävät pienviljelijät sekä palkallaan elävät henkisen työn tekijät. Näiden pyrkimykset ja edut ovat yhdistettävissä saman suuren yhteiskunnallisen tunnuksen, sosialidemokratian lipun alla. — Sosialidemokraattinen puolue on työväenpuolueenakin yleinen yhteiskunnallinen uudistuspuolue.

Suomen sosialidemokraattisen puolueen tehtävän määrittely ohjelmaehdotuksessa ilmaisee tämän asian vieläkin selvemmin. Asiastahan sanotaan seuraavaa:

"Suomen sos.-dem. puolueen tehtävänä on kansainvälisen sosialistisen työväenliikkeen parhaiden perinteiden hengessä koota työläiset, pienviljelijät ja henkisen työn tekijät sosialidemokratian tunnusten ympärille poliittiseen toimintaan, saattaa heidät tajuamaan yhteiskunnallinen asemansa, merkityksensä ja tehtävänsä sekä kehittää heistä toimintakykyisiä yhteiskunnallisen uudistustyön tekijöitä".

Tämä lause sisältää paljon. Siinä todetaan ensinnäkin, että Suomen sosialidemokraattinen puolue liittyy elimellisenä osana kansainväliseen sosialistiseen työväenliikkeeseen ja omaksuu sen henkisestä perinnöstä parhaimmat, sen elinvoimaiset ja käyttökelpoiset ainekset. Me lausomme ikäänkuin julki kunnioituksemme ja tunnustuksemme kansainväliselle työväenliikkeelle, alleviivaamme meitä yhdistävää sidettä, mutta pidätämme itsellemme oikeuden valikoida saamastamme perinnöstä sen, mitä tarvitsemme.

Tuosta lauseesta käy myös ilmi, mitkä ovat ne yhteiskunnalliset ryhmät, joiden voimat sosialidemokraattinen puolue haluaa yhdistää. Palkkatyöläiset ovat tietenkin puolueen suurin voiman lähde, mutta vanhastaan on juuri Suomessa sekä pienviljelijä että vuokramies kulkenut työläisen rinnalla. Omalla työllään elävä talonpoika, jonka maa on vain väline elatuksen hankkimisessa eikä toisen työvoiman riistämisessä, onkin työläisen luonnollinen liittolainen. Mutta henkisen työn tekijä kuuluu samaan ryhmään. Henkisen työn ongelma ei ole enää niin yksinkertainen kuin vielä puoli vuosisataa sitten, jolloin kapitalistien kannatti ottaa henkisen työn tekijät taloudellisiin eduin uskollisiksi liittolaisikseen työläisiä ja talonpoikia vastaan. Nykyisin on henkisen työn tekijäin määrä valtavasti kasvannut eivätkä kapitalistit voi enää heitä houkutella puolelleen korkeilla palkoilla, koska ne merkitsisivät liian suurta kustannustekijää kapitalistien omissa taloudessa. Se, että

henkisen työn tekijän on aloitettava sama taistelu pääoman riistopyrkimyksiä vastaan kuin työläisten ja talonpoikienkin, luo pohjan näiden kolmen yhteiskuntaryhmän jatkuvalla lähentymiselle. Me tosin elämme nykyisin kriisikautta, jolloin henkisen työn tekijän tahi heihin verrattavien ryhmien on vaikea nähdä oikein asemaansa, mutta kehityksen suunta on siksi selvä, että periaateohjelmassa voidaan tätä erityisesti korostaa.

Puolueen tehtävien määrittelyssä on työväen herätystyöllä edelleenkin keskeinen asema siitä huolimatta, että järjestön jäsenmäärät ovat jatkuvasti kasvaneet. Ei periaatteessa eikä käytännössä ole mahdollisuutta supistaa sitä työtä, jonka tarkoituksena on selvittää yhteiskuntaryhmien asemaan ja suhteisiin vaikuttavia tekijöitä. Päin vastoin sosialidemokraattinen liike on rakentunut ja rakentuu vatedeskin omakohtaisen henkisen ponnistelun tuloksena syntyvän vakaumuksen pohjalle. Henkiselle itsenäisyydelle, runsaille tiedoille ja poliittiselle aktiivisuudelle on sosialidemokraattisessa liikkeessä annettava erityinen arvo. Ohjelmaehdotuksessa pannaan tämän ohella painoa sille, että puolueen olisi määrätietoisesti huolehdittava yhteiskunnalliseen uudistustyöhön pystyvän erikoistytövoiman kasvattamisesta. Tämä ei suinkaan tarkoita vain valistustyön tekijäin ja puoluetoimitsijain kasvattamista, vaikka sekin on tärkeä osa tästä työstä. Ennen kaikkea on pyrittävä herättämään yhteiskunnallista uudistushalua sellaisissa henkilöissä, jotka omassa ammattityössään voivat etsiä yhteiskunnan uudistumista edistäviä ratkaisuja. Samoin on tuettava sosialistisen vakaumuksen omaavien kehittymistä päteviksi ammattimieheksi ja asiantuntijoiksi. Puolueen asiana on saada yhteiskuntaelämän eri aloille henkilöitä, jotka pystyvät ja haluavat olla mukana uudistustyössä.

Puolueen tehtävän määrittelyn loppuosassa lausutaan sosialidemokratialle luonteenomainen ajatus, että puolueen toiminta suuntautuu kahdelle päälinjalle. Toinen niistä tarkoittaa kunakin ajankohtana elävien ja taistelevien ihmisten — lähinnä työläisten ja pienviljelijäin — etujen valvomista ja aseman parantamista. Tähän sisältyvät ennen kaikkea ns. sosiaaliset uudistukset. Toinen toimintalinja pitää silmällä kaukotavoitetta: turvallista, elinkykystä ja sosiaalisesti oikeudenmukaista yhteiskuntaa, jonka luominen tapahtuu valtio-, talous- ja yhteiskuntajärjestelmää kehittämällä. Nämä kaksi tehtävää liittyvät usein läheisesti toisiinsa, kuten edellä on viitattu. Ajankohtainen pikkuparannus saattaa merkitä järjestelmään myöhemmin aikaansaataavaa muutosta, toi-

saalta taas tietty järjestelmässä toimeenpantu uudistus tuo yleensä myös välittömiä etuja. Ohjelmaehdotuksen hengen mukaista on, että molempia sekä lähi- että kaukotavoitetta, on aina pidettävä esillä rinnakkain puolueen käytännöllistä toimintaa järjestettäessä.

Näiden ohjelmaehdotusten yleisten piirteiden jälkeen saanen kosketella kolmea keskeistä kysymystä: sosialismia ja sosialisointia, kansanvaltaa ja siihen liittyvää menettelytapakysymystä sekä puolueen suhtautumista valtiolliseen itsenäisyyteen ja maailmanrauhaan.

Socialismin perimmäinen tarkoitus ja sen toteuttamistapa ovat olleet työväenliikkeen piirissä jatkuvasti vilkkaan pohdinnan kohteina. Toisaalla on oltu yksimielisiä siitä, että työväenliikkeen toiminnan päämääränä on sosialistinen yhteiskunta, mutta erimielisyyttä on ollut niistä muodoista, joiden avulla se toteutetaan.. Toisaalla taas on otettu keskustelun kohteeksi itse sosialistisen järjestelmän tarkoitus ja yritetty etsiä niitä perimmäisiä tavoitteita, joihin sosialismin toteuttamisella pyritään; kun ne on löydetty, on ruvettu tutkimaan, voidaanko nuo tavoitteet mahdollisesti toteuttaa jotakin muutakin tietä kuin sosialisomisella.

Jälkimmäiseltä kannalta lähtien on erityisesti länsi-Euroopan maiden socialidemokraattisten puolueiden piirissä keskusteltu vilkkaasti sosialismin asemasta socialidemokratian aatemaailmassa. On väitetty, kuten edellä mainitsin, ettei sosialismi sellaisenaan ole mikään päämäärä, vaan päämäärä on se, mitä sosialismin avulla voidaan saavuttaa. Toisin sanoen, työväenliikkeen varsinainen tavoite on siis sosialismin toteuttamisella aikaansaataava työväen elintason nousu, kaikkien tasavertaiset oikeudet sekä sosiaalinen turvallisuus. Erityisesti niissä maissa, joissa työväenliike on ollut johtavassa asemassa ja joissa elintaso on korkea ja sosiaalinen turvallisuus varsin suuri, on jo vakavasti keskusteltu siitä, että työväenliikkeen päämäärä voitaisiin saavuttaa talous- ja sosialipoliittisin toimenpitein muuttamatta itse talousjärjestelmän perusluonnetta.

Hyvät taloudelliset olosuhteet ja vakaantunut elämänmuoto ovat tietysti olleet omiaan houkuttelemaan ajatusta tällaisille urille. Toisaalta kuitenkin on huomattava, että noissa turvallisissakin maissa on ilmennyt erittäin uhkaavia sekä sisäisistä että varsinkin kansainvälisistä tekijöistä johtuvia häiriöitä, jotka ovat tehneet enemmän kuin kyseenalaiseksi, pystytäänkö ilman sosialismia jatkuvasti turvaamaan työväen jo saavuttamat sosiaaliset ja taloudelliset edut. Talouselämän riittävää suunnitelmallisuutta ja

tarkoituksenmukaisuutta, jotka ovat sekä korkean elintason että taloudellisen vakavuuden edellytyksiä, on niissäkin ollut mahdollonta saada aikaan ilman valtion kiinteätä otetta talouselämään. Erittäin mielenkiintoinen on kehitys tässä kohdin ollut Englannin työväenpuolueessa, jossa epäilykset sosialismin teorioita kohtaan ovat olleet ehkä kaikkein suurimmat. Menestyksellisen talous- ja sosiaalipolitiikan välttämättömäksi edellytykseksi senkin piirissä havaittiin sellaisten muutosten tekeminen talouselämään, että niiden voidaan katsoa merkitsevän selvää suuntautumista kohti käytännöllistä sosialismia.

Keskustelussa sosialisoinen välttämättömyydestä on usein jouduttu kiinnittämään huomiota myös eräisiin uusiin, porvarillisen taloustieteen piiriin kuuluvien kansantaloudellisiin teorioihin, joilla on merkitystä taloudellisen toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden lisäämisessä.

Etenkin eräs niistä on viehättänyt monia sosialistisiinkin puolueisiin kuuluvia. Tarkoitin ns. täystyöllisyysteoriaa. Sitä suositeltiin myös esillä olevan periaateohjelman taloudellisten periaatteiden keskusajatuksiksi. Tällöin lähdettiin siitä, että täystyöllisyyden toteuttaminen johtaisi automaattisesti niiden samojen taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen, jotka seuraavat myös sosialistisen järjestelmän toteuttamista. Sitä paitsi pyrkimys täystyöllisyyteen voisi olla — niin sanottiin — käytännöllisen kansantalouspolitiikan ohjenuorana ja uudistustoiminnan yhtenäistäjänä. Sosialismiin se liittyy näiden käsitysten mukaan siten, ettei täystyöllisyyttä voida täysin tehokkaasti saavuttaa, ellei sosialististen periaatteiden mukaan järjestetyn suunnitelmatalouden avulla turvata yhteiskunnan kykyä ylläpitää täystyöllisyyttä.

Komitean käsityksen mukaan täystyöllisyys on kuitenkin sekä tavoitteena että käytännöllisenä uudistustoimintana liian kapea perusta työväen taloudelliselle ohjelmalle. Pyrkimys täystyöllisyyteen on sellaisenaan oikea, mutta se on vain osa siitä ohjelmasta, joka sisältyy tunnukseen sosialismi. Täystyöllisyyteen pyrkiminen on eräs nykyaikaisen sosiaalisia arvoja arvossapitävän valtion talouspolitiikan tavoitteita ja sillä on merkitystä suunnitelmallisuutta rakennettaessa, mutta se ei kelpaa sosialistisen puolueen talouspoliittiseksi lähtökohdaksi.

Muitakin uusia näkökohtia on esitetty sosialidemokraattisten puolueiden talousteorian pohjaksi.

Meidänkin puolueemme keskuudessa on ollut puhetta siitä, että

koko sosialidemokratian teoria voitaisiin rakentaa käytännöllisesti katsoen vain demokratian pohjalle. On sanottu, että demokratian periaatteiden soveltaminen johdonmukaisesti kaikille iöliimillisen elämän aloille johtaisi niiden tavoitteiden toteutumseen, < joita on pidettävä sosialidemokraattisen työväenliikkeen keskeisinä päämäärinä. ' >" • -

Demokratian käsitteen avulla voidaan epäilemättä varsin pitkälti selvittää sosialidemokraattista ideologiaa. Jos taloudellista, valtiollista ja sivistyksellistä demokratiaa pidetään saman ihanteen erilaisina heijastumina, syntyy tietenkin aatteellisesti yhtenäinen ja johdonmukainen yhteiskunnallinen katsomus; tähän sosialismi voidaan liittää tietenkin taloudellisen demokratian toteuttamisen muotona.

Toisaalta on kuitenkin todettava, että taloudellisen; demokratian käsite on vielä varsin epämääräinen. Se ei voi antaa riittävän selvää kuvaa sen taloudellisen uudistuksen luonteesta, jonka sosialidemokraatit haluavat toteuttaa. Sen avulla voitaisiin kyllä selvittää sosialistisen järjestelmän hallinnollista puolta, suurten jouk* kujen oikeutta osallistua talouselämän johtamiseen jnp, mutta itse talouselämän uudistamisen luonteesta ei taloudellisen demokratia* käsite anna sellaista ohjetta, jolla olisi käytännöllistä merkitystä^ Tällöin jouduttaisiin taloudellisia ongelmia lähestymään eräänlaisesta eettisestä näkökulmasta. Tämä ei kuitenkaan riittäne vakuuttamaan nykyaikaiseen taloudelliseen ajatteluun tottunutta ihmistä. •

Onkin ilmeisesti oikeampaa tutkia työväenliikkeen talousteoreettisia ongelmia käytännöllisen talouden pohjalta, pitäen silmällä työväen välittömiä tarpeita ja toiveita taloudellisella alalla. Tämän mukaisesti on komitea periaateohjelmaehdotusta valmistanut. Se on pitänyt työväen yleisinä kiistattomina tavoitteina kaikkien yhteiskunnan jäsenten samantarvoisuutta siinä mielessä, ettei rikkaus tai syntyperä eikä niiden avulla saavutettu vaikutusvalta saa olla yhteiskunnallisen aseman eikä etuoikeuksien perustana. Kaikille yhteiskunnan jäsenille on varattava ulkonaiset edellytykset terveeseen ja onnelliseen elämään. Niiden turvaamiseksi jokaisella tulee olla oikeus työn saantiin sekä työn perusteella oikeudenmukaisesti määräytyviin ansioihin.

Yksilöllisiin harrastuksiin ja luontaisiin kykyihin -vetoaminen sekä hyvään työnsuoritykseen pyrkiminen, lisääntyviä ansiomahdollisuuksia tarjoamalla ovat tekijöitä, joihin myös sosialistisessa yhteiskunnassa on nojaututtava kehityksen edistämiseksi, väittä*

mättömien tehtävien hoitamiseksi sekä tuotannon lisäämiseksi. S[^]itä kapitalistisessa talousjärjestelmässä käytettyjä voimia ei työväenliike ole kernaasti tahtonut tunnustaa käyttökelpoisiksi sosialismia vallitessa, kostea on pelätty niiden johtavan yksityisomaisuuden, jatkuvaan kertymiseen ja sen sijoittamiseen tuotantoprosessiin kapitalistiseen tapaan. Nykyisin ollaan kuitenkin seivillä siitä, että tämä vaara voidaan tarkoituksenmukaisin menetelytavoin torjua.

Työväenliikkeen eetilisiin peruskäsityksiin kuuluva solidaarisuuden «&tus sisältyy periaateohjelmaan m.m. eräänlaisen minimielintaso, turvaamisena. Siten pyritään takaamaan yhteiskunnan tuotantotasoa vastaava elintaso kaikille itseään työnteolla elättämään pyrkiville. Tähän liittyy elimellisesti laajemman sosiaalisen turvallisuuden aikaansaaminen niissä tapauksissa, jolloin ihmiset eivät tilapäisesti pysty työllään ylläpitämään kohtuullista, lähinnä oman työansion perusteella muodostunutta elintaso. Riittävä turva on yhteiskunnan taattava myös pysyvän työkyvyyttömyyden varalta.

Tällä tavoin on periaateohjelmaehdotuksessa koetettu pääpiirteissään hahmotella sosialidemokraattisen puolueen taloudellisen toiminnan sosiaaliset tavoitteet. Sen jälkeen on otettu käsiteltäväksi kysymys niiden toteuttamisen mahdollisuuksista, joista lausutaan: . . . , . . . , . . .

"Nämä tavoitteet voidaan saavuttaa pysyvästi vain siten, että talouselämä saatetaan palvelemaan yksityisten voitonpyyteiden sijasta yhteiskunnan kokonaisetuja ja että tuotantovoimia käytetään tarkoituksenmukaisesti taloudellisen edistyksen aikaansaamiseksi".

Tämä tarkoittaa sitä, että yhteiskunnan taloutta on hoidettava suunnitelmallisesti lähinnä valtion toimesta, koska muuten ei siihen saada riittävää tehokkuutta eikä turvata yhteisetujen huomioon ottamista. Toisaalta kuitenkin suunnitelmallisuuden toteuttaminen on erittäin vaikeata, elleivät taloudelliset avainasemat ole valtion välittömässä hallinnassa ja omistuksessa. Näistä käsin voidaan vaikuttaa talouselämän suuntaan ja estää yksityisedun riistäytyminen irti kokonaisedun määräämistä rajoista. Talouselämän avainasemien sosialisointi on siis välttämätöntä tehokkaan taloudellisen suunnitelmallisuuden takia.

Tietysti voidaan väittää ettei tehokkaan suunnitelmallisuuden aikaansaamiseen riitä vain talouselämän avainasemien ottaminen yhteiskunnan omistukseen ja hallintaan. Mutta tällöin on muistettava, että siihen tähtäävät toimenpiteet merkitsevät perustan

luomista, jolle välttämätön uudistustolminta voidaan rakentaa. Sitä paitsi historia osoittaa, että elinvoimaisilla ja käyttökelpoisilla periaatteilla on taipumus levitä ja vallata jatkuvasti uutta alaa. Kehitys kohti sosialismia tulee ilmeisesti tapahtumaan¹ hiljakseen vahvistuvan virran tavoin, jolloin keskeisimpien tuotantoalojen sosialisoinen määrää tämän virran suunnan ja alkuvauhdin; muut tekijät liittyvät siihen olosuhteiden ja tarpeiden mukaan.

Sosialisoinen perusteita onkin komitea pitänyt asiallisesti tärkeimpänä suunnitelmatalouden toteuttamisen vaatimuksia, mutta maininnut sellaisina myöskin työn ja pääoman välisen ristiriidan poistamisen sekä omistussuhteista johtuvat epäoikeudenmukaisuudet.

Työn ja pääoman välinen ristiriita on tyypillinen kapitalistisen järjestelmän ristiriita, koska tälle järjestelmälle on luonteenomaista sekä pääoman käytölle laskettava korkea hinta että pääoman pyrkiminen sellaisille elinkeinoelämän aloille, joilla voitonmahdollisuudet ovat suurimmat. Pääoman vaatimukset ovat yleensä määrääviä, mutta työn ja työntekijäin tarpeet jäävät toissijaiseen asemaan ja ne uhrataan hyvin usein pääoman etujen takia.

Työn ja pääoman välinen ristiriita ei tarkoita vain kiistaa siitä, miten tuotannon tulokset olisi jaettava kulutuksen ja säästämisen kesken, vaikka siinä onkin voimakkaana tämä -piirrä, Itse, jakohan on aina välttämätön; se on suoritettava myös sosialistisessa yhteiskunnassa. Kysymys onkin osuuksien Suuruudesta sekä siitä, missä määrin pääoma pääsee syrjäyttämään työntekijäin tarpeet ja edut tietyissä taloudellisissa kriisitilanteissa. Työväen kannalta on välttämätöntä, että pääomia käytetään työtilaisuuksia tasaisesti ylläpitävällä taivalla seikä silmällä pitäen välttämättömien tuotantoalojen jatkuvia toimintamahdollisuuksia. Pääomien valtava keskittyminen suurten yhtymien käsiin² on tehnyt nämä suunnittelu- ja järjestely kysymykset entistä tärkeämmiksi; koska suurten konsernien taloudellisten operatioiden merkitys on työmarkkinain kannalta katsottuna valtava.

Koko kapitalistisen järjestelmän olemassaolon ajan on kehitys kulkenut työn ja pääoman yhä voimakkaampaa eroamista kohti. Sen huippuna on pienten pääomien kasaantuminen osakeyhtiöiksi, joissa pääoman omistajan oma henkilökohtainen yritteliäisyys ja harrastus ei vaikuta yrityksen hoitoon muuten³ kuin kiihkeänä osinkojen vaatimisena. Tällaisissa oloissa yksityinen yritteliäisyys menettää kaiken siveellisen oikeutuksensa, kun työ ja pääoma ovat täysin erossa toisistaan. Pääomien jatkuva keskittyminen suuriksi

-yhtymiin merkitsee tärkeitä muutoksia itse kapitalistisessa systeemissä ja synnyttää sosialisoinen edellytyksiä. Osakeyhtiömuotoisen suuryrityksen johdossa olevat alan ammattimiehet, jotka eivät yleensä ole yrityksen omistajia, vaan palkattuja, — tosin runsaasti, palkattuja — virkailijoita, toimivat omistajien etujen ja yleisohjeiden mukaisesti. Miksi he eivät voisi toimia yhtä hyvin valtion ja yhteiskunnan ohjeiden mukaisesti sosialisoiduissa yrityksissä? Tällaiset yritykset ovat siis teknillisesti kypsiä sosialisoitaviksi samalla kuin niiden sosialisoinen merkitys sekä työnteon että -koko yhteiskunnan kannalta on suuri.

Voidaan vielä sanoa, että tällaisten suurten yritysten sosialisointi voi olla omiaan herättämään työntekijäin harrastusta itse yritystä kohtaan, koska pääoman osalle laskettavat tulokset eivät enää koidu epä määräisen osakkeenomistajajoukon hyväksi, vaan yhteiskunnan hyväksi. Tällöin on myös poistunut se epäoikeudenmukaisuus, mikä aina esiintyy, kun omistus sellaisenaan — ilman työnteoa —¹ on tuloa tuottavaa.

Omistussuhteista johtuvat epäkohdat ja epäoikeudenmukaisuudet ovat historian vanhimpia. Nykyaikaisessa yhteiskunnassa ne aiheutuvat eniten kaikkea käyttämättömistä voimista ja siitä, että taloudellisia mahdollisuuksia ei luovuteta joustavasti yhteiskunnan käyttöön. Passiivinen omistus, kyvyttömyys tai haluttomuus luovuttaa yhteiskunnan talouselämää palvelemaan esim. maa-alueita, •koskivoimia, luonnonrikkauksia y.m., on tässä ydinkysymys.

Henkisenä sosialisoinen toimenpiteiden edellytyksenä ohjelmaehdotuksessa esitetään, että yhteiskunnan jäsenten enemmistön on •tajuettava, ne välttämättömiksi ja tarkoituksenmukaisiksi. Suurten uudistusten menestyminen ei riipu vain siitä, että ne todella ovat olosuhteiden vaatimia ja tarpeellisia, vaan myös siitä, ettei sinänsä 'aikeita toimenpiteitä tehdä tyhjäksi typerällä ja harkitsemattomalla suhtautumisella, ennakkoluuloilla, valhepropagandalla tms. •Sosialisointiin tarvitaan sekä taloudellista että henkistä kypsymystä.

Komitean, ehdotuksessa on siis lähdetty siitä, ettei nykyisin enää •iitä Forssan periaateohjelman yleinen maininta siitä, että omistussuhteissa on saatava aikaan tuotantotapaa vastaava muutos. Tällainen lause olisi nykyhetkellä liian ylimalkainen. Toisaalta ei ole kuitenkaan haluttu ryhtyä luettelemaan elinkeinoelämän aloja, joille sosialisointi olisi ulotettava tai joille sitä ei ole tarkoitus ulottaa, koska tällaisten luetteloiden laatiminen olisi erittäin vaikeata. Näistä, syistä komitea on päätenyt siihen, että mainitaan